

lim 5888-90

20.

CIMELIA 5888-5890

sale 129

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or Polish, located at the bottom of the page.]

MORIAE ENCOMIUM ERA
SMI ROTERODAMI
DECLAMATIO.

Ad Lectorem

Habes hic Lector ἐγκώμιον τῆς μωρίας, hoc est lau-
dem stulticiæ, libellū oppido q̄ facetissimū, ab
Erasmo Roterodamo Germanoꝝ deco-
re concinnatū, in quo varij homi-
nū status mire taxant. Hunc
tusi emeris, & legeris,
dispereā si nō impē-
dio gaudebis.
Vale.

ERASMVS ROT. THOMAE
MORO SVO. S. D.

Vperioribus diebus cū me ex Italia in An-
gliam reciperem, ne totū hoc tempus quo
equo fuit insidendū, & μὲν οὐδὲν & illiteratis
fabulis tereretur, malui mecum aliquoties vel de
cōibus studijs nostris aliqd agitare, vel amicorū (qs
hic ut doctissimos ita & suauissimos reliqueram) re-
cordatōe frui. Inter hos tu mi More vel in primis oc-
currebas, cuius eqdem absentis absens memoria,
nō aliter frui solebā, q̄ p̄sentis p̄sens consuetudine
consueuerā, qua (dispereā) si qd vnq̄ in vita conti-
git mellitius. Ergo qm̄ omnino aliqd agendū duxi,
& id tēpus ad seriā cōmentatōem parē videbat ac
cōmodatū, visum est Moriaē encomiū ludere. Quē
Pallas istuc tibi misit in mētē inges? Primū admo-
nuit me Mori cognomē tibi gentile, qd̄ tam ad Mo-
riaē vocabulū accedit, q̄ es ip̄e a re alienus. Es autē
vel oīm suffragijs alienissimus. Deinde suspicabar
hūc ingenij nostri lusum, tibi p̄cipue p̄t atū iri, p̄pte-
rea q̄ soleas huius gn̄is iocis, hoc est nec indoctis,
ni fallor, nec vsquequaq̄ insulsis, impēdio delecta-
ri, & oīno in cōmuni mortalīū vita Democritū quē-
dam agere. Q̄ q̄ tu qdem, ut p̄ singulari quadā in-
genij tui p̄spicacitate, longe lateq̄ a vulgo dissentī-
re soles, ita p̄ incredibili morē suauitate, facilitateq̄
cū omnibus oīm horarē hominē agere, & potes &
gaudes. Hanc igit̄ declamatiūculā, nō solū lubens
accipies, ceu μνημόσυνον tui sodalis, verē etiā tuēdā
suscipies, utpote tibi dicatā, iāq̄ tuā nō meā. Eteḿ

Cim. 5889

Monimētū
siue memo-
riale.

non deerūt fortasse vitiligatores, q̄ calūnient partim
leuiorese nugas, q̄ vt theologum deceāt, partim
mordaciores, q̄ vt christiane cōueniant modestis,
nosq̄ clamitabūt, veterē comedīā, aut Lucianū
quēpiā referre, atq̄ oīa mordicus arriperē. Verū quos
argumētī leuitas offendit cogitēt velim, nō meum
hoc exemplū esse, sed idē iam olim a magnis aucto-
ribus factitatū. Cū Busyridē laudarit Polycrates, in
iusticiā Glauco, quartanā febrim Fauorinus, calu-
ciū Synesius, muscā Lucianus. Proinde si videbit, Antiq̄ lau-
darūt res il-
laudabiles
singāt isti me laterūculis interim animi causa, lusis-
se, aut equitasse in arūdine longa. Nā q̄ tandē est in-
iquitas, cū omni vitæ instituto suos lusus conceda-
mus, studijs nullū oīno lusum pmittere; maxime si
nugæ seriā ducāt, atq̄ ita tractent ludicra, ut ex his
aliquāto plus frugis referat lector, nō oīno naris ob-
esca, q̄ ex quorundā tetricis ac splēdidis argumētis.
Veluti cū alius diu consarcinata orōne, rhetorice,
aut philosophiā laudat. Alius principis alicuius lau-
des describit, alius ad bellū aduersus Turcas mouē-
dū adhortat, alius futura p̄dicat, alius novas de la-
na caprina, comminiscit q̄ stiunculas. Vt enim nihil
nugatius q̄ seriā nugatorie tractare, ita nihil festiu-
ius, q̄ ita tractare nugas, vt nihil minus q̄ nugatus
fuisse videaris, De me q̄dem aliorū erit iudiciū. Tā-
etsi, nisi plane me fallit φιλαυτία, stulticiam lauda-
uimus, sed non omnino stulte. Iam q̄o vt de morda-
citate cauillatōe respondeam, semp̄ hec ingenijs li-
bertas pmissa fuit, ut in cōem hoīm vitam salibus
luderent impune, mō ne licētia exiret in rabiē. Quo
magis admiror his tempibz auriū delicias, q̄ nihil

MORIA

iam fere nisi solennes titulos, ferre possunt. Porro
 nonnullos adeo præpostere religiosos videas, ut vel
 gravissima in Christum conuitia ferant citius, quam pon-
 tificem aut principem leuissimo ioco aspergi, præser-
 tim si quid $\pi\rho\delta\sigma$ τὰ ἀλφίτῳ, id est ad questum attinet.
 At enim qui vitas hominum ita taxat, ut neminem omni-
 no perstringat nominatim, quaeso utrum is mordere
 videtur, an docere potius ac monere? Alioquin quot
 obsecro nominibus ipse me taxo? Præterea qui nul-
 lum hominum genus permittit, is nulli homini, vitis
 omnibus iratus videtur. Ergo si quis extiterit qui sese les-
 sum clamabit, is aut conscientiam perdet suam, aut cer-
 te metum. Ludit hoc in genere multo liberius ac mor-
 dacius, diuus Hieronymus, ne nominibus quidem
 aliquoties parcens. Nos præterquam quod a nominibus
 in totum abstinemus, ita præterea stilum tempauimus,
 ut cordatus lector facile sit intellecturus, nos volun-
 ptatem magis quam morsum quaesisse. Neque enim ad lu-
 uenalis exemplum, occultam illam scelerum sentinam
 usque mouimus, & ridenda magis quam foeda recensere
 studuimus. Tum si quis est, quem nec ista placare
 possunt, is saltem illud meminerit, pulchrum esse a
 stulticia vituperari, quam cum loquentem feceris-
 mus, decoro personae seruiendum fuit. Sed quid ego
 hec tibi patrono tam singulari, ut causas etiam non
 optimas, optime tamen tueri possis? Vale disertissi-
 me More, & Moriam tuam gnauiter defende. Ex
 Rure, Quinto Idus Iunias.

MORIA ERASMI:
ENCOMIVM MORIAE
ERASMI ROT.
STVLTICIA Loquitur.

TCVNQVE de me vulgo mortales
loquunt̄ (neq; enim sum nescia, q̄ male
v audiat stulticia etiā apud stultissimos) Fingit audi
tamen hanc esse, hanc inq; esse vnā, q̄ stulticie aspe
meo numine deos atq; hoies exhilaro, etu exhilara
tos.
vel illud abūde magnū est argumentū, quod simul
atq; in hunc coetū frequētissimū dictura pdij, sic re
pente oim vultus, noua quadā atq; insolita hilarita
te enituerūt, sic subito frontē exporrexistis, sic leto
quodā & amabili applausistis risu, ut mihi pfecto
quotquot vndiq; p̄sentes intueor, pariter deor; Ho
mericor; nectare, nō sine Nepenthe temulenti esse
videamini, cū antea tristes ac solliciti sederitis, pin
de quasi nup̄e Trophonij specu reuersi. Cæterum
quēadmodū fieri cōsueuit, vt cū primū Sol formos
sum illud & aureū os terris ostenderit, aut vbi post
asperā hyemē, nouū Ver blandis aspirarit Fauonij
ptinus noua reb; oibus facies, nouus color, ac pla
ne iuuēta q̄dam redeat, ita vobis me cōspecta, mox
alius accessit vultus. Itaq; quod magni alioq; Rheto
res, vix longa diuq; meditata orōne possunt effice
re (nempe vt molestas animi curas discutiāt) id ego
solo statim aspectu p̄stiti. Quamobrē aut hoc inso
lito cultu pdierim hodie, iam audietis, si modo nō
grauabimini dicenti p̄bere aures, nō eas sane quas
sacris concionatoribus, sed quas fori circulatorib;
scurris ac, Morionibus cōsueuistis arrigerere, quas

Sophiste

¶ olim Midas ille noster exhibuit Pani. Lubitū est enim paulisper apud vos Sophistam agere, non quidem huius generis, quod hodie nugas quasdam anxias inculcat pueris, ac plusquam muliebrem rixandi pertinaciam tradit, Sed veteres illos imitabor, qui quod infamem Sophoræ appellatōem vitarent, sophistæ vocari maluerūt. Horum studium erat, deorum ac fortium virorū laudes encomiis celebrare. Encomium igitur audietis, non Herculis neque Solonis, sed meum ipsius, hoc est stulticiæ. Iam vero non huius facio sapientes istos, qui stultissimū & insolentissimum esse prædicant, si quis ipse se laudibus efferat. Sit sane quæ volent stultum, modo decorum esse fateantur. Quid enim magis quadrat, quam ut ipsa Moria suarum laudum sit buccinatrix & αὐτὴ ἐαυτὴν ἀυλῶ.

si ipsa sui ipsi
us sit tubicia

Quis enim me melius exprimat quam ipsa me, nisi si cui forte notior sum quam egomet sum mihi. Quæ ego hoc alioqui, non paulo etiam modestius arbitror, quam id quod optimatum ac sapientum vulgus facit, quod peruerso quodam pudore, vel Rhetorem quempiam palponem, vel Poetam vaniloquum subornare solent, eumque mercede conductum, a quo suas laudes audiant, hoc est mera mendacia, & tamen verecundus interim ille pavonis in morem, pennas tollit, cristas erigit, cum impudens assentator, nihili hominem Dijs equiparat, cum absolutum omnium virtutum exemplar proponit, a quo sciat ille se plusquam *ἄισ λια πασῶν* abesse. Cum corniculam alienis conuestit plumis, cum *τὸν ἀϊθίοπα λευκοεινεῖ*. Denique cum *ἐκ μύσης τὸν λέφαντα ποιεῖ*. Postremo sequor tritum illud vulgi puerbium, quo dicitur, is recte

ii. bis p octo
ii. aethiopē
dealbat.
Ex musca
elephantū
facit.

MORIA ERASMI.

laudare sese, cui nemo alius contigit laudator. Quis
 hic interim demiror mortalium ingratitude[m] di-
 cam, an segnicie[m] quorum cum omnes me studio
 se colant, meamq[ue] libenter sentiant beneficentiam,
 nemo tamen tot iam seculis extitit, qui grata oratio-
 ne Stulticiae laudes celebrarit, cum non defuerint,
 qui Busyrides, febres quartanas, muscas, caluicia,
 atq[ue] id genus pestes accuratis, magnaq[ue] & olei &
 somni iactura elucubratis laudibus vexerint. A me
 extemporariam quidem illam & illaboratam, sed
 tato veriore[m] audietis orationem. Id quod nolim
 existimetis ad ingenij ostentationem esse confictu[m],
 quemadmodum vulgus oratorum facit. Nam ij (si
 euti nostis) cum orationem totis triginta annis elab-
 oratam, non unq[ue] & alienam proferunt, tamen tri-
 duo sibi quasi per lusum scriptam, aut etiam dicta-
 tam esse deierant. Mihi porro semper gratissimum
 fuit, ὄττιαν ἐπὶ γλωτταν ἔλαθι dicere. At ne q[ui]s
 iam a nobis expectet, vt iuxta vulgarium istorum
 Rhetorum consuetudinem, me ipsam finitione ex-
 plicem, porro vt diuidam multo minus. Nam vtru[m]
 q[ui]s ominis est inauspicati, vel sine circumscribere ea,
 cuius nume[m] tam late pateat, vel secare, in cuius cul-
 tum omne reru[m] genus ita consentiat. Tamen si quor-
 sum tandem attinet, mei velut vmbra[m] atq[ue] imagi-
 nem finitione representare, cum ipsam me coram
 presentes presentem oculis intueamini. Sum etem
 vt i videtis, vera illa largitrix ἑσων, qua[m] Latini stulti-
 cia, Graeci μεσολαν appellat. Quis qd vel hoc opus
 erat dicere, quasi no[n] ipso ex vultu fronteq[ue] (qd aiunt)
 satis q[ui] sim pra[e] me fera, aut quasi si q[ui]s me Minerua[m]

i. q. qd i lin
 guā venerit

i. hono[r]e,

MORIA

aut Sophiam esse contendat, non statim solo possit
 obtutu coargui, etiã si nulla accedat oratio minime
 mendax animi speculum. Nullus apud me fucus lo
 cus, nec aliud fronte simulo, aliud in pectore p̄mo.
 Sumq; mei vndiq; simillima, adeo vt nec ij me dissi
 mulare possint, qui maxime Sapientiã p̄sonam ac
 titulum sibi vendicant καὶ ἐν τῆ πορφύρα πῖθαικοι.
 & in pur- καὶ ἐν τῆ λεοντῆ ὄνοι obambulant. Quis autem se
 pura simij, & in pelle le- dulo fingant, tamen alicunde p̄minentes auriculã
 onis asini. Midam produnt. Ingratum mehercule & hoc hor
 minum genus, qui cum maxime sint nostrã factio
 nis, tamen apud vulgum cognominis nostri sic pu
 det, vt id passim alijs magni probri vice obijciant.
 .i. stultissimi Proinde cū sint μωρότατοι re, ceterz Sophiã Tha
 .i. stulte sapi- letes videri velint, nonne iure optimo μοροσόφουσι il
 entes los appellabimus? Visum est enim hac quoq; par
 te, nostri temporis Rhetores imitari, q; plane deos
 sese credunt, si hirudinum ritu, bilíngues appareãt,
 ac præclarz facinus esse ducunt, latinis orõibus sub
 inde græculas aliquot vuculas velut emblemata, in
 tertexere, etiam si nunc nõ erat his locus. Porro si
 desunt exotica, e putribus chartis, quattuor aut qn
 q; prisca verba eruunt, qbus tenebras offundant les
 ctõri, videlicet vt qui intelligunt, magis ac magis si
 bi placeant. Qui non intelligunt, hoc ipso magis ad
 ristophanis. mirent quo minus intelligunt. Quãdoq; dem est sa
 .i. aures mo- ne & hoc nostratium voluptatum genus non inele
 ueant. gans, q; maxime peregrina maxime suspicere. Q
 .i. & hec qdẽ si q paulo sunt ambitiosiores, arrideãt tñ & applau
 hec. dant, atq; asini exemplo τὰ ἔστα κινῶσι q ceteris
 Ex Aristo. phan. Pluto p̄be intelligere videant καὶ ταῦτα λημὲν ταῦτα.

ERASMI.

Nunc ad institutum recurro Nomen igitur habe-
tis viri. Quid addā epitheti? Quid nisi stultissimi?
Nam quo alio honestiore cognomine, Mystas sus-
os compellet dea stulticia? Sed quā non p̄inde mul-
tis notū est quo ḡne p̄gnata sim, id iam Musis bene
iuuantibus exponere conabor. Mihi vero neq̄
Chaos, neq̄ Orcus, neq̄ Saturn⁹, neq̄ Iapetus, aut
alius id genus obsoletorū ac putriū deorū q̄sp̄ia pa-
ter fuit. Sed *πλοῦτος* ip̄e vnus vel inuitis Hesi⁹ Plutus so-
do & Homero, atq̄ ip̄o adeo Ioue *πατρὸς ἀνδρῶν τε* nat diuitias:
θεῶν τε. Cuius vnus nutu vt olim, ita nūc quoq̄ sa- .i. pater ho-
cra p̄phanāq̄ oīa, sursum ac deorsum miscēt. Cui- minūq̄ de-
ius arbitrio, bella, paces, imperia, cōsilia, iudicia, co- umq̄.
mitia, cōnubia, pacta, fœdera, leges, artes, ludicra,
seria (iam sp̄s me deficit) breuiter publica priuataq̄
q̄ oīa mortaliū negocia administrant. Citra cuius
opem totus ille poeticorū numinū pp̄lus, dicā auda Allusit ad
cius, ip̄i quoq̄ dī selecti, aut oīno nō essent, aut cer Lucium
te *δικδοίτοι* sane q̄ frigide victitarēt. Quē q̄sq̄ ira .i. domi ci-
tū haberit, huic ne Pallas qdē satis auxiliū tulerit, cō bī capietes
tra q̄sq̄ quis p̄picium, is vel summo Ioui cum suo ful- Homeri.
mine mādare laqueū possit *τούτου πατρὸς ἐνχο-* .i. ex hoc p̄te
μαι ἐνδοί, atq̄ hic qdē me p̄genuit non e cerebro glori⁹
suo, quemadmodū tetricam illā ac toruam Palladē
Iupiter, Verē ex Neotete Nympha multo oīum
venustissima pariter ac festiuissima. Neq̄ rursus id
tristi illi alligatus cōiugio, quo modo faber ille clau-
dus natus est. Verum quod non paulo suauius *ἐν*
φιλότῳτι μίχθει, quemadmodū noster ait Home- .i. ex iuuenta
rus. Genuit autem, ne quid erretis, non Aristopha- Homericū
nicus ille Plutus, iam capularis, iam oculis captus, .i. in amore
mixtus.

MORIA

sed quondam integer adhuc calidusq; iuuenta, neq;
 q; iuuenta solum, verum multo magis nectare, qd
 tum forte in deorum conuiuio largius ac meracius
 hauserat. Quod si locum quoq; natalem requiritis,
 (quandoquidem id hodie, vel in primis ad nobilita
 tem interesse putant, quo loco primos edideris va
 gitus) ego nec in erratica Delo, nec in vndoso mari,
 nec in σπεωι γλαφυροῖσι sum edita, sed in ipsis in
 sulis fortunatis, vbi ἀσπαρτα καὶ ἀνήροτα omnia
 proueniunt, nec vsq; in agris Asphodelus malua,
 squilla, lupinumve, aut faba, aut aliud hoc genus
 nugarum conspicitur, sed passim oculis simul atq;
 naribus ad blandiuntur, moly, panace, nepenthes,
 amaracus, ambrosia, lotus, rosa, viola, hiacynthus,
 Adonidis hortuli, atq; in his quidem nata delicijs,
 nequaq; a fletu sum auspicata vitam, sed protinus
 blande arrisi matri. Iam vero non inuideo τῶ ὑπᾶρ
 τῶ κρονῖωνι capram altricem, cum me duæ lepidis
 simæ nymphæ, suis aluerint mammis. Methe Bac
 cho progenita, & Apædia Panis filia, quas hic quo
 que in cæterarum comitum ac pedissequarum me
 arum consortio videtis, quarum me hercle, nomina
 si voletis cognoscere, ex me quidem non nisi græ
 ce audietis. Hec nimirum quam sublati supercilijs
 conspicamini, φιλαυτία est. Huic quam velut arri
 dentibus oculis ac plaudentem manibus videtis,
 κολακία nomen. Hec semisomnis ac dormitanti si
 milis λήθη vocatur. Hec cubito vtroq; innitens, cō
 fertisq; manibus, μισοπονία dicitur. Hec roseo res
 uincta sero, & vndiq; delibuta vnguentis ἡδονή.

Patria stul
 ticiæ

Homerici.

i. specubus.
 cauis

Lucianicū.

i. infemina
 ta & inarata

Homerici

i. summo
 Saturnio

i. sui amor.

i. assentatio
 i. obliuio

i. odiū labo
 rum

i. voluptas.

ERASMI.

Hec ludicris & huc atq; illuc errantibus luminibus
 ἀνοία dicitur. Hæc nitida cute probeq; saginato cor
 pore, τρυφή nomen habet. Videtis & deos duos pu
 ellis admixtos, quorum alterum κῶμον vocant, al
 terum νῆδυμον ὕπνον. Huius inquã famulitiij, fide
 libus auxilijs genus omne rerum meæ subijcio di
 tioni, ipsis etiam imperans imperatoribus. Genus
 educatõem, & comites audistis. Nunc ne cui
 sine causa videar mihi deæ nomen vsurpare, quan
 tis commoditatibus deos simul & homines adfici
 am, q̄q; late meum pateat numen, arrectis auribus
 accipite. Etenim si non inscite scripsit quidam, hoc
 demum esse deum, iuuare mortales, & si merito in
 deorum senatum asciti sunt, qui vinum aut frumẽ
 tum, aut vnam aliquam huiusmodi commoditatẽ
 mortalibus ostenderunt, cur non ego iure, deorum
 omniũ ἀλφα dicar, habearq; quæ vna om̄ibus lar
 gior omnia? Principio, quid esse potest vita ipsa vel
 dulcius vel preciosius? At huius exordium cui tan
 dem acceptum ferri conuenit, nisi mihi? Neq; em̄
 aut ὀβριμοπατρὸς hasta Palladis, aut νεφεληγερέ
 τος Iouis ægis, hominum genus vel progignit vel
 propagat. Verum ipse deum pater atq; hominum
 rex, qui totum nutu tremefactat olympum, fulmẽ
 illud trifulcum ponat oportet, & vultum illum Tita
 nicum quo (cum lubet) deos omneis territat, plane
 q; histrionũ more aliena sumenda misero p̄sona, si
 q̄n velit id facere, qd̄ nunq̄ nō facit, hoc est παῖδα
 ποιεῖν. Iam vero Stoici se dijs p̄ximos autumãt. At
 date mihi terq; q̄terq; aut si libet sexcẽties Stoicũ
 tamen huic quoq; si non barba insigne sapientiæ,

.i. amentia
 .i. deliciae
 .i. deum co
 messatõis.
 .i. dulcem
 somnum;

Stulticia dea

.i. prima;

.i. forti patre
 p̄gnatæ.

Epitheta sũt
 apd̄ Home
 rum

.i. nubiu co
 actoris

.i. fieri patre.

MORIA

etiam si cum hircis commune, certe superciliū erit ponendū, explicanda frons, abijcienda dogmata illa adamantina, ineptiendum ac delirandum aliquā tisper. In summa me, me inquā sapiens ille accersat oportet, si modo pater esse velit. Et cur non apertius meo more vobiscum fabuler? Quoſo num caput, num facies, num pectus, num manus, num auris, q̄ partes honestę putant, p̄generant deos aut homines? Non opinor. Immo ea pars adeo stulta, adeoq̄ ridicula (ut nec nominari citra risum possit) humani generis est p̄pagatrix. Is est sacer ille fons, vnde de vitam hauriunt omnia verius q̄ ille Pythagoricus quaternio. Age vero q̄ vir obsecro matrimonij capistro velit p̄bere os, si quēadmodū isti sapientes facere cōsueuerūt, prius eius vitæ incōmoda secū p̄pēderit, aut q̄ tādē mulier virę admissura sit, si ptus piculosos labores, si educatōis molestiam, vel norit vel cogitarit? Porro si cōiugij debetis vitā, cōiugij aut debetis *ἀνοία* pedissequæ, mihi nimis qd debetis intelligitis. Tum q̄ semel hec exptā, denuo res petere velit, nisi *λήθη* p̄sens numē adfuerit? Neq̄ vero id Venus ipsa, vel reclamante Lucretio vnq̄ inficias iuerit, sine nostri numinis accessione, suā vim mancā atq̄ irritam esse. Itaq̄ ex nostro illo temulento ridiculoq̄ lusu, pueniunt & supciliosi philosophi, in quorū locum nunc succedere, quos vulgus Monachos appellat, & purpurei reges, & p̄j sacerdotes. Postremo totus etiā ille deorū poeticorū cœtus adeo frequens, vt turbā vix iam ip̄e capiat olympus, tamen si spatiosissimus. At sit sane parum mihi vitæ seminarium ac fontem deberi, nisi quicquid

De cōiugio

ii. cogitatie.

i. obliuiois.

Olim philosophi nunc monachi

Allusit ad Lucianum.

ERASMI.

in omni vita commodi est, id quoque totum ostendero
 me imuneris esse. Quid autem vita haec? num omnino
 vita videtur appellanda si voluptatem detraxeris? Ap-
 plausistis. Eodem sciebam neminem vestrum ita sape-
 re vel desipere magis, immo sapere potius, ut in hac
 esset sententia. Quod ne Stoici quidem isti voluptatem asp-
 nant, tamen si sedulo dissimulant, milleque conuiuijs
 eam apud vulgus dilacerant, nimirum ut deterritis alijs
 ipsi plixius fruantur. Sed dicant mihi pro Iouem, quae ta-
 dem vitae pars est, non tristis, non infestiva, non inue-
 nusta, non insipida, non molesta, nisi voluptatem, id est
 stulticiae condimentum adiuxeris? Cuius rei, cum satis
 idoneus testis esse possit ille, nunquam satis laudatus, So-
 phocles, cuius extat pulcherrimum illud de nobis Elo-
 giū ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μάλιστα καὶ σοβίῳ, tamen age rem
 omnem sigillatim aperiamus. Principio, quae nescit pri-
 mam hominis aetatem multo laetissimam, multoque omni-
 bus gratissimam esse? Quid enim est illud in infantibus
 quod sic exosculamur, sic amplectimur, sic fouemus,
 ut hostis etiam huic aetati ferat operam, nisi stulticiae leno-
 ciniū, quod data opera prudens natura, recens natis
 adiuxit, ut aliquo voluptatis velut auctoramento, &
 educatiuum labores delinire quant, & tuentium fauores
 ebladiant? Deinde quae succedit huic adolescentia, quae est
 apud omnes gratiosa, quae candida fauet omnes, quae studiose pro-
 uehant, quae officiose porrigunt auxiliares manus? At
 vnum quod ista iuuente gratia: vnum nisi ex me, cuius beneficio
 quae minimum sapit, atque ob id quae minime ringit. Mētor
 nisi mox vbi gradiores facti pro rebus usum, ac discipli-
 nas, virile quiddam sapere ceperint, continuo deflore-
 scit formenitor, languescit alacritas, frigescit lepos

Voluptate
dat stulticia

Sophocles
in aace.
In sapendo
nihil dulcissi-
ma vita
Infantia

Adolescentia

MORIA

Senectus

Id est iterum
pueros.

AMO.

labascit vigor. Quo, q̄ longius a me subducit, hoc minus minusq̄ uiuit, donec succedat τὸ χαλεπὸν γήρῳ. i. molesta senectus, non iam alijs modo, uerū etiā sibi met inuisa. Quę q̄dem p̄sum nulli mortaliū foret tolerabilis, nisi rursus tantorū miserta laborū, dextra adesset, & quemadmodū dii poetarū solent p̄uentibus aliqua metamorphosi succurrere, itidem ego quoq̄ iam capulo p̄ximos, denuo quo ad licet, ad puericiā eos reuocarē. Vñ nō abs re uulgus eos παλιμπαῖδες appellare cōsueuit. Porro si quis transformādi rōnem requirat, ne id quidem cēlarim. Ad Lethes nostrę fontem (nam in insulis fortunatis orit̄, si q̄dem apud inferos tenuis modo riuulus labit) eos p̄duco, ut simul atq̄ illic longa potarint obliuia, paulatim dilutis animi curis repubescant. At isti iam delirant inqunt, iam desipiūt. Esto sane, sed istuc ip̄m est repuerascere. An uero aliud ē puerū esse q̄ delirare, q̄ desipere? An nō hoc uel maxime in ea delectat aetate, qd̄ nihil sapit? Quis em̄ non ceu portentū oderit atq̄ excreta, puerū uirili sapientia? Astipulat̄ & uulgo iactatū puerbium. Odi puerulū p̄coci sapientia. Quis aut̄ sustineret habere commercium, aut cōsuetudinē cum eo sene, qui ad tā tam reę experientia, parē animi vigorem, iudicijq̄ acrimonia adiūxisset. Itaq̄ delirat senex meo munere. Sed tñ delirus iste meus, interim miseris illis curis uacat, q̄bus sapiens ille distorquet. Interim nō illepidus est cōporor. nō sentit uitę tediū, quod robustior aetas uix tolerat. Nōnunq̄ cum sene Plautino ad tres illas literas reuertit̄, Infoelicissimus si sapiat. At interim meo bñficio foelix, interim amicis gra

ERASMI.

tus, ne congerro qdem infestius. Quandoqdem
 & apud Homē, e Nestoris ore fluit orō melle dul
 cior, cum Achillis sit amarulenta, & apud eūdem, se
 nes in moenibus cōsidentes τὴν λειριόεσσαν voce i. florulētā;
 edūt. Quo qdē calculo ipam etiā supant pueritiā,
 suauem qdem illam, sed infantem, ac p̄cipuo vitæ
 oblectamēto, puta garrulitate carētem. Addite huc
 quod pueris quoq; gaudeant impensius senes, ac
 pueri vicissim senibus delectantē, ὡς αἰ. τὸν ἄμοιον. Homericē
 & γει θεὸς ἔσθ' τὸν ἄμοιον. Quid em̄ inter illos non cō
 uenit, nisi qd' hic rugosior, & plures numerat natar i. & sp. simi
 les? Alioqui capilloꝝ albor, os edentulū, corporis lē ducit deus
 modus minor, lactis appetētia, balbuties, garrulitas ad similem
 tas, ineptia, obliuio, incogitantia, breuiter omnia ce
 tera cōgruūt. quo q; magis accedūt ad senectā, hoc
 p̄p̄ius ad puericiā similitudinē redeūt, donec pue
 roꝝ ritu, citra vitæ tediū, citra mortis sensum, emi
 grāt e vita. Eat nūc q uolet, & hoc meū bñficiū cum
 reliquoꝝ deoꝝ metamorphosi cōparet. Qui qd' ira
 ti faciāt nō libet cōmemorare, sed qbus q; maxime
 p̄p̄icij sunt, eos solent in arborē, in auem, in cicadā,
 aut etiam in serpentē transformare, quasi vero nō
 istuc ipm sit perire, aliud fieri. Ego vero hominem
 eūdem optimæ ac foelicissimæ vitæ parti restituo.
 Q; si mortales p̄sus ab omni sapientiæ cōmercio
 temparent, ac p̄petuo mecum ætatem agerent, ne
 esset qdem vllum seniū, verē p̄petua iuuenta fruerē
 tur foelices. An non videtis tetricos istos, & vel phi
 losophiæ studijs, vel serijs & arduis addictos nego
 cijs, plerūq; prius q; plane iuuenes sint, iam consenu
 isse, videlicet curis, & assidua acricq; cogitationum;

MORIA

Proverbiū
i. porci acar
nanij

Brabantini.

Hollandi

agitatione, sensim spiritus & succum illum vitalem
exhauriēte. Cum contra Moriones mei pinguiculi
sint, & nitidi & bene curata cute, plane χόριποι (qđ
aiunt) ἀκαρπύτοι, nūcq; pfecto senectutis incōmo-
dum vllū sensuri, nisi nonnihil (vt fit) sapientū cōta-
gio inficerent, adeo nihil patit̄ hominū vita omī ex
parte beatū esse. Accedit ad hec vulgati puerbīj nō
leue testimoniū, quo dicit̄, Stulticiā vnā esse rem
quæ & iuuentā alioqui fugacissimā remoret̄, & im-
probam senectam pcul arceat, ut nō temere de Bra-
bantis populari sermone iactatum sit. Cum ceteris
hominibus ætas prudentiam adferre soleat, hos q̄
ppius ad senectam accedūt, hoc magis atq; magis
stultescere. Atq; hac gente nō est alia, vel ad commu-
nem vitæ cōsuetudinē festiuor, vel quæ minus sen-
tiat senectutis tristitiam. His qđem, vt loco ita & vitæ
instituto confines sunt Hollandi mei. Cur enim
nō meos appellem, vsq; adeo studiosos mei cultor-
es, vt inde vulgo cognomē emeruerint; cuius illos
adeo nō pudet, vt hinc vel p̄cipue sese iactitēt. Eant
nūc stultissimi mortales, & Medæas, Circes, Vene-
res, Auroras, & fontem nescio quem regrant, quo
sibi iuuentā restituant, cū id sola p̄stare & possim &
soleā. Apud me succus est ille mirificus, quo Mem-
nonis filia, Tithoni sui iuuetā progauit. Ego sum
Venus illa, cuius fauore Phaon ille repubuit, ita vt
a Saphone tantopere amaret̄. Meæ sunt herbæ, si q̄
sunt, mea p̄camina, meus ille fons, q̄ nō solū reuo-
cat elapsam adolescentiā, sed (qđ est optabilius) per-
petuam seruat. Quod si omnes huic sententiæ sub-
scribitis, adolescentia nihil esse melius, senectute

ERASMI.

nihil detestabilius, quātū mihi debeatīs videtīs opī
 nor, quæ tantum bonū retineam, tanto excluso ma
 lo. Sed quid adhuc de mortalibus loquor? Cœlum
 omne lustrate, & mihi meum nomē opprobet lice
 bit, quicunq; volet, si quē omnino deorū repererit nō
 insuauē & aspernabilē, nisi meo numine cōmende
 tur, Eteḿ cur semp ephēbus & comatus Bacchus?
 Nempe quia vecors ac temulentus, conuiuijs, salta
 tōibus, choreis, lusibus vitam omnem transigens,
 ne tantillū qdem habet cū Pallade commercij. De
 niq; tantū abest vt sapiens haberi postulet, vt ludis
 brijs ac iocis coli gaudeat, neq; puerbio offenditur
 quod illi fatui cognomētum attribuit. Id est huius
 modi *μορῶχου μωρότερος*. Porro Morycho nomen
 ŷterunt, q; illum p templi foribus sedētem, musto
 ficisq; recentibus agricolarū lasciuia cōsueuerit ob
 linere. Tum aut qd nō scommatū in hūc vetus iacit
 comœdia: O insulsum inquit deū, & dignū qui
 ex inguine nasceret. At quis nō malit hic fatuus &
 insulsus esse, semp festiuus, semp pubescens, semp
 omnibus lusibus ac voluptatē adferens, q; vel *ἀγκυ
 λομῆτις* ille Iupiter oībus formidabilis, vel Pan su
 is tumultibus omnia senio vitiās, vel fauillis opple
 tus Vulcanus, ac semp officinæ laboribus squalis
 dus, aut Pallas etiā ip̄a, sua Gorgone & hasta terri
 bilis *καὶ αἰὲ ἐγορῶσ ἀλγίμω*. Cur semp puer Cupi
 do: cur nisi qa nugator est, *καὶ μηδὲν ὑγιῆσ*, neq; fa
 cit neq; cogitat. Cur aureę Veneri semp vernat sua
 forma: Nimirū qa mecum habet affinitatē, vnde &
 patris mei colorē vultu refert. Deinde ppetuo ridet
 si quid mō Poetis credimus, aut horū emulis statua

Dij gentiliū
 oēs stulti.

Proverbiū
 .i. Morycho
 stultior.

.i. obliqui
 consilij

.i. sp̄toruū
 intuens

puerbiū
 .i. nihil sanū

MORIA

rijs. Quod numen vnq̄ religiosius coluere Roma-
ni, q̄ Flore omnium voluptatum parētis: q̄ si quis eti-
am tetricorū deorū vitam diligētius requirat ab Ho-
mero reliquisq̄ poetis, reperiet stulticiæ plena om-
nia. Quid em̄ attinet reliquorū facta cōmemorare,
cum Iouis ipsius fulminatoris amores ac lusus pro-
be noritis. Cum seuera illa Diana oblita sexus, ni-
hil aliud q̄ venet, Endymionem interim deperiens.
Verū illi sua facinora, a Momo audiant malim, a q̄
sæpius quondam audire solebant. Verū nuper irati
vna cum Ate in terras præcipitem dederunt, quod sa-
pientia sua, fœlicitati deorū importunus obstreper-
ret. Neq̄ mortaliū vllus exulem dignatur hospitio
tantum abest ut illi in principum aulis sit locus, in
q̄bus tamen mea κολακία primas tenet, cui cū Mo-
mo non magis conuenit q̄ cum agno lupis. Itaque
sublato illo, iam multo licentius ac suauius nungan-
tur dii vere ρᾶστον ἀγόντες vt inqt̄ Homerus, nul-
lo videlicet censore. Quos em̄ non præbet iocos si-
culnus ille Priapus: Quos non ludos exhibet fur-
tis ac p̄stigijs suis Mercurius: Quin & Vulcanus ip-
se in deorū conuiujs γελωτοποιόν agere consue-
uit, ac modo claudicatione, modo fauillis, modo ri-
diculis dictis exhilarare compotatōem. Tum & Si-
lenus ille senex amator τὴν κολακίαν saltare solitus
vna cū Polyphemō τὴν τρετὰν ἐλδ. Nymphis τὴν
γυμνοπόδιον saltatibus. Satyri semicapri atellanas
agitāt. Pan insulsa quapiā cantūcula, risum oibus
mouet, quē ita malūt q̄ ipas audire musas, præcipue
cū iam nectare ceperit madere. Porro qd̄ ego nunc
cōmemorē quæ p̄be poti dii, post conuiuū agitēt.

.i. adulatio

.i. facillime
agentes.
Homericū.

.i. risus con-
citatore.

Est gen⁹ sal-
tationis ru-
sticanum.

ERASMI.

Adeo mehercle stulta, vt ipa nōnuncq̄ a risu tempa
 re ne q̄am. Sed satius est in his Harpocratis memi
 nisse, ne qs forte nos quoq̄ Coryceus aliqs de^o au
 sculetet, ea narratē q̄ ne Momus qdē impune plo
 quutus est. Sed iā tēpus est vt ad Homericū ex
 emplar, relictis coelitibus, vicissim in terrā demigre
 mus, q̄q̄ ibi nihil lætū aut scelix sit, nisi meo mūne
 re dispiciamus. In primis videtis, quāta puidētia na
 tura parēs, & hūani gñis opifex, illud cauerit, ne vsq̄
 q̄ deesset stulticiā cōdimentū. Etem eū Stoicis de
 finitoribus, nihil aliud sit sapiētia q̄ ducirōe, cōtra
 stulticia, affectuū arbitrio moueri, ne plane tristis
 ac tetrica esset hoīm vita. Iuppiter quāto plus indi
 dit affectuū q̄ rōnis, quasi semiunciā cōpares ad as
 sem. Præterea rōnem in angustū capitis angulū rele
 gauit, reliquū omne corpus pturbatōibus reliquit.
 Deinde duos quasi tyrānos violētissimos vni oppo
 suit. Irā q̄ p̄cordiorē arcē obtinet, atq̄ adeo ipm vitē
 fontē cor, & cōcupiscētiā, q̄ ad imā vsq̄ pubē, latissi
 me imperiū occupat. Aduersus has geminas copi
 as, quantū valeat rō, communis hoīm vita satis de
 clarat. Cum illa, q̄ vnū licet, vel vsq̄ ad rauim recla
 mat, & honesti dīctat formulas, verē hi laqueū regi
 suo remittūt, multoq̄ odiosius obstrepūt, donec fā
 is q̄q̄ fessus, vltro cedit ac manus dat. Ceterū quo
 niam viro administrādīs rebus nato, plusculum de
 rationis vnciola erat aspergendū, vt huic quoque
 pro virili consuleret, me sicut in cæteris in consi
 lium adhibuit, moxq̄ consilium dedi me dignum.
 Nempe vti mulierem adiungeret, animal videlicet
 stultum qdem illud & ineptum, verum ridiculum

Descēdit ad
 terrena.

Sapīa scd̄m
 Stoicos.

MORIA

Plato de
muliere

& suaue, Quo cōuictu domestico, virilis ingenij tristitiā sua stulticia cōdiret atq; edulcaret. Nā quod Plato dubitare videt, vtro in genere ponat mulierē, rationalium animantiū, an brutorū, nihil aliud voluit, q̄ insignem eius sexus stulticiā indicare. Quod si qua forte mulier sapiens haberi velit, ea nihil aliud agit, q̄ ut bis stulta sit, perinde quasi bouē aliq; ducat ad ceroma, inuita reluctante q; (ut aiunt) Minerva. Conduplicat em̄ vitium, q̄ quis contra naturam virtutis fucum inducit, atq; alio deflectit ingenij. Quemadmodū iuxta Græcorū puerbiū, Simia semper est simia, etiā si purpura vestiatur, ita mulier semper mulier est, hoc est stulta, quancūq; p̄sonam induxeris. Neq; vero mulierū genus vsq; adeo stultū arbitror, vt mihi eam ob rem succenseant, quod illis & ip̄a mulier, & stulticia stulticiā attribuā. Etenim si rem recta reputent via, hoc ip̄m stulticiā debent acceptū ferre, quod sint viris multis calculis fortunatiores. Primū formæ gratia, quā illi merito rebus omnibus anteponūt, cuiusq; p̄sidio in tyrannos etiā ipsos tyrannidē exercent, aliq; vnde nam horror ille formæ, hispida cutis, & barbæ sylua plane senile quiddam in viro, nisi a prudentiā vitio, cum fœminarū semper lenes male, vox semper exilis, cutis mollicula, quasi p̄petuam quandam adolescentiam imitentur. Deinde quid aliud optant in hac vita, q̄ ut viris q̄ maxime placeant. Nonne huc spectant tot cultus, tot fuci, tot balnea, tot compturæ, tot vnguēta, tot odores, tot componendi, pingendi, fingendi q; vultus artes. Iam num alio nomine viris magis commendatæ sunt q̄ stulticiā. Quid em̄ est quod

ERASMI.

illi mulieribus non permittunt? At quo tandem au-
 ctoramento, nisi voluptatis? Delectant autē nō alia
 re, quā stulticia. Id esse verū, nō ibit inficias quisq; se-
 cum reputarit, quas vir cum muliere dicat ineptias,
 quas agat nugas, quoties fœminea voluptate de-
 creuerit vti. Habetis igit primū & p̄cipuū vitæ oble-
 tamentū, quo fonte p̄ficiscat. Sed sunt non
 nulli, cū primis autē senes, bibaces q̄dem illi magis
 quā mulierosi, q̄ summā voluptatē in cōpotatōnibus
 constituunt. Equidē an sit vllū lautū conuiuū, vbi
 mulier non adsit viderint aliq̄, illud certe cōstat citra
 stulticię condimentū, nullū omnino suaue esse. adeo
 vt si desit q̄ vel vera vel simulata stultitia risum mo-
 ueat, γελωτοποιον quempiā vel mercede cōductū
 accersant, aut ridiculū aliquem parasitū adhibeant,
 q̄ridendis hoc est stultis dicerijs, silentiū ac tristiti-
 am computationis discutiat. Quorsum enim attine-
 bat tot bellarijs, tot lauticijs, tot cupedijs onerare vē-
 trem, nisi & oculi pariter & aures, nisi totus animus
 risu, iocis, leporibus pasceretur? At istiusmodi tra-
 gematum, ego sum architectrix vnica. Quā illa ip̄a
 iam in conuiujs solennia, regem sortiri talis, lusita-
 re tesseris, philotesijs inuitare, ad myrtū canere, sal-
 tare, gesticulari, non a septem Gręcię sophis, verū
 a nobis ad humani generis salutem reperta sunt.
 Atqui omnium huiusmodi rerum ea natura est, ut
 quo plus habeant stulticię, hoc plus conferant vitæ
 mortalium, quæ si tristis sit, ne vita quidem appel-
 landa videatur. Tristis autem euadat oportet, nisi
 cognatum tedium hoc genus oblectamenti abster-
 seris. Sed erunt fortassis, qui hoc quoq; volu-

De bibacibz

.i. risus mo-
uedi artificē.

τραχημα
τα. i. secundæ
mensē
φιλοθησιæ
.i. epulatio
potatio

MORIA

De amicitia

ptatis genus negligant, & in amicorū charitate & cō
 suetudine acquiescant, amicitiam dicitates vnam
 rebus omnibus anteponendam, quippe rem vsq̃
 adeo necessariā, vt nec aer, nec ignis, nec aqua ma
 gis .rursū adeo iucundā, vt qui hanc de medio su
 stulerit, Solem sustulerit, adeo deniq̃ honestam (si
 quid tamen hoc ad rem pertinet) vt nec ipsi philoso
 phi vereantur eam inter præcipua bona commemo
 rare. Sed quid, si doceo, me huius quoq̃ tanti boni
 & puppim esse & proram? Docebo autem non cro
 codilitis aut soritis ceratinis, aut alijs id genus diale
 cticorum argutijs, sed pingui (quod aiunt) Minerva
 ua, rem digito propemodum ostendam. Age, cōni
 uere, labi, cecutire, hallucinari in amicorum vitijs, q̃
 dam etiam insignia vicia, pro virtutibus amare mi
 rarique, an non stulticiæ videtur affine? Quid cum ali
 us exosculatur neuum in amico, alium delectat Po
 lypus agne, cum filium strabonem appellat petum
 pater. Quid inq̃ hoc est nisi mera stulticia? clamēt
 terq̃ quaterq̃ stulticiam esse, atqui hec vna stulticia
 & iungit iunctos, & seruat amicos. De mortalibus
 loquor, quorum nemo sine vicijs nascitur, optimus
 ille est qui minimis vrgetur. Cum interim inter sa
 pientes istos deos, aut omnino non coalescit amici
 tia, aut tetrica quædam & insuavis intercedit, nec
 ea nisi cum paucissimis, nam cum nullis dicere reli
 gio est, propterea quod maxima pars hominum de
 sipit, immo nullus est qui non multis modis deli
 ret, & non nisi inter similes cohæret necessitudo.
 Quod si quando inter seueros istos coierit mutua
 beniuolentia, ea certe haud quaq̃ stabilis est, nec ad

Horatius

ERASMI.

modum duratura, nimirum inter morosos & plus
 satis oculatos, vt qui in amicorum vitijs tam cernūt
 acutum, q̄ aut aquila aut serpens Epidaurius. At ip
 si in p̄p̄rijs vitijs q̄ lippiunt, & q̄ non vident manti
 cam in tergo pendentē. Itaq; cum ea sit hominū na
 tura, vt nullū ingenium reperiat non magnis ob
 noxiū vitijs. adde tantam animorum ac studioꝝ
 dissimilitudinem, tot lapsus, tot errata, tot casus vi
 tæ mortalis, quo pacto vel horam constabit inter
 argos istos amicitia iucunditas, nisi accesserit ea
 quā mire Græci ἐνθεῖαν appellat, quam seu stul
 ticiam, seu morum facilitatem vertas licebit. Quid
 autem? an non Cupido ille omnis necessitudinis au
 ctor & parens, prorsum oculis captus est: cui quem
 admodum τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται. Itidem in
 ter vos quoq; efficit, vt suū cuiq; pulchrum videat,
 vt cascus cascā, perinde, vt pupus pupam deamet,
 hec passim & fiunt & ridentur. Sed tamen hec ridi
 cula iucundam vitæ glutinant, copulantq; socia
 tem. Porro quod de amicitia dictū est, id multo
 to magis de coniugio sentiendū, quod quidē nihil
 est aliud q̄ indiuidua vitæ coniunctio. Deū immor
 talem, que non diuortia, aut etiam diuortijs deterio
 ra passim acciderent, nisi viri foeminaq; domestica
 consuetudo, per adulatōem, per iocum, per facilita
 tem, errorem, dissimulatōem, meum vitq; satellitiū
 fulciret alereturq; Pape, q̄ pauca coirent matrimo
 nia, si sp̄sus prudēter exgreret, quos lusus delica
 ta illa, sicuti videt, ac pudēs ὄγuncula, iā multo añ
 nuptias luserit: Tū q̄to pauciora cohererent inita,
 nisi plurima vxorum facta, p̄ viri vel negligentiam,

.i. ignavia,
 fatuitas.
 Cupido.

ex theocriti
 bucoliasis.
 .i. nō pulcra
 pulcra vidē
 tur.

Matrimoni
 um.

MORIA

vel stuporē laterent? Atq; hec qdem merito stulticiae tribuunt, verum ea interim prestat vt marito iucunda sit vxor, vxori iucundus maritus, vt tranquilla domus, vt maneat affinitas. Ridetur, cuculus, curruca, & quid non vocatur, cum mœchæ lachrymas labellis exorbet. At quanto foelicius, sic errare, q̄ Zelotypiæ diligentia, cum sese conficere, tum omnia miscere tragedijs? In summa, vsq; adeo nulla societas, nulla vitæ coniunctio, sine me vel iucunda, vel stabilis esse potest, vt nec populus principē, nec seruum herus, nec heram pedissequa, nec discipulum p̄ceptor, nec amicus amicū, nec maritū vxor, nec locator conductorē, nec cōtubernalis contubernalis, nec conuictor cōuictorem diutius ferat, nisi vicissim inter sese nunc errent, nūc adulent, nunc prudentes conuiueant, nunc aliquo stulticiæ melle sese deliniant. Iam hec scio videri maxima, sed audietis maiora. Quæso num quenq; amabit, qui ip̄e semet oderit? Num cum alio cōcordabit, q̄ secum ip̄e dissidet? Num vlli voluptatē adferet, q̄ sibimetipsi sit grauis ac molestus? Istud opinor nemo dixerit, nisi qui sit ipsa stultior stulticia? Atqui si me excluderis, adeo nemo poterit alterū ferre, ut ip̄e etiam sibi q̄s q̄ puteat, sua cuiq; sordeant, sibi quisq; sit inuisus. Quandoqdem id mali natura, non paucis in rebus nouerca magis q̄ parens, mortalium ingenijs insequitur, p̄cipue paulo cordatioꝝ, vt sui quenq; poeniteat, admiretur aliena, quo fit vt omnes dotes, omnis elegantia, decorq; vitæ vitietur, pereatq;. Quid em̄ proderit forma, p̄cipuum deorum immortalium munus, si putiditatis vitio cōtaminetur? Quid

ERASMI.

*Iuuenta si senilis tristitię fermento corrumpat: De
 niq; quid in omni vitę munere, vel tecum, vel apud
 alios acturus es cū decoro (est em̄ non artis modo,
 verū etiam omnis actōis caput, decere quod agas)
 nisi adsit dextra hęc Philautia, q̄ mihi merito ger
 manę est vice, adeo strennue meas vbiq; ptes agit.
 Quid aut̄ æque stultum, atq; tibi ipsi placere: te ip
 sum admirari: At rursus qd venustū, quid gratios
 sum, quid non indecorū erit, quod agas, ip̄e tibi dis
 plicens: Tolle hoc vitę condimentū, & protinus fri
 gebit cum sua actōe orator, nulli placebit cum suis
 numeris musicus, explodetur cum sua gesticulatis
 one histrio, ridebit vna suis cum musis Poeta, for
 debit cum arte pictor, esuriet cum pharmacis medi
 cus, postremo pro Nireo Thersites, p̄ Phaone Ne
 stor, pro Minerua sus, pro facundo infans, pro vrba
 no rusticus videberis. In tantū necesse est vt sibi q̄q;
 quisq; blandiatur, & assentiuncula quapiā sibi prius
 commendetur, q̄ alijs possit esse commēdatus. Des
 niq; cum p̄cipua foelicitatis pars sit, quod sis esse ve
 lis, nimirum totum hoc præstat cōpendio mea Phi
 lautia, vt neminem suę formę, neminem sui inge
 niij, neminem generis, neminem loci, neminem ins
 tituti, neminem patrię poeniteat, adeo ut nec Hirs
 landus cum Italo, nec Thrax cum Atheniensi, nec
 Scytha cum insulis fortunatis cupiat permutare.
 Et o singularem naturę sollicitudinem, vt in tanta
 rerum varietate paria foecit omnia. Vbi dotibus su
 is non nihil detraxit, ibi plusculum Philautię solet
 addere, q̄ hoc ipsum stulte profecto dixi, cū hęc
 ipsa dos sit vel maxima, ut ne interim dicam, nullū*

MORIA

Belli causa
stulticia.

.i. nulla rō.

Socratis
stulticia

egregium facinus adiri, nisi meo impulsu, nullas
egregias artes nisi me auctore, fuisse reptas. An
non omnium laudatorum facinororum seges ac fons est bel
lum? Porro quod stultius quam ob causas nescio quis, cer
tamen eiusmodi suscipe, unde per utraque semper plus
aufert incommodi quam boni. Nam eorum quae cadunt velu
ti Megarensium *δυσλεϊσ λδγ-οσ*, deinde cum iam utrinque
constitere ferratae acies, & rauco crepuerunt cornua
cantu, quos oro sapientium istorum usus: qui studiis exhau
sti, vix tenui frigidoque sanguine spiritum ducunt. Craf
sis ac pinguibus opus est, quibus quam plurimum adsit au
daciae, mentis quam minimam, nisi si quis Demosthenem
militem malit, qui Archilochi secutus consilium, vix
conspicis hostibus, abiecto clypeo fugit, tam igna
uus miles, quam orator sapiens. Sed consilium (inquit) in
bellis plurimum habet momenti. Eadem fateor in du
ce, verum id quidem militare non philosophicum, parasiti
tis, lenonibus, latronibus, sicariis, agricolis, stupidi
dis, oberatis & huiusmodi mortalium fece, res tam
preclara gerit, non philosophis lucernariis, qui qui
dem quam sint ad omnem vitae usum inutiles, vel Socra
tes ipse vnus Apollinis oraculo sapiens, sed minime
sapienter iudicatus, documento esse potest, qui ne
scio quod publice conatus agere, summo cum omnium
risu discessit. Quae quam vir is in hoc non vixit, quae desi
puit, quod sapientis cognomen non agnoscit, atque ip
si deo rescribit. Quodque censet sapienti a rep. tractanda
abstinendum esse, nisi quod potius monere debu
erat, a sapientia temperandum ei, qui velit in hominum
haberi numero. Deinde quid eundem accusatum ad
gicutam bibendam adigit, nisi sapientia? Nam dum

ERASMI.

nubes & Ideas philosophat, dum pulicis pedes me-
 tit, dum culicū vocem mirat, quæ ad vitam cōem at-
 tinent, non didicit. Sed adest p̄ceptor de capite peri-
 clitanti discipulus Plato, egregius scilicet patronus
 q̄ turbæ strepitu offensus, vix dimidiatā illā perios-
 dum p̄nunciare potuit. Iam quid dicam de Theo-
 phraſto: q̄ p̄gressus in concionem, repente obmu-
 tuit, p̄inde quasi lupo conspecto, qui militem anis-
 masset in bello. Isocrates ob ingenij timiditatē, nec
 hiscere vnq̄ est ausus. M. Tullius eloquentiæ Ro-
 manæ parens, semp̄ indecora trepidatōe, p̄inde qua-
 si puer singultiens, exordiri consuevit. Idq̄ Fabius
 interpretatur cordati oratoris, & periculū intelligen-
 tis argumentum. Verum cum hoc dicit, an non pa-
 lam fatetur sapientiam obstare ad rem probe geren-
 dam: Quid isti facient cum res ferro geritur, qui tū
 metu exanimantur, cum nudis verbis est decertan-
 dum: Et post hec celebratur si dñs placet, preclara il-
 la Platonis sententia, beatas fore respublicas, si aut
 imperent philosophi, aut philosophentur Imperato-
 res. Imo si consules historicos, reperies nimis nul-
 los reip. pestilentiores fuisse principes, q̄ si quando
 in philosophastrum aliquem, aut literis addictū in-
 ciderit imperium, cuius rei satis opinor faciunt fidē
 Catones, quorum alter insanis delationibus reipu.
 tranquillitatem vexauit, alter libertatem. P. R. dum
 nimium sapienter vindicat, funditus subuertit. Ad
 de his Brutos, Cassios, Gracchos ac Ciceronē etiā
 ipsum, qui non minus pestilens fuit Romanorum
 reipu. q̄ Demosthenes Atheniensium. Porro. M.
 Antonius (ut donemus bonū imperatorem fuisse)

Plato

Theophras-
 tus.

Isocrates.
 Cicero.

Catones

A. Antoni

MORIA

nam idip̄m extor̄re possim (fuit em̄ hoc ip̄o noīe
 grauis atq; inuisus ciuibus, q̄ tam philosophus esse
 set). Sed tñ vt donemus fuisse bonū, at certe pestilē
 tior fuit reip. tali relicto filio, q̄ fuerat sua admini-
 stratōe salutaris. Quandoq; dem solet hoc hominū
 genus, q̄ sese sapientiae studio dederūt, cū cæteris
 in rebus, tum p̄cipue in liberis ppagandis infœlis-
 cissimū esse, puidente opinor natura, ne malū hoc
 inter mortales latius serpat. Sed vt cūq; ferēdū, si tm̄
 ad publica munia foret *δνοι προς λυραι* nisi ad oēm
 p̄fus vitæ functōem nihilo essent dexteriores. Ad
 cōuiuū adhibe sapiētē, aut tristi silentio, aut mole-
 stis q̄stiunculis obturbabit. Ad chorę aduoca, ca-
 melū saltare dices. Ad publicos ludos trahe, ip̄ovul-
 tu, populi voluptatibus obstabis, & coget e theatro
 migrare sapiēs Cato, qñq; dem supciliū nō p̄t pone-
 re. In colloquum inciderit, repēte lupus in fabula. Si
 qd emēdū, si cōtrahēdū, breuiter si qd eorū agēdū,
 sine q̄bus hec quotidiana vita trāsigi nō p̄t, stipitē
 dicas sapiētē istū, nō hoīem, vsq; adeo nec sibi, neq;
 patriæ, neq; suis vsq; vsui esse p̄t, p̄pterea qd̄ cōi-
 um reę sit imperitus, & a populari opinione, vulga-
 ribusq; institutis longe lateq; discrepet. Qua qdē ex-
 re, odiū quoq; cōsequat̄ necessum est, nimir; ob tā-
 tam vitæ atq; animorū dissimilitudinē. Quid em̄ oī-
 no gerit̄ inter mortales, nō stulticiæ plenum, idq; a
 stultis & apud stultos? Q; si quis vnus vniuersis ve-
 lit obstrepere, huic ego suaserim, vt Timonē imita-
 tus, in solitudinē aliquā demigret, atq; ibi solus sua
 fruaf̄ sapientia. Ver; vt ad id quod institueram
 reuertar, q̄ vis saxeos & agrestes illos hoīes in ciuī-

i. affini ad
 lyram

Philosophi
 reę cōium
 sunt impiti.

Timon

ERASMI.

tatem coegit, nisi adulatio: Nihil em̄ aliud significat illa Amphionis & Orphei cithara. Quæ res, plebem Romanã iam extrema molientẽ, in concordia ciuitatis reuocauit: Num orõ philosophica: Minime. Immo ridiculus ac puerilis apologus de vètre reliq̄ corpis membris cõfictus. Idem valuit Themistoclis apologus consimilis de vulpe & ericio, q̄ Themistocles. sapientis orõ tantũdem potuisset, q̄tũ cõmenticia illa cerua Sertorij potuit: Quantũ Laconis illius de diobus canibus, deq̄ vellẽdis equinæ caudæ pilis ridendũ cõmentũ: Vt ne qd dicam de Minoe, deq̄ Numa, quorũ vterq̄ fabulosis inuentis, stultã multitudinẽ rexit. huiusmodi nugis cõmouet ingẽs ac potẽs illa belua populus. At rursus, quæ ciuitas vnũ q̄ Platonis aut Aristotelis leges, aut Socratis dogmata, recepit: Tũ aut̄ q̄ res Decij psuasit, vt vltro se dijs manibus deuouerẽt: Quid. Q. Curtiũ in specũ traxit, nisi ianis gloria, dulcissima qdã Siren, sed mirum q̄ a sapientibus istis damnata: Quid enim stultius inquit, q̄ supplicẽ cãdidatũ blãdiri populo, congiarijs fauorẽ emere, venari tot stultorũ applausus, exclamationibus sibi placere, in triũpho veluti signũ aliquod, populo spectandũ circũferri, enẽum in foro stare. Adde his noim̄ & cognõim̄ adoptões, adde diuinos honores homũcioni exhibitos adde publicis cerimonijs in deos relatos, etiã scelestissimos tyrãnos. Stultissima sunt hec, & ad q̄ ridenda nõ vnus sufficiat Democritus. Quis negat: Atq̄, hoc fonte nata sunt fortitũ heroũ facinora, quæ tot eloquẽtiũ viroũ lris in cœlũ tollunt. Hec stulticia parit ciuitates, hac cõstant imperia, magistras

MORIA

tus, religio, consilia, iudicia, nec aliud omnino est vita humana quæ stultitiæ lusus quidam. Iam vero, ut de artibus dicam, quod tandem mortaliū ingenia, ad excogitandas prædicasque posteris tot egregias, ut putant, disciplinas excitauit, nisi gloriæ sitis, tantis vigilijs, tantis sudoribus, famam nescio quam, qua nihil esse potest inanius, redimendam putarunt homines vere stultissimi. Sed interim stultitiæ tot iam egregia vite comoda debentis, quodque est longe dulcissimum, aliena fruimini insania. Ergo posteaque mihi fortitudinis & industriæ laudem vindicauit, quod si prudentiæ quoque vindicem. Sed dixerit aliquis: eadem opera igne aquæ misceas licebit. Verum hoc quoque successuræ arbitror, si vos modo quod antehac fecistis, auribus atque animis fauebitis. Principio si res usu constat prudentiæ, in utraque magis competet sapientem, quam primum ob pudorem, primum ob animi timiditatem nihil aggreditur, an stultum, quem neque pudor, quo vacat, neque periculum, quod non præcedit, ab vllare deterret. Sapienter ad libros veterum confugit, atque hic meras vocum argutias ediscit. Stultus ad eundem comitumque periclitandis rebus, veram ne fallor, prudentiam colligit. Id quod vidisse videtur Homerus, etiam si cecus, cum ait

Factum vero *ῥεχθὲν λέτε νίπιοσ ἐγνώ.* Sunt enim duo principia ad fatuus cognitorem rerum paradam obstacula. Pudor quod fumum offundit animo, & metus, quod ostenso periculo, dehortatur ab eundem facinoribus, at his magnifice liberat stultitiæ. Pauci mortales intelligunt, ad quæ multas alias quoque comoditates conducant, nunquam pudefcere, & nihil non audere. Quæ si prudentiam accipere malunt, eam quæ rerum iudicio constat, audite obsecro, quæ periculum absint ab hac, qui hoc nomine sese venditant. Prin

De prudentibus & sapientibus.

Factum vero fatuus cognouit.

ERASMI.

eipio constat res omneis humanas velut Alcibiadis
 Silenos, binas habere facies, n̄miū inter sese dissimiles,
 adeo vt q̄ prima (quod aiūt) fronte mors est,
 si interius inspicias, vita sit. cōtra quod vita, mors.
 Quod formosum, deforme, quod opulentū, id pauperrimū,
 quod infame, gloriosum. quod doctū, indoctū. qđ robustū,
 imbecile. qđ generosum, ignobile. quod latū, triste.
 quod prosperū, aduersum. qđ amicū, inimicū, quod salutare,
 noxiū. breuiter oīa repēte & sa reperiēs, si Silenū aperueris.
 Id si cui forte nimis philosophice dictum videt̄, age, pinguiore
 (quod aiūt) Minerua planius faciā. Quis regem nō &
 opulentū, & dñm fateē: atq; nullis animi bonis instructus
 est, atqui nihil illi satis est, iā videlicet pauperrimus
 est, tum aīm habet plurimis addictū vicij iam turpiter
 seruus est. Ad eūdem modum in ceteris quoq; philosophari
 liceret, sed hoc exempli vice posuisse satis sit. At quorsum
 hec inquiet aliquis? Audite quo rem deducamus. Si quis
 histrionibus in scēna fabulam agentibus, p̄sonas detrahere
 coneretur, ac spectatoribus veras natiuasq; facies ostendere,
 nonne is fabulā omnē puerterit, dignusq; habeat̄, quē oēs
 e theatro veluti lymphatū, saxis eijciant? Exorietur aut̄
 repente noua rerū spēs, vt q̄ modo mulier, nunc vir. qui
 modo iuuenis, mox senex. q̄ paulo añ rex, subito Dama. q̄
 mō deus, repēte hominūculus appareat. Verū eū errorē tollere,
 est fabulā omnem p̄turbare. Illud ipsum figmentum & fucus
 est, quod spectatorum oculos detinet. Porro mortaliū vita
 omnis, quid aliud est, q̄ fabula que p̄p̄am in qua alij alijs
 obiecti personis, procedunt,

MORIA

aguntq; suas quisq; partes, donec choragus educat
 e p̄scœnio, q; sæpe tamen eūdem diuerso cultu p̄di
 re iubet, vt q; modo regem purpuratū egerat, nunc
 seruulū pannosum gerat. Adumbrata q̄dem om̄ia,
 sed hæc fabula non aliter agitur. Hic si mihi sapiens
 aliq; cælo delapsus, subito exoriat̄, clamitetq; hūc,
 quē oēs vt deū ac dñm suspiciunt, nec hominē esse,
 quod pecudū ritu ducat̄ affectibus, seruum esse in-
 firmum, q; tam multis tamq; fœdis dominis sponte
 seruiat. Rursum aliū q; parentē extinctū luget, ride-
 re iubeat, q; iam demū ille viuere cœperit, cū aliq;
 vita hæc nihil aliud sit q̄ mors q̄dam. Porro aliūm
 stemmatis gloriantē, ignobilē ac nothū appellet, q;
 a v̄tute longe absit, quæ sola nobilitatis sit fons, ad
 q; eūdem modū de cæteris omnibus loquatur, que
 so qd is aliud egerit, nisi vt demens, ac furiosus om-
 nibus esse videat̄. Vt nihil est stultius p̄postera sapi-
 entia, ita puerse prudentia nihil imprudentius. Sig-
 dem puerse facit, q; sese non accommodet rebus p̄-
 sentibus, foroq; nolit vti, nec saltem legis illius cō-
 uuiualis meminerit ἤπιθι, ἢ ἄπιθι postuletq; vt fas-
 bula iam non sit fabula. Contra vere prudentis est,
 cū sis mortalis, nihil vltra sortem sapere velle, cum
 q; vniuersa hominū multitudine, vel conuiuere lis-
 benter, vel comiter errare. At istud ipsum inquitunt
 stulticiæ est, Sed illud o dij immortales eloquar ne
 an fileam? Cur autem fileam, cum sit vero verius?
 Sed p̄stiterit fortassis in re tanta musas ex Elico-
 ne accersere, quas Poetæ sapius ob meras nugas,
 aduocare solent. Adeste igitur paulisp̄ Iouis
 filia, dum ostendo, nec ad egregiam illā sapiētiam

ERASMI.

ac foelicitatis (vt ipsi vocant) arcem aditū esse cuiq̄,
 nisi stulticia duce, iam primū illud in confesso est,
 affectus omneis ad stulticiā ptinere, quandoquidē
 hac nota, a stulto sapientem discernunt, quod hunc
 affectus, hunc ratio temperat. Eoq̄ Stoici perturba
 tiones omnes ceu morbos, a sapiente semouēt, ve
 rum affectus isti non solum pædagogorū vice fun
 guntur, ad sapientiæ portum pperantibus, verum
 etiam in omni virtutis functōe, ceu calcaria stimuli
 q̄ quidam adesse solent, velut ad bene agendū ex
 hortatores. Q̄ hic fortiter reclamationis Stoicus
 Seneca, qui prorsus omnem affectū adimit sapien
 ti, verum cum id facit, iam ne hominem qdem relin
 quit, sed nouum potius deum quendam *ἀμείωπος*
γῆρ, q̄ nusq̄ nec extitit vnq̄ nec extabit, imo vt apti
 us dicam, marmoreū hominis simulachrū constitu
 it, stupidum & ab omni prorsus humano sensu ali
 enum. Proinde si libet ipi suo sapiente fruantur, cis
 traq̄ riualet ament licet, cūq̄ eo vel in ciuitate Plas
 tonis, vel si malint, in Idearū regione, vel in Tantas
 lijs inhabitent hortis. Quis em̄ non istiusmodi ho
 minē, ceu portentum ac spectrū fugitet, horreatq̄, q̄
 ad omnes naturæ sensus obsurduerit, qui nullis sit
 affectibus, nec amore, nec misericordia magis com
 moueatur, q̄ si dura silex, aut stet Marpesia cautes,
 quem nihil fugiat, qui nihil erret, sed ceu Lynceus
 q̄ spiam, nihil non pspiciat, nihil non adamussim p
 pendat, nihil ignoscat, qui solus seip̄o sit contētus,
 solus diues, solus sanus, solus rex, solus liber, om
 nia solus, sed suo solius iudicio, qui nullum moret
 amicū, ip̄e amicus nemini, qui d̄s quoq̄ ipsis non

Seneca

.i. fabricat.

MORIA

dubitet mandare laqueum, qui quicquid in omni
 vita geritur, velut insanum damnet, rideatq;. At qui
 huiusmodi animal, est absolutus ille sapiens. Quæ-
 so si res agat suffragiis, quæ ciuitas istiusmodi ma-
 gistratum sibi velit, aut quis exercitus talem optet
 ducem, immo quæ mulier id genus maritum, quis
 conuiuator, eiusmodi conuiuiam, quis seruus talis
 bus moribus dominū, vel optet vel ferat? Quis autē
 non malit, vel vnūquemvis de mediā stultissimorū
 hominum plebe, qui stultus stultis, vel impare possit
 vel parere, qui sui similibus placeat, sed q̄ pluris-
 mis, qui comis sit in vxorem, iucundus amicis, bel-
 lus conuiua, conuictor facilis, postremo qui nis-
 hil humani a se alienum putet. Sed me quidem iā
 dudum istius sapientis piget, quare ad reliqua com-
 moda sese recipiat oratio. Agedū si quis velut
 e sublimi specula circumspiciat, ita vt Iouem Poete
 facere prædicant, quot calamitatibus hominum vi-
 ta sit obnoxia, q̄ misera, q̄q; sordida natiuitas, q̄ la-
 boriosa educatio, quot iniurijs exposita pueritia,
 quot sudoribus adacta iuuetus, q̄ grauis senectus,
 q̄ dura mortis necessitas, deinde in omni vita, quot
 morborum agmina infestent, quot immineant cas-
 sus, quot ingruant incommoda, q̄ nihil vsq; nō plu-
 rimo felle tinctum, vt ne commemorē ista que ho-
 mini ab homine inferuntur mala, quod genus sunt
 paupertas, carcer, infamia, pudor, tormenta, insidie
 proditio, conuiuia, lites, fraudes. Sed ego iam plane
 τὸν ἀμυμον ἀναμετρεῖν aggredior. Porro quibus ad-
 missis ista commeruerint homines, aut quis deus
 iratus, eos in has miserias nasci cogerit, non est mi-

De miseria
humana.

.i. harenam
metiri.

ERASMI.

hi fas in præsentia proloqui. verum ista qui secum
perpendat, nonne Milesiarum virginum probabit
exemplum, etiam si miserandum? At qui nam pos-
tissimum sibi vitæ tedio fatum accersiuere? Nonne
sapientiæ confines? inter quos, ut interim Dioge-
nes, Xenocrates, Catones, Cassios ac Brutos sileã,
Chiron ille cum immortalem esse liceret, vltro mor-
tem præoptauit. Videtis opinor, quid futurum sit,
si passim sapiant homines. Nempe altero luto, alte-
ro figulo Prometheo opus fore. Verũ ego partim
per ignorantia, partim per incogitantiam, nonnun-
q̃ p obliuionẽ malorum, aliquando spem bonorũ,
aliquoties nonnihil mellis voluptatibus aspergens,
ita tantis in malis succurro, ut ne tum quidem libe-
at vitam relinquere, cum exacto parcarum stamine
ipsa iam dudum eos reliquit vita, quoq; minus sit
causæ, cur in vita manere debeant, hoc magis iuuat
viuere, tantum abest, vt ullo vitæ tedio tangantur.

Chiron

Mei nimirum muneris est, quod passim Nesto
rea senecta senes videtis, quibus iam ne species q̃
dem hominis superest, balbos, deliros, edentulos,
canos, caluos, vel vt magis Aristophanicis eos de-
scribam verbis ῥυπῶντας κυφούς ἀθλίους ῥύσοις
μαλῶντας κωλοῦς καὶ τωλοῦς, tamen vsq; adeo vi-
ta delectari, adeoq; νεανίζειν, ut alius tingat canos, &
alius appositicia coma caluitium dissimulet, alius
dentibus vtatur mutuo fortassis a sue quopiã sum-
ptis, hic in puellam aliquã misere depereat, & ama-
torijs ineptijs, quem uis etiam superet adolescentu-
lum. Nam vt capulares iam, meraq; silicernia, tene-
ram aliquam iuueculam ducant vxorem, eamq; &

Vitæ & iuue-
tutis deside-
riũ in senib⁹

Sordentes,
curuos, mi-
seros, rugo-
sos, caluos,
edentulos, &
recantos vř
impudẽtes.

Iuueniliter
ineptire

MORIA

De mulieribus vetulis. in dotatam, & alijs vsui futuram, id adeo frequens, vt p̄modum, & laudi detur. Sed multo etiā suāuiter, si quis animaduertat anus lōgo iam senio mortuas, adeoq; cadauerosas, vt ab inferis redisse videri possint, tamen illud semp̄ in ore habere φῶσ & ἄσθυ adhuc catullire, atq; vt gr̄aci dicere solēt καὶ πρῶτον, & magna mercede conductū aliquē Phaonē inducere, fucis assidue vultum oblinere, nusq; a speculo discedere, infimæ pubis sylvam vellere, vietas ac putres ostentare m̄mas, tremuloq; gannitu, languentem sollicitare cupidinē, potitare, misceri puellarū choris, literas amatorias scribere. Ridentur hec ab oībus tanq; (vti sunt) stultissima. At ip̄e sibi placet, & in summis interim versant̄ delicijs, totasq; sese melle perungunt, meo videlicet beneficio foelices. Porro q̄bus hec deridicula videntur, illud secū expendant velim, vtrum satius ducant huiusmodi stulticia vitam plane mellitam exigere, an trabē (ut aiunt) suspensio querere? Porro q̄ hec vulgo putatur infamiae obnoxia, istud nihil ad stultos meos, q̄ malum hoc aut non sentiunt, aut si qd sentiunt, facile negligūt. Si saxum in caput incidat, id vere malum sit. Cæteræ pudor, infamia, p̄brum, maledicta, tantū adferunt noxæ, quantū sentiunt, si sensus ab sit, ne mala qdem sunt. Quid ledit, si totus populus in te sibilet, modo tute tibi plaudas? Atq; vt id liceat, sola stulticia p̄stat. Sed mihi videor audire reclamātes philosophos. Atq; hoc ip̄m est (inquit) miserum, stulticia teneri, errare, falli, ignorare. Immo hoc est hominem esse. Porro miserū cur vocent non video, quando qdem sic nati estis, sic instituti,

.i. lumē bonum.

.i. cōcitare ad luxum.

Philosophi.

ERASMI.

sic conditi, ea est cōmunis omniū fors. Nihil autē miserum, quod in suo genere constat, nisi forte quis hominē deplorandū existimet, q̄ neq; volare possit cū auibus, neq; quaternis ingredi pedibus cū reliquo pecudū gēne, neq; cornibus sit obarmatus quēadmodū tauri. Verū is eadē opa equū etiā bellissimū, infœlicē vocabit, quod neq; grāmaticā didicerit, neq; placētis vescat. taurū miserū, q̄ ad palestricā sit inutilis. Igī ut equus imperitus grāmaticæ miser nō est, ita nec homo stultus infœlix, p̄pterea q̄ hec cū illius natura cohærēt.

Verū rursus virgēt logos dædali. Est (inquit) homini peculiariter addita disciplina cognitio, quæ ad miniculis id qd̄ natura diminutū est, ingenio p̄set. Quasi vero villā verifaciam habeat, naturā quæ in culicibus atq; adeo in herbis ac flosculis tā sollicitè vigilauerit, in vno homine dormitasse, vt disciplinis opus esset, quas Teuthus ille hūano gñi infensus genius, in summā p̄niciem excogitauit, adeo nō vtilis ad foelicitatē, vt illi quoq; ipi officiāt, ad qd̄ p̄prie reptē dicunt, vt elegāter arguit apud Platonē rex ille prudētissimus de Itræ inuēto. Igī disciplina cū reliqs hūanæ vitæ p̄stibus, irrepserūt, n̄isdē auctoribus a qbus oīa flagitia p̄ficiscunt, puta dæmonibus, qbus hinc nomē etiā inuētur, quasi *λογος*, hoc est scientes, appellales. Sigdem simplex illa aurei sæculi gens, nullis armata disciplinis, solo nature ductu instinctuq; vivebat. Quorsum em̄ opus erat grāmatica, cū eadē eēt oībus lingua, nec aliud sermone petebat, nisi vt aliū aliū intelligeret. Quis vsus dialecticæ, vbi nulla erat pugnantū inter se sentētiarū dimicatio? Quis Rhe

Logos dædali

MORIA

toricæ locus, cum nullus alteri negociū facefferet: Quorsum requireret legum prudentia, cū abessent mali mores, ex quibus haud dubiæ bonæ leges prognatae sunt: Porro religiosiores erant, quæ ut impia curiositate arcana naturæ, syderum mensuras, motus effectus, abditas rerum causas scrutarentur, nefas esse rati, si homo mortalis ultra sortem suam saepe conaretur. Iam quod extra cælum esset, ingrendi dementia, ne in mentem quidem veniebat. At labente paulatim ætatis aureæ puritate, primum a malis ut dixi, generis inuetae sunt artes, sed paucae, atque hæc quidem a paucis receptæ. Postea sexcentas addidit Chaldeorum superstitione, & Græcorum octosa leuitas, meras ingeniorum cruces, adeo ut vel una grammatica, abunde satis sit ad perpetuam vitæ carnificinam. Quæ inter has ipsas disciplinas, hæc potissimum in pretio sunt, quæ ad sensum communiem, hoc est ad stulticiam quæ proxime accedunt. Esuriunt theologi, frigentur physici, ridentur astrologi, negliguntur dialectici. Solus *Ἰατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπου*. Atque in hoc ipso genere, quo quisque indoctior, audacior, incogitatorque, hoc pluris fit etiam apud torquatos istos principes. Atque medicina (si Platoni credimus) nihil aliud est, quæ quinta assentationis particula. Secundum hos proximus datur locus leguleis, & haud scio an primus, quorum professionem ne quod ipsa pronunciet, velut asininam philosophi magno consensu ridere solent. Sed tamen horum asinorum arbitrio, maxima, minimaque negocia transiguntur. His latifundia crescunt, cum theologus interim excussis totius diuinitatis scrinijs, lupinum arrodit, cum cimicibus ac pediculis assidue bellum gerens. Ut igitur feliciores sunt artes, quæ maiorem habent cum stultis

De medicis
i. solus vir
medicorum mul-
tis viris equi-
pollet.

Legulei.

ERASMI.

ticia affinitatem, ita longe foelicissimi sunt ij, qbus
 prfus licuit ab oim disciplinaꝝ commercio absti-
 nere, solaq; naturā ducē sequi, quę nulla sui pte mā-
 ca est, nisi forte mortalis fortis pomeria trāsire veli-
 mus. Odīt natura fucos, multoq; foelicius puenit,
 quod nulla sit arte violatū. Agedū, an nō videtis ex
 vnoquoq; reliquorū aiantū gñe ea foelicissime des-
 gere, q̄ sunt a disciplinis alienissima: nec vllius ma-
 gisterio nisi naturæ ducunt. Quid apibus aut foeli-
 cius, aut mirabilius: at his nec corpis qdem omnes
 sensus adsunt. Quid simile in extruendis ædificiis
 reperiat architectura: Quis vnq̄ philosophus simi-
 lem instituit remp. Rursum equus, qm̄ humanis
 sensibus affinis est, & in hominū contuberniū de-
 migravit, humanarū item calamitatū est particeps.
 Quippe q non raro dum vinci pudet in certaminis
 bus, ducitilia, & in bellis dum ambit triumphum,
 confodit, simulq; cū sessore terrā ore momordit. Vt
 ne cōmemorem interim, lupata frena, aculeata cal-
 caria, stabuli carcerem, scuticas, sustes, vincula, ses-
 sorem, breuiter omnem illam seruitutis tragediam,
 cui se vltro addixit, dum fortes viros imitatus, impē-
 sius hostem vlcisci studet. Quanto optabilior mu-
 scarum & auicularum vita ex tempore, soloq; natu-
 ræ sensu degentium, modo per hominum insidias
 liceat, quæ si quando caueis inclusæ, assuescant hu-
 manas sonare linguas, mirum q̄ a natiuo illo nito-
 re degenerēt, adeo modis oibus lætius est qd̄ natu-
 ra condidit, q̄ qd̄ fucavit ars. Proinde nunq̄ satis
 laudari, Gallū illū Pythagorā, q cum vnus om-
 nia fuisset, philosophus, vir, mulier, rex, priuatus.

Apū laus

Equi felices

Auicularū
 vita optabi-
 lis.

Gallus

MORIA

piscis, equus, rana, opinor etiā spongia, tamē nullū
 animal iudicauit calamitosius hoīe, p̄pterea quod
 cetera omnia naturæ finibus essent contēta, solus
 homo fortis suæ limites egredi conaret̄. Rursus in
 ter homines, idiotas multis partibus anteponit do-
 ctis ac magnis. Ab hoc Gallo mihi nō dissentire vi-
 det̄ Homerus, nugax̄ pater, qui cū mortalis omnes
 is subinde *δειλους καὶ μοχθηροῦς* appellat, tū Vlīf
 sem illū suū sapiētis exēplar, s̄apenumero *δύσκλον*
 vocat, Paridē nusc̄, nec Aiacē, nec Achillē, Quāob-
 rē id tandē? Nisi q̄ ille vafer & artifer, nihil nō Pal-
 ladis cōsilio agebat, nimīūq; sapiebat, a naturæ du-
 ctu q̄ longissime recedēs. Vt igit̄ inter mortales ij
 longissime absunt a foelicitate, q; sapiētīæ studēt, ni-
 mis̄ hoc ip̄o bis stulti, q; hoīes nati cū sint, tamen
 oblitī conditōis suæ, deorū immortalīū vitam affe-
 ctāt, & gigantū exemplo, disciplinarum machinis
 naturæ bellū inferūt, ita q̄ minime miseri videntur
 ij, qui ad brutorū ingeniū, stulticiāq; q̄ proxime ac-
 cedunt, neq; quicq; vltra hominē molīunt. Age-
 experiamur num hoc quoq; non Stoicis enthyme-
 matis, sed crasso quopiam exemplo queamus ostē-
 dere? Ac p̄ deos immortales est ne qcq; foelici? isto
 hoīm ḡne, quos vulgo Moriones, stultos, fatuos,
 ac bliteos appellāt, pulcherrimis vt æqdem opinor
 cognominibus? Rem dicā, prima fronte stultā for-
 tassis atq; absurdā, sed tñ vnam multo verissimam.
 Principio vacāt mortis metu nō mediocri p̄ Iouem
 malo, vacāt cōsciētīæ carnificina, nō territant̄ ma-
 niū fabulamētis, nō expauescūt spectris aut Lemu-
 ribus, nō torquēt̄ metu impēdentiū malorū, non spe

s. miseros
 ac laborio-
 sos.
 s. infelicē.

De fatuis
 naturalibus

ERASMI:

Futurorū bonorū distenduntur. In summa non disa-
 cerātur milibus curarum, quibus hec vita obnoxia
 est, non pudeſcunt, non verentur, non ambiunt, nō
 inuident, non amant. Deniq; ſi propius etiā ad bru-
 torum animantium inſipientiam acceſſerint, ne pec-
 cant qdem auctoribus theologis, Hic mihi iam ex-
 pendas velim ſtultiſſime ſapiens, quot vndiq; ſollis-
 citudinib; noctes dieſq; diſcrutietur animus tuus:
 congeras in vnum aceruum, vniuerſa vitæ tuæ in-
 commoda, atq; ita demum intelliges, quantis ma-
 lis meos fatuos ſubdlexerim. Adde huc, q non ſo-
 lum ipſi perpetuo gaudent, ludunt, cantillant, ridēt
 verūtiam cæteris omnibus, quo cūq; ſeſe verterint,
 voluptatem, iocum, luſum, riſumq; adferunt, velut
 in hoc ipſum a deorum indulgentiā dati, ut huma-
 næ vitæ triſticiam exhilararent. Vnde fit vt cū alijs,
 in alios varius ſit affectus, hos omnes ex æquo tan-
 q; ſuos agnoſcant, expetant, paſcant, ſoueant, com-
 plectantur, ſuccurrant. ſi quid acciderit, impune per-
 mittant, quicquid vel dixerint vel fœcerint. A deo
 q; nemo illis nocere cupit, vt feræ quoq; belluæ ab
 illorum iniuria temperent, ſenſu quodam innocen-
 tię naturali. Sunt enim vere ſacri dijs præcipue mi-
 hi, ideoq; non iniuria hunc honorem omēs illis ha-
 bent. Quid quod ſummis etiā regibus adeo ſunt
 in delicijs, vt nonnulli ſine his, neq; prandere, nec
 ingredi, nec omnino vel horam durare poſſint. Ne-
 q; vero paulo interuallo, hos bliteos ſuis illis tetri-
 cis ſophis anteponunt, quos tamen ipſos aliquot
 honoris gratia ſolent alere. Cur autem anteponant
 nec obſcurum arbitror, nec mirum videri debet, cū

MORIA

sapientes illi nil nisi triste soleāt adferre principibus
 suarū doctrina freti, non vereant aliquoties auricu-
 las teneras mordaci radere vero. Moriones autē id p̄-
 stant, quod vnū vndecūq; principes modis omni-
 bus aucupātur, iocos, risus, cachinnos, delicias. Iā
 accipite & hāc non aspernandā stultorū dorem, q̄ so-
 li simplices ac veridici sunt, qd̄ autē veritate laudati-
 us: Q̄z̄ q̄ em̄ Alcibiadeū apud Platonem puerbi-
 um, veritatē vino puericiāq; tribuit, tamen om̄is ea
 laus mihi peculiariter debet, vel Euripide teste, cu-
 ius extat illud celebre de nobis dictū, *μωρὰ γὰρ μοι
 ῥὸς λέγει*. Fatuus quicqd̄ habet in pectore, id & vul-
 tu præ se fert, & orōne p̄mit. At sapientū sunt duæ
 illæ linguæ (vt idem meminit Euripides) quarū al-
 tera verum dicūt, altera, quæ pro tempe iudicant
 oportuna. Horū est nigre in candida vertere, & eodē
 ex ore frigidū pariter & calidū efflare, longeq; aliud
 conditū habere in pectore, aliud sermone fingere.
 Porro in tāta fœlicitate, tamen hoc nomine princi-
 pes mihi vident̄ in fœlicissimi, quod deest a quo ve-
 rum audiant, & assentores p̄ amicis habere cogun-
 tur. Sed abhorrēt a vero principū aures, dixerit ali-
 quis, & hac ip̄a de causa sapientes istos fugitāt, qd̄
 vereant̄ ne qs̄ forte liberior existat, q̄ vera magis q̄
 iucūda loq̄ audeat, ita qd̄ res habet, inuisa regibus
 vitas. Sed tamē hoc ip̄m mire in fatuis meis vsu ve-
 nit, vt non vera modo, verū etiam apta conuicia cū
 voluptate audiant, adeo vt idem dictū, quod si a sa-
 pientis ore p̄ficiscat, capitale fuerat futurū, a Mori-
 one p̄fectum, incredibilem voluptatem pariat. Ha-
 bet enim genuinam quandam delectandī vim veri

Stultus em̄
 stulta loq̄t.

ERASMI.

tas, si nihil accedat quod offendat, verum id quidē
 solis fatuis dñ dederūt. iisdem ferme de causis hoc
 hominum genere mulieres gaudere solent impen-
 sius, vtpote ad voluptatē & nugas natura ppenso-
 res. Proinde quicqd cum huiusmodi factitarint, eti-
 am si nōnunq̄ serium, illæ tamen iocum ac lusum
 interpretant, vt est ingeniosus p̄sertim ad p̄texenda
 commissā sua, sexus ille. Igit̄, vt ad fatuoz̄ foelicitatē
 redeam, multa cum iucunditate peracta vita,
 nullo mortis vel metu, vel sensu, recta in cāpos ely-
 sios demigrant, & illic pias atq; ociosas animas lusi-
 bus suis delectaturi. Eamus nunc, & quēuis etiam
 sapientem, cū huius Morionis sorte cōferamus. Fin-
 ge quod huic opponas exemplar sapientiæ, homi-
 nem qui totam pueritiam atq; adolescentiā in pdis-
 cendis disciplinis contriuerit, & suauissimā vitę par-
 tem p̄petuis vigilijs, curis, sudoribus pdiderit, ne in
 reliqua q̄dem om̄i vita, vel tantillū voluptatis degu-
 starit. semp̄ parcus, paup, tristis, tetricus, sibi ipsi ini-
 quus ac durus, alijs grauis & iuuisus, pallore, macie,
 valitudine, lippitudine, confectus senio, canicieq;̄
 multo añ diē cōtracta, añ diē fugiens e vita, q̄q; qd
 refert, qñ moriat̄ istiusmodi q̄ nunq̄ vixerit: Habe-
 tis egregiā illā sapiētis imaginē. At hic rursus obgā-
 niūt mihi, οἱ ἐκ τῆσ̄ σωᾶσ̄ βᾶτρεχοι. nihil inquit mi-
 serius infania, Sed insignis stulticia, vel insanie p̄xi-
 ma est, vel ip̄a potius infania. Quid em̄ aliud est in-
 sanire q̄ errare aīo: verē isti tota errāt via. Age hūc q̄
 q̄ syllogismū dissipemus, musis bñ fortunantibus.
 Argute q̄dem isti. Verum quemadmodum apud
 Platonem docet Socrates, ex vna Venere secta, du-

Stoicæ rang

MORIA

as. & ex vno Cupidine dissecto, duos faciens, itidē
 & istos dialecticos decebat insanīā ab insania distin-
 guere, si modo ipi sanī videri vellēt. Neq; em̄ ptin⁹
 omnis insania calamitosa est, alioq; non dixisset Ho-
 rati⁹, An me ludit amabilis insania, neq; Plato, po-
 etarū, vatū, & amantiū furorem, inter p̄cipua vitę bo-
 na collocasset. Nec vates illa laborē Aeneę vocasset
 insanū. Verū est duplex insanię genus, alterū quod
 ab inferis dirę vltrices submittūt, quoties immissis
 anguibus, vel ardorem belli, vel inexplebilē auri sis-
 tim, vel dedecorosum ac nefariū amorem, vel parri-
 cidium, incestum, sacrilegiū, aut aliam id genus pe-
 stē aliquā in pectora mortalium inuehūt, siue cum
 nocentē & consciū animū furijs ac terribiliorū fas-
 cibus agūt. Est alterum huic longe dissimile, quod
 videlicet a me p̄ficiscit, omniū maxime exoptan-
 dū. Id accidit quoties iucundus qdam mentis error
 simul & anxijis illis curis animū liberat, & multijū-
 ga voluptate delibutū reddit. Atq; hunc mentis erro-
 rem, ceu magnū quoddam deorū munus, ad At-
 ticum scribēs optat Cicero, nimis quo tantorū ma-
 lorū sensu carere posset, neq; p̄perā sensit Argiūus
 ille, q; hactenus insaniebat, vt totos dies sol⁹ deside-
 ret in teatro, ridens, plaudens, gaudens, q; crede-
 ret illic miras agi tragædias, cum nihil omnino age-
 ret. Cum in cæteris vitæ officijs p̄be sese gereret, iu-
 cundus amicis, comis in vxorē, posset q; ignoscere
 ferius, Et signo lesæ non insanire lagene. Hunc vbi
 cognatorū opera datis pharmacis morbo leuasset,
 sibiq; iam totus esset redditus, hūc in modū cū ami-
 cis exoptulans, Pol me occidistis amici. Nō seruas

Insanię du-
 plex genus.

ERASMI.

stis ait, cui sic extorta voluptas. Et dēptus p̄ vim mē
tis gratissimus error. Et merito qdē, errabāt em̄ ip̄i
atq; elleboro magis opus habebāt, q̄ tam fœlicem
ac iucundam insaniam, ceu malū aliquod existima
rent potōibus expellendā. Q; q̄ illud æqdem non
dū statui, num quis sensus, aut mentis error insanie
nomine sit appellandus. Neq; em̄ si cui lippiet̄i, mu
lus asinus esse videat̄, aut si qs̄ idoctū carnē veluti
doctissimū admiret̄, is continuo videbitur insanire.
Ver; si qs̄ non sensu tantū, sed animi iudicio fallat̄,
idq; p̄ter vsitatū morē ac p̄petuo, is demū insanie cē
sebit̄ affinis esse, veluti si qs̄ quoties asinū audierit
rudentē, arbitret̄ sese mīros symphoniacos audire.
aut si qs̄ paup̄culus infimo loco natus, Cræsum Ly
dor; regem esse se credat. Sed hoc insanie genus, si
(quemadmodū fere fit) vergat ad voluptatē, nō me
diocrem delectatōem adfert, tum ijs q̄ eo tenent̄, tū
illis q̄bus est hoc animaduersum, nec tamen eodē
insaniunt. Nam hæc insanie spēs multo latius pa
tet, q̄ vulgus hoīm̄ itelligit. Sed vicissim insanus in
sanū ridet, ac mutuā sibi voluptatē inuicē ministrāt.
Neq; raro fieri videbitis, vt maior insanus, vehemē
tius rideat minorē. Ver; hoc q̄sq; fœlicior, quo plu
ribus desipit modis Stulticia iudice, modo in eo ge
nere insanie maneat quod nobis est peculiare, qd̄
vsq; adeo late patet, vt haud sciam, an ex vniuersa
mortalium summa, quēpiam liceat repire, q̄ omnis
bus horis sapiat, quicq; non aliquo insanie genere
teneat. Q; q̄ hoc tm̄ interest, q̄ cucurbitā cum videt
mulierē esse credit, huic insano nomen ponūt, p̄pte
rea q̄ p̄ paucis id vsu veniat, Ver; vbi qs̄ vxor, De maritis.

MORIA

De venato
ribus.

rem suam, quā cū multis habet cōem, eam plusq̄
Penelopē esse deierat, sibiq; maiorē in modū plau
dit, foeliciter errans, hūc nullus insanū appellat, p̄
pterea q; passim maritis hoc accidere videāt. Ad
hūc ordinē ptinēt & isti, q; prae venatu ferarū omnia
contemnūt, atq; incredibilem animi voluptatē p̄ci
pere se praedicant, quoties foedum illum cornuū cā
tum audierint, quoties canum eiulatus. Opinor eti
am cum excrementa canum odorant, illis cynamo
sum videri. deinde quae suauitas, quoties fera lani
anda est, tauros & verueces humili plebi laniare li
cet, feram nisi a generoso secari nefas. Is nudo capi
te, inflexis genibus, gladio ad id destinato (neq; em̄
quouis idem facere fas est) certis gestib; certa mē
bra, certo ordine, religiose secat. Miratur interim p̄
inde, ut in re noua circumstans ac tacita turba, porro
cui contigerit e belua non nihil gustare, is vero exi
stimat sibi non nihil nobilitatis accedere. Itaq; cum
isti assidua ferarū insectatōe atq; esu nihil aliud asse
quantur, nisi ut ip̄i p̄pmodum in feras degenerēt
tū interea regiam vitā agere se putāt. Est his si
millimū genus eorū q; insatiabili aedificandi studio
flagrant, nūc rotunda quadratis, nūc quadrata rotū
dis p̄mutantes. Neq; vero finis vllus, neq; modus
donec ad extremā redactis inopiā, nec vbi habitēt,
nec qd edant supest. Quid tum postea? interim an
nos aliquot summa cum voluptate pegerunt.

De calcomi
cis.

Ad quos mihi qdem p̄xime vident̄ accedere, q;
nouis & arcanis artibus, rerum spēs vertere moliū
tur, ac terra mariq; quintam quandam essentiam ve
nant. Hos adeo lactat mellita spes, vt neq; laborū,

ERASMI.

neq; impensarē vnq; pigeat, miroq; ingenio semper aliqd excogitat, q; sese denuo fallat, sibiq; ipis gratā faciāt imposturā, donec absumptis oibus, nō sit quo iā fornacē instruat. Nō desinūt tñ iucūda somniare somnia, cæteros p̄viribus ad eādē fœlicitatē animātes. Cūq; iam p̄sus omī spe destituunt, sup̄ est tñ vna sentētia, abūde magnū solatiū, in magnis & voluisse sat est. Ac tū vitæ breuitatē incusant, vt q; magnitudini negocij nō suffœcerit. Porro aleatores nō nihil addubito, nū in nostræ collegiū sint admittēdi; Sed tñ stultū, oīno ridiculūq; spectaculū est, q̄ties videmus nōnullos vsq; adeo addictos, ut simul atq; strepitū talorū audierint, ptinus illis cor saliat palpitetq;. Deinde cū sp̄ illiciēte vincēdi spe oīum facultatū naufragiū fœcerint, vixq; nudi emergerint, q̄ suis potius fraudāt q̄ victorē, ne. s. viri parē graues habeant. Quid cū senes iam & cecutiētes vi treis etiā oculis lusitāt. Postremo cū iam iusta chira gra cōtudit articulos, vicariū etiam mercede cōducūt, q; p se talos in pyrgū mittat. Suauis qdē res, nisi q; hic ludus plerūq; solet īrabiē euadere, iāq; ad furias nō ad me ptinere. Cæterū illud hoīm genus, haud dubie totū est nostræ farinæ, q; miraculis ac pdigiosis gaudēt mēdacijs, vel audiēdis vel narrandis. Nec vlla satietas taliū fabularū, cum portentosa q̄dam de spectris, de Lemuribus, de laruis, de inferis, deq; id genus milibus miracolorū cōmemorant. Que q; longius absunt a v̄o, hoc & credūt lubentius, & iucūdiore pruritu titillāt aures. Atq; hec quidem non modo ad leuandum horarum tedium mire cōducunt, verum etiam ad questū pertinent p̄cipue sacrificis & concionatoribus. His rur-

De aleatoribus.

De stationarijs & mēdatoribus

MORIA

De sancto
Christo-
phoro.
De sancta
Barbara
de s. Erasmo
De s. Geor-
gio.

Indulgētiās
taxat

sum ad fines sunt, ij q sibi stultam qdem, sed tñ iurcū
dam psuasione induerūt, futurū, si ligneū aut pictū
aliquē polyphermū Christophorū aspexerint, eo die
non sint perituri, aut q sculptā Barbarā p̄scriptis ver-
bis salutarit, sit incolumis e plio rediturus, aut si qs
Erasmu certis diebus, certis cereolis, certisq̄ p̄culis
cōuenerit, breui sit diues euasurus. Iam vero Geor-
gium etiā Hercule inuenerūt, quē admodū & Hip-
polytū alterū, huius equū phaleris ac bullis religio-
sissime adornatū tñ non adorāt, ac subinde nouo
quopiam munusculo demerent, p̄ huius areā gale-
am deierare, plane regium habet. Nam qd di-
cam de ijs, q sibi factis scelex̄ condonatōibus, sua-
uissime blandiunt, ac purgatorij spatia veluti clepsy-
dris, metiunt̄ secula, annos, menses, dies, horas, stā-
q̄ e tabula mathematica citra vllum errorē dimetiē-
tes. Aut de ijs, q magicis qbusdam notulis ac p̄cu-
lis quas pius aliqs impostor, vel animi causa, vel ad
questū excogitauit freti, nihil sibi nō pollicentur,
opes, honores, voluptates, saturitates, valitudinē p̄-
petuo psperam, vitam longeuā, senectā viridē, de-
niq̄ pximū Christo apud superos confessum, quē
tamen nolint nisi admodū sero contingere, hoc est
cum huius vitæ voluptates inuitos eos, ac mordis-
cus retinentes tñ deseruerint, tum succedāt illę celi-
tū delicie. Hic mihi puta negociator aliquis, aut mi-
les, aut iudex, abiecto ex tot rapinis vnico nummu-
lo vniuersam vitæ lernam semel expurgatā putat,
totq̄ periuria, tot libidines, tot ebrietates, tot rixas
tot cedes, tot imposturas, tot psidias, tot pditōnes,
existimat velut ex pacto redimi, & ita redimi, vt iam

ERASMI.

liceat ad nouū scelere orbē de integro reuerti. Quid
 aut̄ stultius h̄s? immo qd foelicius? q̄ septem illis sa
 croꝝ psalmoꝝ ꝫ siculis quotidie recitatis, plus ꝫ sū
 mam foelicitatē sibi ꝫmittūt. Atq; hos magicos ver
 siculos dæmon ꝫspiam, facetus qdem ille, sed futi
 lis magis ꝫ callidus, diuo Bernardo credit̄ indicasse
 sed arte circūuentus. Et hec tam stulta, vt meip̄m ꝫ
 pemodū pudeat, tñ approbant̄, idꝫ nō a vulgo mo
 do, verū etiam a religionis ꝫfessoribus. Quid iā non
 ne eodem fere ꝫtinet, cum singulæ regiones suū ali
 quem peculiare vindicāt diuū, cūꝫ in singulos sin
 gula q̄dam ꝫtiunt, singulis suos quosdā culturæ ri
 tus attribuūt, vt hic in dentiū cruciatu succurrat, il
 le ꝫturiētibus dexter adsit, alius rem furto sublata
 restituat, hic in naufragio ꝫsper affulgeat, ille gregē
 tueat, atq; item de cæteris, nam oīa ꝫcensere lōgissi
 mū fuerit. Sunt q̄ singuli pluribus in rebus valeāt,
 ꝫcipue deipara ꝫgo, cui vulgus hoīm, plus ꝫpe tri
 buit ꝫ filio. Verū ab his diuis, qd tādē petūt hoīes,
 nisi qd ad stulticiā attinet? Agedū inter tot anathe
 mata, qbus temploꝝ quorūdā parietes oēs, ac testu
 dinē ip̄am refertā cōspicitis. Vidistis ne vnꝫ q̄ stul
 ticiā effugerit, q̄ vel pilo sit factus sapientior? Alius
 enatauit incolumis, alius ab hoste ꝫfossus vixit, ali
 us e ꝫælio, pugnantibus cæteris, nō minus foelici
 ter ꝫ fortiter aufugit, alius in crucē subactus, fauo
 re diui cuiusꝫiā, furibus amici, decidit, vt nōnullos
 etiā male diuitijs onustos ꝫgeret exonerare. Alius
 ꝫfracto carcere fugit, alius irato medico, a febre res
 ualuit, alij potū venenū, aluo soluta remedio nō exi
 tio fuit, idꝫ nō admodū læta vxore, ꝫ operā & im

VII. psalterij
 versus sctō
 Bernhardo
 patefacti.

MORIA

penſam luſerit. Alius euerſo plauſtro, equos incolumes domum abegit, alius oppreſſus ruina vixit, alius a marito deprehenſus eluſit. nullus ꝑ depulſa ſtulticia gratias agit, adeo ſuauiſ q̄dam res ē nihil ſape, vt omnia potius deprecantur mortales, q̄ Moriā. Sed q̄d ego hoc ſuſtitionū pelagus ingredior? Nō mihi ſi linguæ centū ſint, oraq̄ centū Ferrea vox, omnis fatuorū euoluere formas. Omnia ſtulticiæ ꝑcurrere nomina poſſim, vſq̄ adeo oīs omniū Chriſtiano rū vita, iſtiusmodi deliratioibus vndiq̄ ſcatet. Quas ipſas tñ ſacrifici nō grauatiſ & admittūt & alūt, nō ignari, quātū hinc lucelli ſoleat accreſcere. Inter hec ſi q̄s odioſus ſapiens exoriat, ſuccinatq̄ id q̄d res ē. Nō male peribis ſi bñ vixeris, ꝑctā redimis, ſi nullo addideris odiū malefactorū, lachrymas, vigilias, orationes, ieiunia, ac totam vitæ rōnem commutaris. Diuus hic tibi fauebit, ſi vitam illius emulaberis. Hec inq̄ atq̄ id genus alia, ſi ſapiens ille obgāniat, vide a quanta ſœlicitate repente mortaliū animos, in quē tumultū retraxerit. Ad hoc collegiū ꝑtinent, q̄ viuui, qua funeris pompa velint efferrī, tam diligenter ſtatuunt, vt nominatiſ etiam ꝑſcribant, quot tedas, quot pullatos, quot cantores, quot luētus, hiſtriones velint adēſſe. ꝑinde quaſi futuſ ſit, ut aliquis huius ſpectaculi ſenſus ad ipſos ſit rediturus, aut ut pudeſcant defuncti, niſi cadauer magnifice defodiāt, haud alio ſtudio q̄ ſi ediles creati, ludos aut epulū edere ſtudeant. Egdem tā etſi ꝑꝑero, tamen haud poſſum iſtos ſilentio ꝑterſcurrere, q̄ cum nihil ab infimo cerdone differant, tñ inanani nobilitatis titulo mirūq̄ ſibi blandiunt. Alius.

Deis q̄ ꝑꝑam ſepulchralē ꝑꝑcoꝑgitant.

de nobilibꝑ

ERASMI.

ad Aeneam, alius ad Brutum, alius ad Arcturū ge-
 nus suū refert, ostendunt vndiq; sculptas & pictas
 maiorū imagines. Numerāt proavos atq; atavos, &
 antiqua cognomina commemorant, cū ipi nō mul-
 tum absint a muta statua, penesq; ijs ipis q̄ osten-
 tant, signis deteriores. Et tamen hac tam suavi Phi-
 lautia, foelicem prorsum vitam agunt. Nec defunt
 æque stulti, qui hoc beluarū genus perinde vt deos
 sospiciunt. Sed quid ego de vno aut altero genere lo-
 quor, quasi vero nō passim hæc Philautia plurimos
 miris modis, felicissimos efficiat, cū is quauis simia
 deformior, sibi plane Nireus videat. alius simul atq;
 tres lineas circino duxerit, prsum Euclidē sese pu-
 tat, hic ὄνοσ πρὸς λυβρα, & quo deterius, nec ille so-
 nat q̄ mordet gallina marito, tñ alter Hermogenē
 esse se credit. Est at illud lōge suauissimū insanie ge-
 nus, q̄ nōnulli qcqd vlli suorū dotis adest, eo nō ali-
 ter atq; suo gloriant. Qualis erat ille bis btūs apud
 Senecā diues, q̄ narratur^r historiā quāpiā, seruos
 ad manū habebat, q̄ noia suggerēt, nō dubitaturus
 vel in pugilū certamē descēdere, hō alioq; adeo im-
 becillus vt vix viueret, hac re fretus q̄ multos habe-
 ret domi seruos egregie robustos. Porro de ar-
 tium p̄fessoribus qd attinet cōmemorare, qñ pecu-
 liaris est horū oīm philautia, adeo vt reperias citius
 q̄ velit agello paterno q̄ ingenio cedere. Verū p̄ci-
 pue histriōnū, cantorū, oratorū, ac Poetarū, quorum
 quoquisq; est indoctior, hoc sibi placet insolentius
 hoc sese magis iactat ac dilatat, & inueniūt similes
 labra lactucas, immo q̄ qcq; est ineptius, hoc plures
 admiratores nanciscit, vt pessima queq; semp plus

Nireus

Asinus ad
lyram

De artium
p̄fessoribus

MORIA

rimis aridēt, p̄pterea q̄ maxima ps hoīm (vt dixi-
 mus) stulticię obnoxia est. p̄inde si q̄ ē impitior, & si
 b̄i p̄i multo iucūdior est, & pluribus admiratiōi, qd̄
 est q̄ is verā eruditōem malit, primū magno cōsta-
 turā, deinde redditurā & putidiōrē & timidiōrē, po-
 stremo multo paucioribus placiturā. Iam v̄o
 video naturā, vt singulis mortalibus suā, ita singu-
 lis natōib; ac pene ciuitatibus cōem quādā in seuis
 se Philautiā. Atq; hinc fieri vt Britāni p̄ter alia, for-
 mā, musicā, & lautas mēsas p̄prie sibi v̄edicēt. Sco-
 ti nobilitate & regiæ affinitatis titulo, neq; nō diale-
 cticis argutijs sibi blādiānt. Galli morę ciuilitatē si-
 bi sumāt. Parisiēses theologicæ sciæ laudē oibus p̄-
 pe submotis, sibi peculiariter arrogēt. Itali bonas li-
 teras & eloquētiā asserāt, atq; hoc noie sibi suauissi-
 me blandiānt oēs, qd̄ soli mortaliū barbari nō sint.
 Quo qdem in ḡne foelicitatis, Romani primas tenēt,
 ac veterē illā Romā adhuc iucūdissime somni-
 ant. Veneti nobilitatis opinione sunt foelices. Gręci
 tanq; disciplinarę auctores, ac veteribus illis lauda-
 torū heroū titulis sese v̄editāt. Turcę totaq; illa vere
 barbarorę colluies, etiā religionis laudē sibi vindī-
 cat, Christianos p̄inde vt̄i supersticiosos irridēs. At
 multo etiā suauius Iudęi, etiā dū Messīā suū cōstan-
 ter expectāt, ac Mosē suū hodieq; mordicus tenēt
 Hispani bellicā gloriā nulli cōcedūt. Germani cor-
 porę p̄ceritate & magię cognitōe sibi placēt. Ac ne
 singula p̄sequar, videtis opinor, q̄tū vbiq; voluptas
 t̄s pariat singulis & vniuersis mortalib; Philautiā,
 cui p̄pe par est assentatio soror. Nihilē m̄ aliud Phi-
 lautia, q̄ cū qs ip̄e sibi palpat. Idem si alteri facias

Britanni.
Scoti.

Galli
Parisiēses
theologi
Itali.

Veneti.
Gręci
Turcæ.

Iudæi.
Hispani
Germani

Philautia
amor sui.

ERASMI.

κολακία fuerit. At hodie res quædam infamis est adu- Adulatio.
 latio, sed apud eos quæ rebus vocabulis magis, quæ rebus
 ipsis commouent. Existimant cum adulatione fidem male
 coherere, quod multo secus sese habere, vel brutos
 rum animantium exemplis poterant admoneri. Quid
 enim cane adulatius, at rursus quod fidelius? Quid sciu-
 uro blandius? at hoc quidem homini magis amicū,
 nisi forte vel aspi leones, vel immites tigres, vel irris-
 tabiles pardi, magis ad vitam hominum conducere videtur.
 Quæ est omnino perniciose quædam adulatio, qua non Adulatio per-
niciose
 nulli perfidiosi & irrisores miseros in perniciem adigunt.
 Verè hæc mea ab ingenij benignitate cadoreque quæ-
 dam perficitur, multoque virtuti vicinior est, quæ ea quæ huius-
 ic opponit, aspitas ac morositas incocina, ut ait Ho-
 ratius, grauisque. Hec deiectiones animos erigit, demul-
 cet tristes, extimulat languentes, expugnat stupi-
 dos, ægrotos leuat, feroces mollit, amores conciliat,
 conciliatos retinet. Puericiam ad capessenda studia læ-
 ræ allicit, senes exhilarat. Principes citra offensam
 sub imagine laudis & admonet & docet. In summa
 facit ut quisque sibi ipse sit iucundior, charior, quæ quædam fœli-
 citatis pars est vel præcipua. Quid autem officiosius, quæ cum
 mutuū muli scabunt. Vt ne dicam interim hæc esse ma-
 gnâ illius laudatæ eloquentiæ partem, maiorem medicinæ,
 maximam poeticæ. Denique hæc esse totius humanæ
 consuetudinis mel & condimentum. Sed falli inqui-
 unt miserè est, immo non falli miserrimum. Nimum enim
 desipiunt, quæ in rebus ipsis fœlicitatem hominis sitam esse exis-
 timant. Ex opinionibus ea pædet, nam rebus humanarum
 tanta est obscuritas varietasque, ut nihil dilucide sciri
 possit, quæadmodum recte dictum est ab Academicis

MORIA

meis, inter philosophos quæ minimum insolentibus.
 Aut si quod sciri potest, id non raro officit etiam vitæ iucundita-
 ti. Postremo sic sculptus est hominis animus, ut longe
 magis fucis quæ veris capiat. Cuius rei si quis experimen-
 tum expositum & obuium querat, conciones ac tæpla pes-
 tat, in quibus si quod seruum narrat, dormitât, oscitât, nau-
 seant omnes, quod si clamator ille (lapsa sum) declama-
 tor dicere volebã, ita ut sæpe faciunt, anile aliquam fas-
 bellam exordiat, expugnant, erigunt, inhiant omnes.
 Item si quis sit diuinus fabulosus & poeticus (quod
 si exemplum regis) finge huius generis Georgi-
 um aut Christophorum, aut Barbaram videbitis hunc
 longe religiosius coli quæ Petrum, aut Paulum, aut ipsum
 etiam Christum. verum hec non huius sunt loci. Iam quæ
 to minoris constat hec foelicitatis accessio. Quandoque
 dem res ipsas aliquoties magno negotio pares opor-
 tet, velleuissimas, uti gramaticæ, at opinio facillime
 sumit, quæ tamen tantumdem aut amplius etiam ad foelicitatem
 conducit. Age si quis putribus velcat balsamum, quo-
 rum alius nec odorem ferre possit, tamen huic puta Britan-
 no ambrosiam sapiat, quod quod interest ad foelicitatem.
 Contra si Acipenser alicui nauseam sapiat, quod referet
 ad vitæ beatitudinem. Si cui sit vxor egregie deformis,
 quæ tamen marito vel cum ipsa Venere certare posse videat,
 nonne proinde fuerit ac si vere formosa foret. Si quis ta-
 bulam minio lutoque male oblitam suspectet, ac demire-
 tur, persuasum habens Apellis aut Zeuxidis esse picturam.
 Nonne foelicior etiam fuerit eo, quod eorum artificum manu
 magno emerit, fortassis minus ex eo spectaculo vo-
 luptatis percepturus. Noui ego quendam meum nois, quod no-
 uæ nuptæ gemas aliquot adulterinas dono dedit, per-

ERASMI.

suadēs vt erat faciūdu nugator, eas nō mō veras ac
natiuas esse, verū etiā singulari atq; inestimabili pre
cio. Quēso qd intererat puelle, cū vitro nō minus
iucūde pasceret & oculos & aīm, nugas p̄inde vt ex
imīū aliquē thesaurū, cōditas apd̄ sese seruaret. Ma
ritus interim & sumptū effugebat, & vxoris errore
fruebat, nec eā tñ sibi minus habebat deuinctā, q̄ si
magno empta donasset. Nunqd̄ interesse cēsetis in
ter eos, q̄ ī specu illo Platonico, variarū rerū vmbra
ac simulachra demirāt, mō nihil desyderēt, neq; mi
nus sibi placeant, q̄ is sapiens q̄ specū egressus, ve
ras res aspicit. Q, si Mycillo Lucianico, diues illud
& aureum somniū p̄petuo somniare licuisset, nihil
erat, cur aliā optaret fœlicitatē. At nihil igit̄ interest,
aut si qd̄ interest, potior etiā stultorū cōditio. Primū
qd̄ his sua fœlicitas minimo cōstat, id ē sola psuasitū
cula. deinde q̄ ea fruunt̄ cū plurimis cōiter. Porro
nullius boni, iucūda sine socio possessio. Quis eī ne
scit q̄ta sapiētū paucitas, si mō q̄sq; iueniat, q̄sq; ex
tot seculis, Græci septē oīno numerāt, q̄s mehercle
si q̄s accuratius excutiat, dispereā si vel semisapiētē
inueniet, immo si vel triētē viri sapiētis. Proinde cū
inter multas Bacchi laudes illd̄ habeat (vt ē) prima
riū, qd̄ animi curas eluat, idq; ad exiguū mō t̄ps, nā
simulatq; villū edormieris p̄tinus albis (ut aiūt) q̄
drigis, recurrūt animi molestiæ, q̄to meū bñficiū
cum plenius, tum p̄sentius: q̄ p̄petua quadā ebrie
tate, mentē gaudijs, delicijs, tripudijs expleo, idq;
nullo negotio. Neq; quemq; oīno mortalē mei mu
neris exptem esse sino, cū reliq; numinū dotes, aliā
ad alios pueniāt. Non vbiuis nascit̄ generosum &

Mycillus

MORIA

lene meræ, quod curas abigat, quod cum spe diuite manet. Paucis cōtigit formæ gratia, Veneris munus. Paucioribus eloquētia, Mercurij donū. Nō ita multis obtigerūt opes dextro Hercule. Imperiū nō cuiusvis cōcedit Iuppiter Homericus. Sæpenumero Ma uors neutris fauet copijs. Complures ab Apollinis tripode tristes discedūt. Sæpe fulminat Saturnius. Phœbus aliquñ iaculis pestem immittit. Neptunus plures extinguit q̄ seruat. Vt interim Veïoues istos Plutones, Atas, penas, febres, atq; id genus nō deos, sed carnifices cōmemorē. Ego sum vna illa stulticia, q̄ omnia ex æquo tam parata beneficētia cōplector, nec vota moror, nec irascor exposcēs piamina, si qd cerimoniarū fuerit p̄termissum. Nec coelū terræ misceo, si qs reliqs inuitatis dñs, me domi relinquat, nec admittat ad nidorē illū victimarū. Nam cæterorū deorū tāta in his est morositas, vt p̄pe maius sit opepciū atq; adeo tutius, illos negligere q̄ colere. Quēadmodū sunt & hoīes nōnulli tā difficiles & ad ledēdū irritabiles, vt p̄stiterit eos p̄sum alienissimos habere q̄ familiares. At nemo inqunt stulticiæ sacrificat, neq; templū statuit. Aeqdem demorror vt dixi, nō nihil hāc i gratitudinē, verē hoc quoq; p̄ mea facilitate boni cōsulo, q̄ ne hec qdem desiderare possim. Quid em̄ est, cur tuscū, aut molā, aut hircum, aut suem regram, cū mihi mortales oēs vbiq; gentiū, eum cultū p̄soluāt, q̄ vel a theologis maxime p̄bari solet; nisi forte Dianæ debeā inuide re, quod illi humano sanguine litā. Ego me tum religiosissime coli puto, cū passim (vt faciunt oēs) aīo cōplectunt, morib; exprimūt, vita rep̄sentāt, q̄ qdē

ERASMI.

cultus nec apud Christianos admodū frequens est,
 quanta turba eorū, qui Deipare ŷgini cereolū affi-
 gunt, idq; in meridie, cum nihil est opus. Rursum
 q̄ pauci qui eandem vitæ castimonia, modestia, cœ-
 lestiū rez; amore studeāt emulari, nam is demū ve-
 rus est cultus, longeq; cœlitibus gratissimus. Prete-
 rea cur templū desiderē, cum orbis hic vniuersus tē-
 plum mihi sit, ni fallor, pulcherrimū: Neq; vero de-
 sunt Mystę, nisi vbi desunt hoies. Nec iam vsq; adeo
 stulta sum, vt saxeas ac coloribus fucatas imagines
 regram, q̄ cultui nostro nōnunq; officiūt, cū a stupi-
 dis & pinguibus istis, signa p̄ diuis ip̄is adorantur,
 Nobis interim vsu venit, qđ solet ijs q; a vicarijs su-
 is extrudunt, mihi tot statuas erectas puto, qđ sunt
 mortales viuā mei imaginē p̄ se ferētes, etiā si nolit.
 Itaq; nihil est qđ reliqs dñs inuideā, si alijs in angu-
 lis terraz; alij colant, idq; statis diebus, quē admodū
 Rhodi Phēbus, in Cypro Ven⁹, Argis Iuno, Athe-
 nis Minerua, in olympto Iuppiter, Tarēti Neptun⁹,
 Lampfaci Priapus, mō mihi cōiter orbis ois longe
 potiores victimas assidue p̄beat. Atq; si cui videor
 hec audacius q̄ verius dicere, agedū paulisp̄ ip̄as ho-
 minū vitas inspiciamus, quo palam fiat & quantū
 mihi debeant, & quanti me faciant maximi pariter
 ac minimi. At non quorumlibet vitam recensebi-
 mus, nam id quidem perlongum, verum insigniū
 tantum, vnde reliquos facile sit estimare. De vulgo
 em̄ attinet de vulgo plebeculaq; commemorare, q̄ plebeculaq;
 citra controuersiam tota mea est. Tot em̄ vndiq; stul-
 ticiæ formis abundat, tot indies nouas comminū
 scitur, vt nec mille Democriti ad tantos risus suffe-

MORIA

cerint, quibus illi sibi Democritus rursus alio Democrito foret opus. Quin etiam incredibile sit dictu, quod risus, quos ludos, quas delicias, hominoli quotiens die prebeant supis. Nam hi quidem horas illas sobrias & ante meridianas, consultatibus ac votis audiendis impertiunt. Ceterum ubi iam nectare madet, neque lubet quod est serium agere, tum quod parte coeli quod maxime preminet, ibi considerat, ac pennis fratribus quod agitet homines speculantur. nec est aliud spectaculum illis suavius. Deum immortalem, quod theatrum est illud, quod varius stultorum tumultus. Nam ipsa non nunquam in deorum ordinibus considerare soleo. Hic desperit in mulierculam, & quo minus adamat, hoc amat impotentius, ille dotem ducit non uxorem, ille sponsam suam prostituit, alius zelotypus velut Argus obseruat, hic in luctu pape quod stulta dicit facit, quod conductis etiam velut histrionibus, quod luctus fabulam pagat, ille flet ad nouercae tumultum, hic quicquid vincit potest corrumpere, id totum ventriculo donat, paulo post fortiter esuriturus, hic somno & ocio nihil putat felicius. Sunt quod alienis obediens negociis, sedulo tumultuant, sua negligunt. Est quod furis atque aere alieno diuites se esse putat, mox decocturus. Alius nihil arbitratur felicius, quam si ipse pauper, heredem locupletet. Hic ob exiguum, id est quod incertum lucellum, pro omnia maria volitat, vendis ac veteris vitam committens, nulla pecunia repabile. Ille mauult bello diuitias querere, quam tutum ocium exigere. Sunt quod captiuis orbis senibus, putant quod commodissime ad opes perueniri. Neque desunt quod idem malit de amandis brutis aniculis aucupari. Quorum utriusque tum demum egregiam de se voluntatem diis spectatoribus prebet, cum ab ipsis quod captiui, arte deludunt. Est omnium stultissimum ac sordidissimum

De negociatoribus

ERASMI.

mū negociatorū genus, q̄ppe q̄ rem oīm sordidissimā tractēt, idq̄ sordidissimis rōnibus, q̄ cū passim mentiant, peierēt, furētur, fraudēt, imponāt, tñ oīm primos sese faciunt, p̄pterea quod digitos habeant auro reuinctos. Nec desunt adulescentes fraterculi, q̄ mirent̄ istos, ac venerabiles palā appellēt, nimirū ut ad ipsos aliqua male partorū, portiūcula redeat. alibi videas, Pythagōricos quosdam, q̄bus vsq̄ adeo oīa vident̄ esse cōmunia, vt q̄cqd vsq̄ incustoditū nacti fuerint, id velut hereditate obuenerit, æquo animo tollant. Sunt q̄ votis tñ diuites sunt, & iucunda q̄dam sibi fingūt somnia, idq̄ ad foelicitatē satis esse putant. nōnulli foris diuites haberi gaudent, domi gnauiter esuriūt. Hic festinat q̄cqd habet p̄fundere, ille p̄ fas nefasq̄ cōgerit. Hic cādidatus ambit populares honores, ille ad focū semet oblectat. Bona ps lites nunq̄ finit̄das agit, & hinc atq̄ hinc certatim cōtendūt, ut progatorē iudicē, & collusorē dicit̄ aduocatū. Hic rebus nouādis studet, ille magnū q̄ddam molit̄. Est q̄ Hierosolymā, Romā, aut diuū Iacobū adeat, vbi nihil est illi negociū, domi licētis cū vxore liberis. In summa, si mortaliū innumerabiles tumultus, e Luna, quē admodū Menippus olim despicias, putes te muscarū aut culicū videre turbā inter se rixātiū, bellantiū, insidiantū, rapiētiū, ludētiū, lasciuētiū, nascentiū, cadentiū, morientiū. Neq̄ satis credi p̄t, quos motus, q̄s tragædias cieat tantulū animalculū, tāq̄ mox piturū. Nā aliq̄tēs vel leuis belli, seu pestilētię p̄cella, multa similia rapit ac dissipat. Sed ip̄a stultissima sim, plane q̄d digna q̄ m̄tis cachinis rideat Democrius, si p̄gā

Delitigiosis

De vagis.

Menippus

Vita hoīm.

MORIA

populariū stulticiarū & insaniarū formas enumera-
 re. Ad eos accingar qui sapientiæ spēm inter
 mortales tenent, & aureū illum raram (ut aiūt) au-
 cupant, inter quos grammatici primas tenent, ge-
 nus hominū pfecto q̄ nihil calamitosius, nihil affli-
 ctius, nihil æque dijs inuisum foret, nisi ego miser-
 rimæ pfectionis incommoda, dulci quodam insa-
 niæ genere mitigarem. Neq̄ em̄ πεντε κατὰ μέρος. i.
 quinque tantum diris obnoxij sunt isti, quemadmo-
 dum indicat epigramma græcum, veræ sexcentis,
 vt qui semp famelici sordidique in ludis illis suis, in
 ludis dixi: immo in φροντισ τῆς γλοιοῦ vel pistrinis po-
 tius ac carnificinis, inter puerorū greges, consene-
 scant laboribus, obsurdescāt clamoribus, fetore pe-
 doreq̄ contabescant, tamen meo beneficio fit, vt si-
 bi primi mortaliū esse videant, adeo sibi placent, dū
 pauidam turbam, minaci vultu voceq̄ territant, dū
 ferulis, virgis, loriscq̄ conscindunt miseros, dumq̄
 modis omnibus suo arbitratu seuiunt. A sinū illū
 Cumanū imitantes, interim sordes illæ, meræ mū-
 diciæ vident, pedor amaricinū olet, miserrima illa
 seruitus, regnum esse putat, adeo ut tyrannidē suā
 nolint cum Phalaridis aut Dionysij imperio cōmus-
 tare. Sed longe etiam foeliciores sunt noua quadam
 doctrinæ p̄suasione. Sigdē cū mera deliramēta pue-
 ris inculcēt, tñ dij boni quē nō illi Palemonē, quem
 non Donatū præ sese contemnūt: idq̄ nescio q̄bus
 prestigijs mire efficiūt, ut stultis materculis & idio-
 tis patribus, tales videant quales ipsi se faciunt. Iā
 adde & hoc voluptatis genus, quoties istorum ali-
 quis Anchise matrem, aut voculā vulgo incognitā

De grāma-
ticis ac ludi
magistris.

Quinq; ma-
ledictōibus.

Cogitato-
rijs vel scol.

ERASMI.

in putri quapiã charta dephēderit notatū, puta bub
 sequā bouinatorē, aut manticatorē, aut si qs vetu-
 sti saxi fragmentū, mutilis notatū lris, alicubi effo-
 derit. o Iuppiter q̄ tum exultatio, q̄ triumphus, q̄ En-
 comia, p̄inde quasi vel Africā deuicerint, vel Baby-
 lonas ceperint. Quid aut, cū frigidissimos & insul-
 sissimos versiculos suos passim ostentant, neq; de-
 sunt q̄ mirent, iam plane Maronis aiã in suum pe-
 ctus demigrasse credūt. At nihil oim suauius, q̄ cū
 ipi inter sese mutua ratione laudant ac mirant, vicis-
 simq; scabunt. Q. si qs alius verbulo lapsus sit, idq;
 forte fortuna hic oculator dephēderit *Ἡρακλεις*, q̄ .i. hercule
 ptinus tragœdiæ, quæ digladiationes, que conui-
 cia, quæ inuectiuæ: Vtrū insanã hãc vocare mauul-
 tis an stulticiã: Nam mea q̄dem haud magni refert
 modo fateamini meo beneficio fieri, vt animal omi-
 um longe alioq; miserrimū, eo foelicitatis euehat, vt
 fortē suã neq; cū Persarū regibus cupiat p̄mutare.

De y sifica
toribus

.i. hercule

De Poetis.

Minus mihi debēt Poetæ, tametsi vel ex p̄fesso,
 meæ sunt factōis, q̄ppe liberū genus, vt habet p̄uer-
 biū, quorū omne studium nō alio ptinet, q̄ ad de-
 mulcēdas stultorū aures, idq; meis nugamētis, ac ri-
 diculis fabulis. Et tñ his freti, dictu miser, vt cū sibi
 polliceant immortalitatē, & dijs parē vitã, tum alijs
 eãdem p̄mittāt. Huic ordini præ cæteris familiares
φιλοτιμία καὶ κολακία, nec ab vllio mortaliū gñe co-
 lor neq; simplicius, neq; cōstātius. Porro Rhe-
 tores q̄q; non nihil illi q̄dem p̄uaricant, colludūtq;
 cū Philosophis, tñ hos quoq; nostræ factōnis esse,
 cum alia multa, tum illud in primis arguit, quod p̄-
 ter alias nugas; tam accurate, tam multa de iocandi

Amor sui
& adulatio.
De Orato-
ribus.

MORIA

rōne conscripserūt, atq; adeo stulticiā ip̄am inter fa-
 cetiāz spēs numerat q̄s is fuit, q̄ ad Herenniū dis-
 cēdi artē scripsit. quodq; apd̄ Quintilianū huius or-
 dinis longe principē, caput est de risu, vel Iliade pli-
 xus, tārūq; stulticiā tribuūt, vt sæpenumero quod
 nullis argumentis dilui possit, risu tñ eludat. Nisi et
 si q̄s hoc arbitret̄ ad stulticiā nō ptinere, ridiculū di-
 ctis excitare cachinnos, idq; arte? Huius fari-
 nę sunt & isti, q̄ libris edēdis famā immortalē aucu-
 pant. n̄ cū oēs mihi plurimū debent, tum p̄cipue n̄,
 q̄ meras nugas chartis illinūt. Nam qui erudite ad
 paucorū doctorū iudiciū scribūt, q̄q; nec Persiū, nec
 Leliū iudicē recusant, mihi q̄dem miserādi magis
 q̄ beati vident̄, vt q̄ sese p̄petuo torq̄ant. Addunt,
 mutāt, adimūt, reponūt, repetūt, recudūt, ostēdunt,
 nonū in annū p̄munt, nec vnq; sibi satisfaciūt, ac fu-
 tile p̄miū. Nempe laudē, eāq; p̄paucorū tāti emunt,
 tot vigilijs, somniq; rez̄ oīm dulcissimi, tāta iactura
 tot sudorib; tot crucibus. Adde nūc valetudinis di-
 spendiū, formæ p̄niciē, lippitudinē, aut etiā cæcitas
 tē, paupertatē, inuidiā, voluptatū abstinentiā, senectu-
 tē p̄properā, mortē p̄maturā, & si q̄ sunt eiusmodi.
 Tantis malis sapiens ille redimēdum existimat, vt
 ab vno aut altero lippo p̄bet. At meus ille scriptor,
 quanto delirat fœlicius, dum nulla lucubratōe, ve-
 rum vtcunq; visum est animo. quicqd in calamum
 incidit, vel somnia sua, statim literis prodit, leui dū
 taxat chartaz̄ iactura. non ignarus futurum, vt quo
 nugatiores nugas scripserit, hoc a pluribus id ē stul-
 tis & indoctis oībus se p̄batū iri. Quid em̄ est nego-
 cij tres illos doctos, si tñ ea legerit cōtemnere? Aut

De scripto-
 ribus nouo-
 rū opuscu-
 loz; .i.

ERASMI.

quid valebit tam paucorum sapientium calculus, in tam
 immensa reclamantium turba? Sed magis etiam sapiunt, quam
 aliena pro suis edunt, & alieno magno partem labore,
 gloriamque sibi in se transferunt, hoc videlicet freti quod
 arbitrentur futurum, ut etiam si maxime coarguantur plagium
 tamen aliquanti temporis usuram sint interim lucrifacturi.
 videre est operum quae hi sibi placeant, cum vulgo laudan-
 tur, cum digito ostendunt in turba οὐτος ἐστιν ὁ λέγει
 γὰρ ἐκεῖνος, cum apud bibliopolas praesentant, cum in omnium
 paginarum frontibus leguntur, tria nomina praesertim peregrina,
 ac imaginibus illis similia, quae pro deum immortalium quod
 aliud sunt quam nomina. deinde quae a paucis cognoscen-
 da, si mundi vastitatem respicias, tum a quanto pau-
 cioribus laudanda, ut sunt etiam indoctorum diuersa pa-
 lata. Quid quod ea ipsa nomina, non raro confinguntur,
 aut ex prisca libris adoptantur. Cum alius sese The-
 lemachum, alius Stelenum, aut Laertem, hic Polycratem,
 ille Trasimachum sese nominari gaudet, ut nihil iam
 referat etiam si Chameleonti aut Cucurbitae, siue
 quemadmodum solent philosophi loqui Alpha aut Beta
 libris inscribas. Illud autem lepidissimum, cum mutuis
 epistolis, carminibus, encomiis sese vicissim laudant,
 stulti stultos, indoctos indocti. Hic illius suffragio
 discedit Alceus, ille huius Callimachus. ille huic est
 M. Tullo superior, ille Platone doctior. Nonnunquam etiam
 am antagonista querunt, cuius emulatio famam augeat
 ant. Hinc scindit incertum studia in contraria vulgus,
 donec uterque dux re bene gesta, victor discedit, uterque
 triumphum agit. Ridet haec sapientes, ut (veluti sunt) stul-
 tissima, quis enim negat? Sed interim meo beneficio
 suauem vitam agunt, ne cum Scipionibus quidem suos

Hic est gra-
 uis & doctus
 ille.

MORIA

triumphos cōmutaturi. Quod docti quoque interim
 dū hec magna cū animi voluptate ridet, & aliena
 fruunt inſania, nō paulū mihi debent & ipi (quod inſi-
 ciari nō pnt) niſi ſint oīm ingratiſſimi. Inter eru-
 ditos iure cōſulti ſibi vel primū vindicāt locū, neque
 quicquid aliud æque ſibi placet, dū Sisyphi ſaxū aſſidue
 voluūt, ac ſexcētas leges eodē ſpū cōtexūt, nihil reſ-
 fert quod ad rē p̄tinētes, dūque glosſematis glosſemata
 cumulātes, efficiūt vt ſtudiū illud oīm difficiliſſimū
 eſſe videat. Quicquid em̄ laborioſum, idē p̄tinus & p̄-
 clarę exiſtimāt. Adiuſgamus hiſ diſcricos ac
 ſophiſtas hoīm genus, quouis ære Dodonæo loquē-
 tius, vt quorū vnusquis cū vicenis delectis mulieris
 bus garrulitate decertare poſſit, ſœliciores tñ futu-
 ri, ſi tñ linguaces eſſent, nō etiā rixoſi, adeo vt de la-
 na caprina p̄tinaciſſime digladient, & nimitū altercā-
 do, plerūque veritatē amittāt. Hos tñ ſua φιλαυτία be-
 atos reddit, dū tribus inſtructi ſyllogiſmis, incōtan-
 ter audēt quouis de re, cū quis manū cōſerere. Cæ-
 terę p̄tinaciā reddit inuictos, etiā ſi Stentorē oppo-
 ſnas. Sub hos p̄deunt philoſophi, barba, palli-
 oque verēdi, qui ſe ſolos ſape p̄dicāt, reliquos oēs mor-
 tales vmbraſ volitare. Quod ſuo ſuauiſſime delirāt, cū in-
 numerabiles ædificāt mūdōs, dum Solem, dū Lu-
 nam, ſtellas, orbē tanquā pollice filo ve metiunt, dū
 fulminū, ventorū, eclipſiū, ac cæterarū inexplica-
 biliū rerū cauſas reddūt, nihil vſque heſitātes, p̄inde quod
 ſi naturę rerū architectrici fuerūt a ſecretis, quaſi ve e-
 deorū conſilio nobis aduenerint, quos interim na-
 tura cum ſuis cōſecturis magnifice ridet. Nā nihil
 apud illos eſſe compti, vel illud ſatis magnū ē argu-

De iure cō-
ſultis.

De logiciſ

i. ſui amor.

Stentor.
De philo-
ſophis.

ERASMI.

mentū, quod singulis de rebus inexplicabilis inter
 ipos est digladiatio. si cum nihil oīno sciāt, tñ oīa se
 scire pfitent, cunq; se ipos ignorēt, neq; fossam aliq;
 ties aut saxū obuiū videāt, vel q̄a lippiūt pleriq;, vel
 q̄a peregrinant animi, tñ ideas, vniuersalia, formas
 sepatas, primas materias videre se p̄dicāt, res adeo
 tenues, ut neq; Lynceus opinor possit p̄spicere. Tū
 v̄o p̄cipue pphanū vulgus asp̄nant, quoties trique
 tris, & tetragonis, circulis, atq; huiusmodi picturis
 mathematicis alijs sup̄ alias inductis, & in labyrinthi
 speciem cōfusis, p̄terea literis velut in acie dispo
 sitis, ac subinde alio atq; alio repetitis ordine, tenes
 bras offundūt impitionibus. Neq; desunt ex
 hoc ḡne, q̄ futura q̄q; p̄dicāt, cōsultis astris, ac mira
 cula plusq; magica polliceant, & inueniūt hoies for
 tunati, q̄ hec quoq; credāt. Porro Theologos
 silētio trāsire fortasse p̄stiterit καὶ ταύτην καμαρίναν
 δὲ κινεῖν, nec hanc Anagyrim tangere, vtpote gen⁹
 hoīm mire sup̄ciliosū, atq; irritabile, ne forte turba
 tim sexcētis cōclusionibus adorianē, & ad palinodi
 am adigāt, quod si recusem, p̄tinus hereticā clami
 rēt. nam ilico solēt hoc terrere fulmine, si cui sunt pa
 rum p̄picij. Sane q̄q; non alijs sunt q̄ minus libēter
 agnoscat meā in se bñficientiā, tñ hi quoq; nō medi
 ocrob; nominibus obstricti sunt, dū foelices sua phi
 lauitia, p̄inde quasi ipi tertiū incolāt coelū, ita reliq;s
 mortalis omneis vt humi reptātes pecudes, e subli
 mi despiciūt, ac p̄pe commiserant, dum tanto con
 clusionū, corrolationū, p̄positionū explicitarū & im
 plicitarū agmine septi sunt, tot exuberāt κρησ φουε
 τοισ, vt nec Vulcanijs vinculis sic possint irretiri, qn

De astro
logis

De theolo
gis. Christi
& Pauli do
ctrinas ne
gligētibus.
Et hāc came
rinā nō mo
uere.

Refugijs

MORIA

elabantur distinctōibus, qbus nodos omneis adeo facile secant, vt non Tenedia bipēnis melius, tot nuper excogitatis vocabulis, ac pdigiosis vocibus sca tent. Præterea dum arcana mysteria suo explicāt ar bitratu, qua rōne conditus ac digestus sit mundus, p quos cannales labes illa peccati in posteritatē de riuata sit, qbus modis, qua mensura, quantulo tem pore in yginis vtero sit absolutus Christus, quēad modū in Synaxi accidentia subsistant sine domici lio, sed hec p̄rita. Illa demū magnis & illuminatis (vt vocāt) theologis digna putāt, ad hec si qn inci dūt exp̄giscunt. Num quod instans, in gnātōe diui na? num plures in Christo filiatōes? num vera p̄po sitio, Pater deus odit filiū? num deus potuerit sup̄ positare mulierē, nun diabolū? nun asinū? num cucurbitam? nun silicem? Tum quēadmodū cucurbi ta fuerit concionatura, editura miracula, figēda cru ci? Et qd cōsecrasset Petrus eo tempe, quo corpus Christi pendebat in cruce? & num eodem tempore Christus homo dici potuerit? Et num post resurre ctōem edere aut bibere licebit? Video, ridetis iam dudum tam friuolas theologorū argutias. At ip̄i fe licissime sibi placēt, adeo vt his nenijs nocte dieq; oc cupatis, ne tantulū qdem ocij sup̄sit, vt euāgelium, aut Paulinas epistolas, v̄l semel liceat euoluere. At q̄ interim dum hec nugant̄ in scolis, existimāt sese vniuersam ecclesiā, aliq̄ ruituram, nō aliter fulcire humeris, q̄ Atlas cœlū sustinet apud Poetas. Iam il lud quantæ fœlicitatis esse putatis, dum arcanas li teras, p̄inde quasi cereæ sint, p̄ libidine formāt ac reformant? Dū cōclusiones suas, qbus iam aliquot

ERASMI.

scholastici subscripserūt, plusq̄ Solonis leges videri postulāt, & vel pontificijs decretis antepōnēdas. Præterea dum inferorū res omnis sic examussim depingunt, tanq̄ in ea rep. complures annos sint vsasati. Præterea dū p̄ arbitrio novos orbes fabricant, ad dito deniq; latissimo illo pulcherrimoq; ne scilicet deesset vbi foelices animæ cōmode vel spaciari vel cōuiuū agitare, vel etiā pila ludere possent. Hijs atq; id genus, bis mille nugis horū capita adeo distenta differtaq; sunt, ut arbitrer nec Iouis cerebrū æque grauidū fuisse, cū ille Palladē parturiēs, Vulcani securim iploraret. Quare nolite mirari, si videtis capita illorū, tot fascijs tam diligēter obuinctū in publicis disputōibus, alioq; n̄ plane dissilirent. Illud sp̄a quoq; nōnunq; ridere soleo, cū ita demū maxime sibi vident̄ theologi, si q̄ maxime barbare spursecq; loquant̄, cunq; adeo balbutiūt, ut a nemine nisi balbo possint intelligi, acumen appellāt qd̄ vulgus nō assequat̄. Negāt em̄ e dignitate sacrarū lrasrum esse, si grāmaticorū legibus parere cogant̄. Mira vero maiestas theologorū, si solis illis fas est mendose loq; q̄ hoc ip̄m habēt cum multis cerdonibus commune. Postremo iam dñs pximos sese ducunt quoties quasi religiose, magistri nostri salutant̄, in q̄ qdem nomine tale quiddam subesse putant, quale est apud Iudæos τετρα γερμματον. Itaq; nefas aiūt esse Magister noster, secus q̄ maiusculis scribere literis, quod si quis p̄postere, Noster magister dixerit, is semel omnem theologicici nominis peruerterit maiestatem. Ad horū foelicitatem pxime accedunt n̄, qui se vulgo religiosos ac monachos appel-

De religio-
osis.

MORIA

Iant, utroq; falsissimo cognomine, cū bona ps istore
 longissime absit a religione, & nulli magis oībus lo
 cis sint obuī, ijs nō video qd possit esse miserius, nā
 si ego multis modis succurrerē. Etem cū hoc hoīm
 genus oēs sic execrent, ut fortuitū etiā occursum,
 ominosum esse psuasum sit, tñ ipi sibi magnifice
 blandiunt. Primū summā existimāt pietatē, si vsq;
 adeo nihil attigerint līarū, vt ne legere qdē possint.
 Deinde cū psalmos suos numeratos qdem illos, at
 non intellectos, a sininis vocibus in tēplis derudi
 unt, tum v̄o se putāt diuorū aures multa voluptate
 demulcere. Et sunt ex ijs nōnulli, q sordes ac men
 dicitatem magno vēdunt, p̄q; foribus magno mu
 gitu panem efflagitāt, nō mediocri p̄fecto reliquo
 rum mendicorū iactura. Atq; ad eum modū hoīes
 suauissimi, sordibus, inscitia, rusticitate, impuden
 tia, apostolos (vt aiūt) nobis referūt. Quid aut iucū
 di? q̄ cū oīa faciūt ex p̄scripto, quasi mathematicis
 vtentes rōnibus, quas p̄terire piaculū sit. quot no
 dos habeat calceus, quo colore singula vestis, quot
 discriminibus varieganda, qua materia, quotq; cul
 mis latū cingulū, qua specie, & quot modiorū capax
 cucullus, quot digitis latū capillitiū, q̄t dormiendū
 horis. Atq; hęc qdem æqualitas, in tanta corporū &
 ingeniorū varietate, q̄ sit inæqualis qs non p̄spicit.
 Et tñ his nugis nō alios modo præ se naucifaciūt,
 verū inuicē alij alios contēnunt, atq; hoīes apostolis
 cam charitatē p̄fessi, ob aliter cinctam vestem, omne
 nia miris tragedijs miscēt. Ex hijs videas quosdam
 adeo rigide religiosos, ut summa veste nō nisi cilici
 na vtant, intima Milesia, alios cōtra, q sup̄me linei

ERASMI.

sint intime lanei. Rursum alios q̄ pecuniæ contactū
 ceu a conitū horreāt, nec a vino interim, nec a mulie
 rum cōtactu temperātes. Deniq̄ mix̄ oībus studi
 um, ne qd in rōne vitę cōueniat. Porro magna foeli
 citatis ps est in cognomētis, dum hij funigeros ap
 pellari se gaudent, illi Benedictinos, alij Bernardi
 nos, quasi parē sit esse Christianos. Hos q̄q̄ a rep.
 semotos, nemo tñ audet cōtemnere, p̄cipue mendi
 cātes, p̄pterea quod omnia oīm arcana teneant, ex
 cōfessionibus quas vocāt. Que tñ p̄dere nefas ha
 bent, nisi si qñ poti, fabulis amānioribus delectare
 se volūt, sed cōiecturis rem indicāt, tacitis interim
 noībus. Q̄ si q̄s hos crabrones irritarit, tū in popu
 laribus cōcionibus p̄be vlciscunt̄ sese, & obliqs̄ dis
 ctis notāt, adeo tecte, vt nemo nō intelligat, nisi q̄ ni
 hil intelligit. Nec prius oblatrādi finē faciūt, q̄ in os
 offam obieceris. Age ꝑ̄o, quē tu mihi comœdum,
 quē circulatorē spectare malis, q̄ istos in cōcionib̄
 suis rhetoricātes & oīno ridicule, sed tñ suauissime
 imitantes eā, q̄ rhetores de dicēdi rōne tradiderūt.
 Deū immortalē, vt gesticulant̄, vt apte cōmutāt vo
 cem, cātillant vt iactāt sese, vt subinde alios atq̄ ali
 os vultus induūt, vt oīa clamoribus miscent. Atq̄
 hāc orādi artē, ceu rem arcanā fraterculus fratercu
 lo p̄ manus tradit. Eam tametsi mihi nō est fas scire
 tñ vt cūq̄ cōiecturis sequar, Primo loco inuocāt, id
 quod a poetis mutuo sumpserūt. deinde dicturi de
 charitate, a Nilo Aegypti fluuio sumūt exordiū, atq̄
 q̄ ita demū exordiū eximie rhetoricū fore ducunt,
 si nusq̄ quicq̄ habeat cū reliquo argumēto cōfine
 vt auditor interim admirās, illud secū murmuret, q̄

Nota.

Modus p̄di
 candi religi
 osoꝝ.

MORIA

Necq; terrā
neq; cœlū
attingentes.

nunc se p̄ripit ille: Tertio loco ceu narratōnis vice,
nonnihil ex euāgelio, sed cursim, ac velut obiter in-
terp̄tant, cum id solum fuerit agendū. Quarto loco
iam noua sumpta p̄sona, q̄stionem mouēt theolo-
gicalē. aliquoties *ὄντα ἢ ὄντα οὐράνου ἀπτομένῃν*
atq; id quoq; ad artem arbitrant̄ p̄tinere. Hic demū
theologicū attollūt sup̄ciliū doctores solennes, do-
ctores subtiles, doctores subtilissimos, doctores se-
raphicos, magnifica noīa, auribus inculcātes. Tum
syllogismos maiores, minores, cōclusiones, corolla-
ria, suppositōes frigidissimas, ac plusq; scholasticas
nugas ap̄d impitū vulgus iactitāt. Superst̄ iā gatus
actus, in q̄ summū artificē p̄stare cōuenit. Hinc mi-
hi stultā aliquā & indoctā fabulā, ex speculo opinor
historiali, in mediū adferūt, & eādē interp̄tant. Atq;
ad hūc qdem modū Chymerā suā absoluūt, qualē
nec Horatius vnq; assequi potuit cū scriberet, Humas
no capiti. Sed audierūt, a nescio qbus, ingressum orō-
nis sedatū, minimeq; clamorū esse oportere. Itaq;
Exordium. principio sic exordiunt̄, ut nec ip̄i vocē p̄priā exau-
Exclamatio diāt, quasi referat dici, qd̄ nullus intelligat. Audies-
rūt nōnunq; ad cōcitādos affectos exclamatiōibus
vtendū esse. Proinde p̄sse alioq; loquentes, subinde
repēte vocē tollūt, furioso plane clamore, etiā cū ni-
hil opus. Iures elleboro homini opus esse, p̄inde q̄si
nihil referat vbi clames. Præterea quoniā audierūt
oportere sermonē in p̄gressu feruescere, in singulis
p̄tibus, principijs vt cūq; sane recitatis, mox mira vo-
cis cōtentōe vtunt̄, etiā si res sit frigidissima, atq; ita
deniq; desinūt, vt spiritu defectos credas. Postre-
mo didicerūt ap̄d rhetores de risu fieri mētōem, co-

ERASMI.

q̄ studēt & ip̄i iocos quosdā aspgere, & φιλικά φροσ O chara
 ΑΙΤΗ, q̄ plenos gr̄arū, q̄q̄ in loco, vt plane δνον πρόσ Venus.
 την λύραν esse dicas. Mordēt q̄q̄ nōnūq̄, sed ita, ut Α sinū ad
 titillēt magis q̄ vulnerēt. Nec vnq̄ veri⁹ adulant, q̄ Lyram
 cū maxime παρρησιάζειν videri studēt. Deniq̄ tota Libere loq̄:
 actio ē eiusmodi, ut iures eos a fori circulatoribus
 didicisse, a q̄bus lōge vincunt. Q̄q̄ vtriq̄ alteris vs
 q̄ adeo sunt siles, ut nemo dubitet, qn̄ aut hī ab il
 lis, aut illi ab his rhetoricē suā didicerint. Et tñ inues Qui libēter
 niūt hī q̄q̄, mea nimis opa, q̄ cū hos audiunt, De audiat ser
 mosthenes meros ac Cicerones audire se putāt, q̄ mōes illorū
 genus sunt p̄cipue mercatores, ac mulierculæ q̄r
 auribus vnice placere studēt, q̄ illi nōnullā p̄depor
 tiūculā de reb⁹ male partis soleāt imp̄turi, si cōmo
 de fuerint palpati. Illæ cū alijs multis de causis huic
 ordini fauēt, tū p̄cipue, q̄ in horū sinus soleāt effū
 dere, si qd̄ in maritos stomachant. Videtis opinor
 quantope mihi debeat hoc hoīm genus, cū cerimo
 niolis & nugis deridiculis, clamoribusq̄ tyrannidē
 quādam inter mortales exerceāt, & Paulos atq̄ An
 tonios sese credāt. Verū ego istos histriones tā igra
 ros, bñficioꝝ meorū dissimulatores, q̄ simulatores
 pietatis libēter relinq̄. Iamdudū em̄ iuuat de re De regibus
 gibus ac principib⁹ aulicis, a q̄bus simplicissime co ac principib⁹
 lor, & (ut dignū est) ingenuis ingenue, nō nihil atin
 gere. Quiq̄dem si vel semiunciā sanī cordis habes
 rent, qd̄ esset horū vita tristius, aut æque fugiendū.
 Neq̄ em̄ existimabit vel piurio parricidioq̄ paran
 dum imperiū, q̄sq̄ secū pp̄derit, q̄ ingēs onus su
 stineat humeris, q̄ vere principē agere velit. Eum q̄
 rerū gubernacula susceperit, publicū, nō priuatum

MORIA

negociū gerere, nihil nisi de cōmodis publicis oportere cogitare. A legibus quare ipse & auctor & exactor est, ne latū digitū discedere. Officialiū oīm & magistratuū integritatē sibi p̄standā esse. Sese esse vnū oīm oculis expositum, q̄ vel ceu sydus salutare morū innocētia, maximā rebus humanis salutē possit adferre, vel veluti cometa lētalī summā p̄niciē inuehere. Aliorū vicia neq; p̄inde sentiri, neq; tā late manare. Principē eo loco esse, vt si qd vel leuiter ab honesto deflexerit, grauis p̄tinus ad q̄ plurimos homines vitæ pestis serpat. Tum q̄ multa secū adferat principū fortuna, q̄ soleāt a recto deducere, qd̄ genus deliciæ, libertas, adulatio, luxus, hoc acrius enitendū, ac sollicitius aduigilandū, nec vbi vel deceptus cesset in officio. Postremo vt insidias, odia, ceteraq; vel pericula vel metus omittā, capiti immineere, verū illū regē q̄ paulo post ab eo sit, etiā de minimo quoq; cōmissō, rōnem exacturus, idq; tāto seuerius, q̄to p̄stantius gessit imperium. Hec inq; atq; h̄mōi plurima, si princeps secū pp̄deret (pp̄deret aut si sapet) is nec somnū, nec cibū opinor, iucūde cape possit. At nūc meo munere, has omneis curas d̄iis p̄mittūt, ipi sese molliter curāt, neq; quemq; ad aurē admittūt, nisi q̄ iucūda loq̄ norit, ne qd̄ aīo sollicitudis oboriat. Se p̄be principis p̄tes omneis implese credūt, si venent̄ assidue, si bellos alāt caballos, si suo cōmodo vendiderint magistratus ac p̄fecturas, si q̄tidie nouæ rōes excogitent, q̄bus ciuū opes attenuent, & in suū cōuertāt filcū. Verū id ap̄posite reptis titulis, vt etiā si sit iniquissimū, aliquā t̄n aq̄tatis sp̄m p̄ se ferat. Addūt data opa nōm̄hil

ERASMI.

adulatōis, quo populares animos vtcūq; sibi deuin-
 ciant. Fingite mihi nūc (quales sunt nōnunq;) homi-
 nem legū ignarū, publicorū cōmodorū pene hostē,
 priuatīs intētū cōmoditatibus, addictū voluptatib;
 osorē eruditōis, osorē libertatis ac veri, nihil minus
 q; de reip, salute cogitātē, sed oīa sua libidine suisq;
 vtilitatibus metientē. Deinde addite huic torquem
 aureū, oīm v̄tutum cohærentiū cōsensum indican-
 tem, tū coronā gemmis insignitā, quē qdem admo-
 net eum heroicis oībus v̄tutibus oportere cæteris
 añcellere. Præterea scepterū iusticiæ, & vnde cūq; in-
 corrupti pectoris symbolū. Postremo purpurā exis-
 miæ cuiusdā in remp, charitatis indicium. Hec gesta
 mina si princeps cum sua vita cōferret, æqdem fus-
 turū arbitror, vt plane pudeat ornatus sui. Vereas-
 turq; ne qs nasutus interp̄s, totū hunc tragicū cultū
 in risum iocūq; v̄tat.

Iam qd de p̄ceribus auli-
 cis cōmemorē: qbus cū nihil sit addictius, seruilis-
 us, insultius, abiectius, tñ oīm rerū primos sese vide-
 ri volūt. Hac vna in re tñ modestissimi, quod cōtēti
 aurū, purpurā, gēmas, reliq; v̄tutū ac sapiētīę insig-
 nia corpe circūferre, rerū ip̄arū studiū omē cōcedant
 alijs. Hoc abūdē felices sibi vident, q; regem herē
 vocare liceat, qd tribus v̄bis salutare didicerint, q;
 norint ciuiles titulos subinde inculcare, serenitatē,
 dominatōem & magnificētīā. Quod egregie pfri-
 cuerint faciē, qd festiuiter adulent. Nam hæ sunt ar-
 tes quæ vere nobilē & aulicū deceant. Cæteræ si vi-
 tæ rōem oēm p̄pius inspicias, nimirū meros Pheas-
 cas inuenies, sponso Penelopes, reliquū carmen
 agnoscitis. Dormit in medios dies, sibi sacrificulus

De p̄cerib;
 aulicis.

MORIA

mercennarius ad lectū paratus, q̄ p̄p̄modū cuban-
 tibz adhuc factz expedite pagat, mox ad ientacul-
 lum, quo vix pacto, iam interpellat prādium, sub id-
 alea, laterūculi, sortes, scurræ, Moriones, scorta, lus-
 sus, inficetię. Interim vna aut altera merēda, rursū
 cæna, post hanc repotia, nō vna p̄ louē. Atq; ad hūc
 modū citra vllū vitæ tediū elabunī horæ, dies, men-
 ses, anni, secula. Ip̄a nōnunq; saginatio ab eo, si qñ
 viderim illos μεγαλοπροϋτης, dum vnaquæq; hoc
 sibi videt dijs ppior, quo caudā longiorē trahit. Dū
 alius alium cubito protrudit, quo loui propior esse
 videat, dum q̄sq; sibi hoc magis placet, quo grauior
 rem cathenā collo baiulat, vt robur etiā nō opes tm̄
 ostentēt. Ac principū qdē institutū, summi pō-
 tifices, cardinales, & Episcopi iā pridē gnauiter emu-
 lanī, ac ppe superāt. Porro si qs ppēdat qd linea ve-
 stis admoneat niueo candore insignis, nempe vitā
 vndequaq; inculpatam. Quid sibi velit mitra bicor-
 nis, vtrūq; fastigiū eodē cohibēte nodo, puta noui
 pariter ac veteris testamētū absolutam sciam. Quid
 manus chirothecis cōmunitæ, purā & ab omni rez
 humanæ cōtagio immunē, sacramentorū adminis-
 tratōem. Quid pedū, nimis crediti gregis vigilan-
 tissimā curā. Quid p̄lata crux, videlicet oim huma-
 norū affectuū victoriā. Hec inq; atq; id genus multa
 si qs ppēdat, nōne tristē ac sollicitā vitā egerit. At
 nunc belle faciunt cum sese pascunt. Ceterz ouium
 curam, aut ip̄i Christo mandāt, aut in fratres (quos
 vocant) ac vicarios reſciunt. Neq; vel nominis sui
 recordant, qd sonet episcopi vocabulū, nempe la-
 bore, curam, sollicitudinē. Verz in irretiendis pe-

Magnilo-
 quentes

Desummis
 pōtificibz
 cardinalibz

ERASMI.

eunjs plane episcopus agūt *ὄυλε ἀλαο σκοπιῶν*. Ad *i. neq; cæca
speculatio.*
 eūdem modū Cardinales si cogitent sese in Apłoz
 locū successisse, eadem ab ipis regri q̄ illi p̄stiterunt.
 Deinde nō dominos esse, sed administratores spiri-
 talium dotiū, de qbus omnibus sint paulopost exa-
 ctissime reddituri rōem. Immo si vel in cultu paulif
 p̄ philosophent, atq; ita secum cogitent, qd sibi vult
 hic vestitus candor: nonne summam & eximiā vi-
 tæ innocētiā? Quid interior purpura: nonne fla-
 grantissimū in deū amorem? Quid rursus exterior
 sinuosa capacitate diffluens, ac totā etiā reuerēdis-
 simi complectens mulā, q̄q; vna vel camelo contes-
 gendo suffecerit. Nonne charitatē latissime sese pā-
 dentē, ad subueniendū omnibus, hoc est ad docen-
 dum, exhortādum, cōsolandum, increpādum, ad-
 monēdum, componēda bella, resistēdum improbis
 principibus, & vel sanguinē libēter impēdendū gre-
 gi Christiano, nedū opes, q̄q; quorsum oīno opes
 pauperz Apostolorz vicem gerentibus? Hec si ppēs
 derent, nec eum locum ambirent, & libenter relinq̄-
 rent. Aut certe vitam plane laboriosam ac sollicitā
 agerēt, cuiusmodi veteres illi vixerūt Apłi. Iā sum-
 mi pōtifices q̄ Christi vices gerūt, si conent eiusdē
 vitam æmulari, nēpe paupertatē, labores, doctrinā,
 crucē, vitę cōtemptū, si vel papę. i. patris nomen, vel
 scitissimi cognomē cogitēt qd erit in terris afflictū?
 Aut qs eū locū oibus emat facultatib; emptū, gla-
 dio, veneno, oīq; vi tueat? Quātā his abstulerit cō-
 moditatū, si semel incesseret sapiā. Sapiētia dixi im-
 mo vel mica salis illius cuius meminit Christus, tm̄
 opū, tātū bonoz, tm̄ ditōis, tm̄ victoriāz, tot officia

MORIA

tot dispensatōes, tot vecūgalia, tot indulgētijs, tan-
 tū equorū, mulorū, satellitū, tantū voluptatū. Vide-
 tis quātas nūdinas, quantā messēm, quā bonorū pe-
 lagus paucis sim cōplexa. In quorū locū inducet vi-
 gilias, ieiunia, lachrymas, orōnes, cōciones, studia,
 suspiria, milleq; id genus miseros labores. Neq; ve-
 ro negligēdū illud futurū, ut tot scriptores, tot copij
 sūt, tot notarij, tot aduocati, tot p̄motores, tot secre-
 tarij, tot mulotribæ, tot eq̄siones, tot mensarij, tot le-
 nones, pene mollius q̄ddam addiderā, sed vereor
 ne durius sit aurib; In summa tāta hoīm turba que
 Romanā sedē, onerat (lapsa sum) honorat sentiebā
 ad famē adigent. Inhumanū q̄dē hoc & abominan-
 dū facinus, at multo magis detestandū, ip̄os etiam
 summos ecclesiæ principes, ac ꝑ̄ mundi lumina ad-
 perā & baculū reuocari. At nūc fere, si qd laboris ē,
 id Petro & Paulo relinquūt, q̄bus abūde satis ē ocij.
 Porro si qd splēdoris aut voluptatis, id sibi sumūt.
 Atq; ita fit mea q̄dē opa, ut nullū pene hoīm genus
 viuat mollius, minusq; sollicitū, ut q̄ abūde Christo
 fatissactū existimāt, si mystico ac pene scenico orna-
 tu, ceremonijs, beatitudinū, reuerentijs, sanctitatū
 titulis, & bñdictōibus ac male dictōibus episcopos
 agant. Priscū & obsoletū, nec horū oīno tēporū mi-
 racula edere, docere populū laboriosum, sacras in-
 terptari lras scholasticū, orare ociosum, lachrymas
 fundere miserę ac muliebre, egere sordidū, vinci tur-
 pe, parūq; dignū eo, q̄ vix reges etiā summos, ad pe-
 dū b̄torū admittit oscula. Deniq; mori inamabile,
 tolli in crucē infame. Restāt sola hec arma, bñdictio-
 nes, q̄ ad Romanos scribēs meminit Paulus, atq;

ERASMI.

harum qdem mixtæ q̄ sint benigni, interdictiones, suspensiones, aggrauationes, reaggruationes, anathematizationes, vltices picture, ac fulmē illud terrificū quo solo nutu mortalium aias vel vltra tartara mittunt. Quod ipm̄ tñ sanctissimi in Christo patres, & christi vicarij in nullos torquet acrius, q̄ in eos q̄ instigante diabolo p̄monia Petri minuere, atq; arrodere conant. Cuius cū hec vox sit in euāgelio, Relinquamus oia, & secuti sumus te, tñ huius p̄monium appellat agros, oppida, vectigalia, portitoria, ditōes, p̄ q̄bus dū zelo Christi accēsi, ferro, igniq; dimicant, nō absq; plurimo Ch̄iani sanguis dispēdit, tū demū ecclesiā Ch̄i sp̄sam sese credūt aplice defendere, fortiter p̄fligatis, ut vocāt hostib;. Quasi q̄o vlli sint hostes eccleæ p̄niciosiores, q̄ impij p̄tiffices, q̄ & silentio Ch̄m sinūt abolescere, & q̄stuaris legibus alligāt, & coactis interptatōib; adulterāt, & pestilēte vita iugulāt. Porro cū christiana eccleā sanguine sit cōdita, sanguine cōfirmata, sanguine aucta, nūc p̄inde q̄si Ch̄s pierit, q̄ more suo tueat suos, ita ferro remgerūt. Cūq; bellūres sit adeo immanis, vt feras nō hoies deceat, adeo insana, vt poetę q̄q; fingāt a furis imitti, adeo pestilēs, vt vniuersā mor; luē s̄p̄ inuehat, adeo iniusta, vt a pessimis latrōib; optie soleat administrari, adeo impia, vt nihil coh̄reat cū Ch̄o tñ oibus omissis hoc tñ agūt. Hic videas etiā decrepitos senes, iuuenilis animi robur p̄stare, nec offēdi sumptib;, nec fatigari laborib;, nec deterreri q̄c̄q;, si leges, si religionē, si pacē, si res hūanas om̄eis sursum ac deorsum misceāt. Neq; desunt adulescentes eruditi, q̄ istā manifestariā isaniā, zelū, pietatē, forti

MORIA

De episco-
pis.

De sacerdo-
tibus.

De vij. ho-
ris canoni-
cis quō legā-
tur.

tudinē appellēt, excogitata via qua fieri p̄t, vt qs le-
tale ferre stringat, adigatq; in fratris sui viscera, ma-
nēte nihilominus charitate illa summa, quā ex chri-
sti p̄cepto debet pximo christianus. Egdē incerta
sum adhuc, vtq; his rebus exēplū dederint, an potius
us hinc sumpserūt episcopi qdā Germanorū, q; sim-
plicius etiā omisso cultu, omiſſis bñdictōibus, alijs
q; id genus cerimonijs, plane satrapas agūt, adeo vt
ppemodū ignauū, parūq; decorū episcopo putent,
alibi q; in acie fortē aiām deo reddere. Iam v̄o
vulgus sacerdotū nephas esse ducēs, a p̄sulū suorū
sc̄imonia degenerare. Euge q; militariter p̄ suis de-
cimis, ensibus, iaculis, saxis, oīq; armorū vi bellige-
rant, q; hic oculati, si qd ex veterū l̄ris possint elice-
re, quo plebeculā territēt, & plusq; decimas deberi
cōuincāt. At interim nō venit in mētē, q; multa pas-
sim legant de officio, quod illi vicissim p̄stare p̄p̄o
debeāt. Nec saltē admonet eos v̄tex rarus, sacerdo-
tē oībus huius mūdi cupiditatibus liberū esse opor-
tere, neq; qcq; nisi coelestia meditari. Sed hoīes suas
ues se suo officio p̄be p̄fectos aiūt, si p̄culas illas
suas vtcūq; pmurmurarint, quas mehercle demiror
si qs deus vel audiat, vel intelligat. Cū ipi nec audiat,
nec intelligāt, tū cū eas ore p̄strepūt. Verū hoc
qdē sacerdotib; est cū p̄phanis cōe, vt ad emolumē-
ti messem vigilēt oēs, neq; quisq; ibi leges ignoret.
Ceterū si qd sarcinæ, id prudēter ī alienos humeros
reiciūt. & alijs aliq; tanq; pilā p̄ manus tradūt. Sigdē
laici quoq; principes, quē admodū ptes administrā-
di regni vicarijs delegāt, & vicarius itē vicario tradit
ita pietatis studiū plebi modestiē causa relinquunt.

ERASMI.

Plebs in eos reijcit, quos ecclesiasticos vocāt, p inde
 quasi ipis cū ecclesia nihil oīno sit cōmercīj, q̄si bas
 pūsmi votis nihil p̄sus sit actū. Rursum sacerdotes
 q̄ sese vocāt seculares quasi mūdo initiati nō Chris
 sto, in regulares on^o hoc deuoluūt, regulares in mo
 nachos, monachi in laxiores, arctiores oēs simul in
 mendicātes, mēdicātes in cartusiēses, apud quos so
 los sepulta latet pietas, & adeo latet, vt vix vnq̄ lice
 at cōspicere. Itidē pōtīfices in messe pecuniaria dilis
 gētissimi, labores illos nīmīū apostolicos, in episco
 pos relegāt, episcopi in pastores, pastores in vicaris
 os, vicarij in fratres mēdicātes. Hī rursum in eos re
 trudūt a q̄bus ouīū lana tondet̄. Verē non est huius
 instituti pontificū ac sacerdotū vitā excutere, ne cui
 videat satyrā texere, nō Encomiū recitare. Neue q̄s
 existimet bonos pōtīfices a me taxari, dū malos lau
 do. Sed hec ideo paucis attigi, quo palā fieret nullū
 esse mortalē q̄ suauiter viuere possit, nisi meis inītia
 tus sit sacris, meq̄ ppiciā habeat. Nā id quo pacto
 fieri queat, cū ipa etiā Rhānusia rety humanarū for
 tunatrix, mecū adeo cōsentiat, vt sapiētib^o istis sem
 p fuerit inimicissima, cōtra stultis etiā dormiētibus, .i. dormiētis
 oīa cōmoda adducit. Agnoscitis Timotheū illum rete tollit
 cui hinc etiā cognomen & puerbium ἢ ἐν λοντος .i. noctua
 οκύρτος ἀρεῖ. Rursum aliud γλαυξ ἰπταται. .i. volat.
 in sapiētes quadrāt illa ἐν τετρα λιγυνηθέντες & es .i. quarta lu
 quū habet Seianū, & aux̄ Tolosanū. Sed desino πα .i. puerbīj vt
 ἐδιμῖα γεραι ne videar Erasmi mei cōmentaria sup
 pilasse. Ergo vt ad rē. Amat fortuna parē cordatos,
 amat audaciores, & q̄bus illud placet πᾶσ ἐρρίφω .i. oīs facta
 κύβωσ. At sapientia timidulos reddit, ideoq̄ vulgo sit alea

MORIA

videtis sapiētibus istis cū paupertate, cū fame, cū fumo rē esse, neglectos, inglorios, inuisos. Stultos affluere nūmis, admoueri reip. gubernaculis, breuiter florere modis oibus. Eteñ si qs btīm existimat, principibus placuisse viris, & inter meos illos ac gē meos deos v̄sari, qd inutilius sapiētia, immo quid apud hoc hoīm genus dānatius? Si diuitiā parādā sunt, qd tādē lucri facturus ē negociator, si sapiētia secutus piurio offendet, si in mēdacio deprāhēsus erubescet, si anxios illos de furtis atq; vsuris sapientū scrupulos, vel tātuli faciet. Porro si qs honores atq; opes ambiat ecclesiasticas, ad eas vel asinus, vel bubalus citius penetrabit, q̄ sapiēs. Si voluptate ducar, puellā maxia huius fabulę ps, stultis toto peccatore sunt addictę, sapiētē haud secus ac scorpium horret fugiūtq;. Deniq; q̄cūq; paulo festiuus ac leti⁹ vi uere parāt, sapiētē in primis excludūt, ac q̄duis aiā potius admittūt. Breuiter q̄quo te v̄tas apud pōtiffices, p̄cipes, iudices, magistratus, amicos, hostes, maxios, minimos, oia p̄ntib⁹ nūmis parāt. Quosvti cōtēnit sapiēs, ita illū sedulo fugere cōsueuerūt. Sed cū laudū mearū nullus sit modus, neq; finis, tñ orō aliqñ finē habeat necesse est. Itaq; desinā dicere sed si prius ostendero paucis, nō deesse magnos auctores, q̄ me l̄ris suis pariter, ac factis illustrarūt, ne cui forte stulte mihi soli videar placere, neue legulei calūnient, me nihil allegare. Ad ip̄orū igit̄ exemplū allegabimus, hoc ē *ὄν λέγει πρὸς ἑταίρον*. Principio illud oibus vel notissimo puerbio psuasū ē, vbi res abest ibi simulatōem eē optimā, eoq; recte statū tradit̄ hic v̄sus pueris, Stulticiā simulare loco sapia summa

si. nihil ad
uersum.

ERASMI.

est. Vos sã ipi cõijcite, q̃ ingēs sũt bonũ stulticia, cuius etiã fallax vmbra, & imitatio sola, tantũ laudis meret̃ a doctis. Sed multo cãdidius pinguis ille, ac nitidus Epicuri de grege porcus, miscere stulticiã cõsilijs iubet, tametsi breuẽ nõadmodũ scite addidit. Itẽ alibi. Dulce ẽ desipere in loco. Rursus alio in loco, mauult delirus inersq; videri, q̃ sape & ringi. Iam apud Homerũ Thelemachus quẽ modis oĩb; laudat Poeta, subinde *ὁ πῖος* appellat, atq; eodẽ p̃ .i. fatuus. noĩe tanq; foelicis ominis, libẽter pueros & adoleſcẽtes vocare solẽt. Quid aut̃ sacrũ Iliadis Carmẽ, nisi stultorũ regũ, & populorũ cõtinet iras? Porro q̃ ab soluta laus illa Ciceronis, stultorũ plena sunt omnia. Quis em̃ ignorat, vnũquodq; bonũ quo latius patet, hoc esse p̃stantius? Atq; fortassis apud Christianos, horũ leuis est auctoritas. Proinde sacrarũ quoq; sc̃rarũ testimonijs (si videt̃) laudes nostras fulciamus siue (ut docti solẽt) fundemus. Principio veniã a theologis p̃fate ut nobis fas esse velint. Deinde qm̃ ardua rẽ aggredimur, & fortassis improbũ fuerit de nouo Musas ex Elicone ad tantũ itineris reuocare, p̃sertim cũ res sit alienior, fortassẽ magis cõueniet optare, vt interim dũ Theologũ ago, p̃q; has spinas ingredior, Scoti aĩa paulisp̃ ex sua Sorbona in meum pectus demigret, quouis histrice atq; ericio spinosior, moxq; remigret q̃ lubebit, vel *ἔσ κόρακος*. Vt̃ .i. in coruos in malã crucem.

nã & vultũ aliũ liceat sumere, & ornatus adsit theologicus. Verũ illud interim vereor, ne q̃s me furti ream agat, quasi clãculũ magistrorũ nostrorũ scriinia cõpilauerim, quã tantum rei theologicã teneã. Sed nõ a deo miã videri debet, si tam diutina (q̃ mihi ar

MORIA

Stultissima est) cum theologis cōsuetudine, nō nihil ar-
 ripui, cū ficulnus etiā ille deus Priapus, nonnullas
 græcas voces legente domino, subnotari tenuerit
 q̄. Et Gallus Lucianic⁹ lōgo hoīm cōuictu, sermo
 nē humanū expedite calluerit. Sed iam ad rē bonis
 aūibus. Scripsit Ecclesiastes capite primo. Stultorū
 infinitus est numerus. Idē cū exclamat. Vanitas vā-
 nitatū & omnia vanitas, qd aliud sensisse creditis, ni-
 si quē admodū diximus, vitā humanā nihil aliud q̄
 stulticiā ludicræ esse. Ciceronianę laudi albū addēs
 calculū. Rursum sapiēs ille q̄ dixit. Stultus mutat̄
 vt Luna, sapiēs p̄manet vt sol, qd aliud innuit nisi
 mortale genus om̄e stultū esse. soli deo sapiētis no-
 mē cōpetere. Siq̄dem Lunā, humanā naturā interp̄-
 tant, Solem omnis luminis fontem esse deum. Hu-
 ic astipulat̄ qd̄ ip̄e Christus in euāgelio negat, quē
 q̄ appellādū bonū, nisi deū vnū. Porro si stultus est
 q̄sq̄ sapiens nō est, & q̄sq̄ bonus idem sapiens
 auctoribus Stoicis, nimirū mortales oīs stulticiā cō-
 plectat̄ necessum est. Iterū Salomō capite. xv. Stulti-
 cia (inq̄t) gaudium stulto videlicet manifesto confi-
 tens, sine stulticia nihil in vita suaue esse. Eodem p̄-
 tinet illud quoq̄. Qui apponit sciām, apponit dolo-
 rē, & in multo sensu multa indignatio. Proinde nec
 puduit tantū regē huius cognominis, cū ait capite
 xxx. Stultissimus sum viorū. Neq̄ Paulus ille ma-
 gnus gētū doctor, stulti cognomē illibenter agnos-
 scit. Insiptēs q̄s est, ingens, plus ego, p̄inde q̄si tur-
 pe sit vinci stulticiā. Et libēter fertis insiptēs, ad se
 refert. Quid quod palā stulticiā p̄cipit. Qui videtur
 esse sapiens inter vos, stultus fiat, vt sit sapiēs. Illud

ERASMI.

haud scio an mix videat, cū deo quoq̄ nō nihil stulticiā tribuit. Quod stultum est inq̄t dei, sapientius est hominibus. Porro Origenes interpret obfistit, quo minus hanc stulticiā ad hoim. opinionē possis referre, quod genus est illud, gentibus q̄dem stulticiam. Neq̄ vero temere est, quod deo stulti tam impense placuerūt. opinor, p̄pterea, q̄ quēadmodum summi principes nimitū cordatos suspectos habēt & inuisos, ut Iulius Brutū & Cassiū, cū ebrīū Antoniū nihil metueret, vtq̄ Nero Senecam, Dionysius Platonē, cōtra crassioribus ac simplicioribus ingenijs delectant, itidē Christus σοφοῖς istos suaq̄ nīs .i. sapientes tētes prudētiā, sp̄ detestat ac dānat. Testat id Paulus haud quaq̄ obscure cū ait, Quæ stulta sunt mūdi elegit deus, cūq̄ ait, deo visum esse vt p̄ stulticiā seruaret mūdū, q̄ndem p̄ sapientiā restitui nō poterat. Quin ip̄e idem satis indicat clamās p̄ os p̄phetæ. Perdā sapientiā sapientiū, & prudentiā prudētium reprobabo. Rursum cū patri agit gratias, quod salutis mysteriū celasset sapiētes, puulis aut̄ hoc est stultis aperuisset. Huc p̄tinet q̄ passim in euāgelio Pharizeos & scribas, ac legū doctores incessit, vultus indoctū sedulo tuet. quodq̄ paruulis, mulieribus ac piscatorib⁹ potissimū delectatus esse videat. Quin & ex animātiū brutorū ḡne, ea potissimū placent Christo, quæ a vulpina prudētia q̄ lōgissime absunt, eoq̄ asino maluit insidere, cū ille (si libuisset) vel leonis tergū impune potuisset p̄mere. Ac sp̄s ille sacer in colūbæ specie delapsus ē. Præterea ceruorū, hinulorū, agnorū, crebra passim in diuinis l̄ris mētio. Adde q̄ suos ad immortalē vitā destinatos,

MORIA

s. ouilli
mores. oues appellat, quo qdem animãte nõ est aliud insi-
 pientius, vel Aristotelico puerbio teste $\pi\rho\beta\alpha\tau\epsilon\iota\omicron\upsilon$
 $\kappa\theta\omicron\sigma$, quod qdem admonet ab eius pecudis stolidi-
 tate, sumptũ n̄ stupidos & bardos cõuicij loco dici
 solere. Atq; huius gregis Christus sese pastorẽ pfite-
 tur, q̄netiã ip̄e agni nõie delectatus est, indicante eũ
 Ioãne. Ecce agnus dei, cuius rei multa fit & in Apo-
 calypsi m̄tio. Hec qd aliud clamitãt, nisi mortalis
 ois stultos esse, etiã pios. Ip̄um q̄q; Christũ quono-
 strã stulticiã subueniret, cum esset sapiẽtia patris,
 tñ quodã modo stultũ esse factũ, cũ hois assumpta
 natura, habitu inuẽtus est vt homo, quẽadmodũ &
 pctm̄, factus est vt peccatis mederet. Neq; alia rone
 mederi voluit, q̄ p̄ stulticiã crucis, p̄ Apostolos idio-
 ras ac pingues, q̄bus sedulo stulticiã præcipit, a sa-
 piẽtia deterrẽs, cũ eos ad puerorũ, liliorũ, sinapis &
 passerulorũ exemplũ puocat, rez̄ stupidarũ ac sen-
 su carentiũ, solorũ naturẽ ductu, nulla arte, nulla sol-
 licitudine vitã agentũ. Præterea cũ verat esse sollici-
 tos, qua essent apud p̄sides orõne vsuri, cũq; interdi-
 cit ne scrutent̄ tempa vel momẽta, temporũ videli-
 cet ne qd fiderẽt suã prudẽtiã, sed totis animis ex-
 sese penderẽt. Eodẽ ptinet quod deus ille orbis ar-
 chitectus interminat, ne qd de arbore sciã degusta-
 rent, p̄inde quasi sciã foelicitatis sit venenum. Q̄q; Paulus
 apte sciã veluti inflantẽ, & p̄niciosam im-
 probat, quẽ diuus Bernardus opinor secutus, mon-
 tem eum in quo Lucifer sedẽ statuerat, sciãtiam mō-
 tem interpretat. Ac ne quã sunt infinita, p̄sequar, vt
 q; summatim dicã, videt̄ omnino Christiana religio
 quandã habere cũ stulticiã cognatõnem, minimeq;

ERASMI.

cū sapientia cōuenire, cuius rei si desyderatis arguere Christiana
 mēta, primū illud animaduertite, pueros, senes, mu- religio.
 lieres ac fatuos, sacris ac religiosis rebus p̄ter ceteros
 ros gaudere, eoq; semp altaribus esse pximos, solo
 nimis naturæ impulsu. Præterea videtis primos il-
 los religionis authores mire simplicitatem ample
 xos, acerrimos literarū hostes fuisse. Postremo nul-
 li Moriones magis desipe vident, q̄ n̄ quos Christi-
 anæ pietatis ardor semel totos arripuit, adeo sua p̄-
 fundūt, iniurias negligūt, falli sese patiunt, iter ami-
 cos & inimicos nullū discrimē, voluptatē horrēt, ine-
 dia, vigilia, lachrymis, laboribus, cōtumelijs sagine-
 tur, vitam fastidiūt, mortē vnice optāt. Breuiter ad
 oēm sensum cōem p̄sus obstupuisse vident, p̄-
 de quasi alibi viuat animus, non in suo corpe, quod
 q̄dem qd aliud est q̄ insanire. Quo minus mis-
 deri debet, si Apostoli multo temulenti sunt visi, si
 Paulus iudici Festo visus est insanire. Sed postea q̄
 semel τὴν λεοντὴν induimus, age doceamus & illi
 foelicitatē christianorū, quā tot laboribus expetūt, Christiana
 nihil aliud esse, q̄ insanix stulticiæq; genus quod foelicitas
 dā. Absit inuidia v̄bis, rem ip̄am potius expēdite.
 Iam primū illud p̄p̄modū Christianis cōuenit cū
 Platonicijs. Animū immersum illigatūq; esse corpo-
 reis vinculis, huiusq; crassitudine p̄pediri, quo mi-
 nus ea quæ vere sunt cōtēplari fruiq; possit. Proin-
 de Philosophiā definit esse mortis meditatōem, q̄ Philoso-
 ea mētem a rebus visibilibus ac corporeis abducit, phia.
 quod idem vtiq; mors facit. Itaq; q̄diu animus cor-
 poris organis p̄be vtit, tamdiu sanus appellat, verē
 vbi ruptis iam vinculis, conat̄ in libertatem asserere.

MORIA

sese, quasiq; fugā ex eo carcere meditat, tum insaniam
 vocat. Id si forte cōtingit morbo vitioq; organo-
 rum, prsum omnium consensu insania est. Et tamen
 hoc quoq; genus hoim videmus futura p̄dicere, sci-
 re linguas ac literas, quas antea nunq; didicerāt, &
 oino diuinū qddam prae se ferre. Neq; dubiū est id
 inde accidere, quod mens a cōtagio corporis paulo li-
 berior, incipit natiuā sui vim exercere. Idē arbitror
 esse in causa, cur laborantibus vicina morte, simile
 qddam soleat accidere, vt tanq; afflati, pdigiosa que-
 dam loquant. Rursum si id eueniat studio pietatis,
 fortasse nō est idē insaniæ genus, sed tñ adeo cōfi-
 ne, vt magna ps hoim merā insaniā esse iudicet, pre-
 fertim cū pauculi homūciones ab vniuerso mortali-
 um coetu tota vita dissentiant. Itaq; solet ihs vsu ve-
 nire, quod iuxta Platoniciū figmentū opinor acci-
 dere ihs, q in specu vincti, rez vmbas mirant, & fu-
 gitiuo illi greuersus in antz veras res vidisse se p̄di-
 cāt, illos longe falli, q p̄ter miseras vmbas nihil ali-
 ud esse credāt. Eteñ sapiēs hic cōmiserat ac deplo-
 rat illorū insaniā, q tanto errore teneant, illi vicissim
 illū veluti delirantē, ridēt atq; eñciūt. Itidem vulgus
 hoim ea q maxime corporea sunt, maxime mirat,
 eaq; ppe sola putāt esse. Contra pij quo quicq; ppis
 us accedit ad corpus, hoc magis negligūt, totiq; ad
 inuisibiliū rez contemplatiōem rapiunt. Nam isti
 primas partes tribuunt diuitiis, proximas corporis
 commodis, postrema animo relinquunt, quem ta-
 men pleriq; nec esse credunt, quia non cernat o-
 culis. Ediuerso illi primum in ipsum deum rerum om-
 nium simplicissimū toti nitunt secundū hunc, & ta-

ERASMI.

men in hoc, quod ad illum quæ proxime accedit, nempe animum, corporis curam negligunt, pecunias ceu putamina prorsus aspernant ac fugitant. Aut si quod huiusmodi rerum tractare cogunt, grauatim ac fastidienter id faciunt, habent tanquam non habentes, possident tanquam non possidentes. Sunt & in singulis rebus gradus multum inter istos diuersi, principio sensus tametsi omnes cum corpe cognationem habent, tamquam quaedam sunt ex his crassiores, ut tactus, auditus, visus, olfactus, gustus. Quidam magis a corpe semoti, veluti memoria, intellectus, voluntas. Igitur ubi se intenderit animus, ibi valet. Propter quoniam omnis animi vis ad ea contendit quæ sunt a crassioribus sensibus alienissima, in his velut obbrutescunt atque obstupescunt. Contra vulgus in his plurimum valet, in illis quæ minimum. Inde est quod audimus nonnullis diuinis viris accidisse, ut oleum vini loco biberint. Rursum in affectibus animi, quidam plus habent cum pingui corpe commercij, veluti libido, cibi somnique appetentia, iracundia, superbia, inuidia, cum his irrecõciliabile bellum pijs, contra vulgus sine his vitam esse non putat. Deinde sunt quaedam affectus medijs quasi que naturales, ut amor patris, charitas in liberos, in parentes, in amicos, his vulgus non nihil tribuit, at illi hos quicquid studet ex animo reuellere, nisi quatenus ad summam illam animi partem assurgant, ut iam parentem amant non tanquam parentem (quod enim ille genuit nisi corpus: quæque hoc ipsum deo parenti debet) sed tanquam vix bonum, & in quo luceat imago summæ illius mentis, quam vnã summum bonum vocant, & extra quam nihil nec amandum, nec expetendum esse prædicant. Hac eadem re

MORIA

Ieiunium

Sacrificium

gula reliqua item omnia vitæ officia metiunt, vt vbi
 q̄ id quod visibile est, si non est omnino contemnen-
 dum, tamen longe minoris faciant q̄ ea q̄ videri ne-
 quunt. Ait̄ aut̄ & in sacramētis, atq; ip̄is pietatis of-
 ficijs, corpus & sp̄m inueniri. Velut in ieiunio nō
 magni ducūt, si qs̄ tm̄ a carnibus cœnac̄ ab̄stineat,
 id quod vulgus absolutū esse ieiuniū existimat, nisi
 simul & affectibus aliqd̄ adimat, vt minus pmittat
 iræ q̄ soleat, minus sup̄biæ, vtq; ceu minus iā onus
 stus mole corporea sp̄s, ad cœlestiū bonor̄ gustū
 fruitōemq; enitat̄. Similiter & in synaxi tametsi nō
 est asp̄nandum, quod cerimonijs gerit̄, tm̄ id p̄ se aut
 par̄ est cōducibile, aut etiā p̄nciosum, nisi id quod
 est spiritale, accesserit. nempe hoc quod signis illis
 visibilibus repræsentat̄, repræsentat̄ aut̄ mors Chri-
 sti, quam domitis, extinctis quasiq; sepultis corpo-
 ris affectibus, exprimere mortales oportet, vt in no-
 uitate vitæ resurgāt, vtq; vnū cum illo, vnum iū
 inter sese fieri queant. Hec igit̄ agit, hec meditat̄ illē
 pius, contra vulgus sacrificiū nihil aliud esse credit,
 q̄ adesse altaribus, idq; pxime, audire vocum stre-
 pitum, aliaq; id genus cerimonias spectare. Nec
 in his tantū q̄ dumtaxat exēpli gratia p̄posuimus,
 sed simpliciter in omni vita refugit ab his q̄ corpo-
 ri cognata sunt, ad æterna, ad inuisibilia, ad spirita-
 lia rapitur. Proinde cum summa sit inter hos & illos
 omnibus de rebus dissensio, fit vt vtriq; alteris insa-
 nire videantur, q̄ q̄ id vocabuli rectius in pios com-
 petit q̄ in vulgus, mea quidem sententia. Quod qui-
 dem magis p̄spicuum fiet, si (quēadmodum pollici-
 ta sum) paucis demonstraro, summum illud premiū

ERASMI.

um nihil aliud est q̄ infaniā quandā. Primū igit̄ exi-
 stimate Platonē tale quiddā iam tū somniasse, cū ani-
 mantiū furorē, oīm foelicissimū esse scriberet. Eteñ
 q̄ vehemēter amat, iam non in se viuit, sed in eo qđ
 amat quoq̄ longius a seip̄o digredit̄, & in illud de-
 migrat, hoc magis ac magis gaudet, atq̄ cū anim⁹
 a corpe peregrinari meditat̄, neq̄ p̄be suis vit̄ orga-
 nis. Istud haud dubie furorē recte dixeris, alioq̄ qđ
 sibi vult, quod vulgo etiā dicūt, Non est apud se, &
 ad te redi, & sibi redditus est. Porro quo amor ē ab-
 solutior, hoc furor est maior ac foelicior. Ergo quæ-
 nā futura est illa cœlitū vita, ad quā piæ mētes tāto
 studio suspirāt. Nempe sp̄s absorbebit corpus, vt
 pote victor ac fortior. Idq̄ hoc faciet facilius, p̄tīm
 qđ iā velut in suo regno est, p̄tīm qđ iam olim in vi-
 ta corpus ad h̄mōi trāssformatōnem repurgarit atq̄
 extenuarit. Deinde sp̄s a mēte illa summa mire ab-
 sorbebit, q̄ppe infinitis p̄tibus potētiorē, ita vt iam
 totus homo extra se futurus sit, nec alia rōne foelix
 futurus, nisi quod extra sese positus, patiet̄ quiddam
 ineffabile a summo illo bono, oīa in sese rapiēte. Iā
 hæc foelicitas q̄q̄ tum demū p̄fecta contingit, cum
 animi receptis pristinis corpibus immortalitate do-
 nabunt̄, tñ qm̄ pioꝝ vita, nihil aliud est q̄ illius vitæ
 meditatio, ac velut vmbra qđdam, sit vt p̄mij quoq̄
 illius aliqñ gustū aut odorē aliquē sentiant. Id tamē
 etsi minutissima qđdam stillula est ad fontē illū æter-
 næ foelicitatis, tñ longe supat vniuersas corpis vo-
 luprates, etiā si omnes oīm mortalijū deliciae in vnū
 conferant̄, vsq̄ a deo p̄stant sp̄italia corpalibus, in-
 visibilia visibilibus. Hoc nimirū est quod pollicetur

MORIA

Propheta. Oculus nō vidit, nec in cor hoīs ascēdit, quæ p̄parauit deus diligētibus se. Atq; hæc est Moria ps, quæ nō aufert cōmutatōe vitæ, sed p̄ficitur. Hoc igit̄ q̄bus sentire licuit (cōtingit aut̄ p̄paucis) n̄ patiunt̄ q̄dam demētīæ simillimū, loquunt̄ q̄dam nō satis coherētia, nec humano more, sed dant sine mente sonū, deinde subinde totā oris spēm ŷtunt. Nunc alacres, nūc deiecti, nūc lachrymāt, nūc ridēt nūc suspirāt, in summa vere toti extra se sunt. mox ubi ad sese redierint, negāt se scire, ubi fuerint, vtrū in corpe an extra corpus, vigilātes an dormientes, qd audierint, qd viderint, qd dixerint, qd fœcerint nō meminerunt, nisi tanq̄ p̄ nebulā ac somnū, tm̄ hoc sciūt se foelicissimos fuisse, dū ita desiperēt. Itaq; q̄plorāt sese resipuisse, nihilq; oīm malit, q̄ hoc infanīe gen̄ p̄petuo īsanire. Atq; hæc ē futurę felicitatis tenuis q̄dā degustaciūcula. Verę ego iādudū oblita mei βπερ τὰ εσκαμμένα πηλῶ. Q; q̄ si qd petulāci⁹ aut loq̄cius a me dictū videbit̄, cogitate & stulticiā, & mulierē dixisse. Sed interī tñ memineritis illius Græcanici p̄uerbij πολλάκι τοὶ καὶ μωροὶ ἀνὴρ καὶ τὰ καίριον εἶπεν, nisi forte putatis hoc ad mulieres nihil attinere. Video vos epilogū expectare, sed nimīū desipitis, si qdem arbitramini me qd dixerim etiā dū meminisse, cū tantā verboꝝ farraginē effuderim. Vetus illud, μισῶ μνάμονα συμπότην nouū hoc, μισῶ μνάμονα ἀκροατήν. Quare valete, plaudite, viuite, bibite, Moriaē celeberrimi Mystæ.

.i. vltra sep̄ta transilio.

Sæpe etiā & stultus fuit opportuna locutus

Odi memorē cōpotorē odi memorē rē auditorē

Finis Moriaē In gratiam Mori.

ERASMI.

Desiderio Erasmo Rotterodamo Iacobus Vuim-
phelingius Seletstatinus Germanus Germa-
no, Theologo Theologus, Discipu-
lus preceptor. S. D.

Nemo tibi psuadeat Rotterodame dulcissime,
me in defensione theologiæ Neothericorū contra
Philomusum, Moriam tuā taxare voluisse. Nam &
si iunioribus & adhuc ingenio vegetis, nobilē phi-
losophiā, & subtilē logicā Aristotelis, eiusq; meta-
physicā, ac theologos Neothericos existimē, tū ad
acumen ingenij exercitandū, tum ad elidendas he-
reses, non esse prorsus inutiles, eis tñ solis tota vita vs-
q; in sepulchrū inuolui & implicari, Christi Pauliq;
ac quattuor ecclesiæ luminariū doctrina neglecta,
pbare non possum, cū tam cæcus amor in Neotheri-
cos, in vnū p̄fertim sui ordinis quosdā Vulcanū p̄-
ferre coegerit, quosdā ab Augustino, Gregorio, Le-
one, Guilhelmo Parisiense, Ioanneq; Gerson adeo
auellat, ita ut nec ad historias, nec ad decreta pontifi-
cū, nec ad conciones, sed neq; ad orandū scriptisq;
aut ore psuadendū, idonei satis esse videant. Et cum
maxime opus esset, ad res ciuiles aut ecclesiasticas,
ad negocia contractuū, p̄bendarū regiminis animæ
& ad causas in gñalibus concilijs p̄tractandas, eorū
opa nemo foeliciter vti possit. Liceat eis & expediat
questiones legere, cōcertare, argutias meditari. Ii-
ceat huius ordinis doctū, & suā opinionē alterius re-
ligionis scriptori (an ex fastu aut zelo nescio) p̄ferre.
Sed & expedit atq; decet, antiqua & summa reli-
gionis nostræ lumina nequaquā obliteratū iri. Ni fals-

MORIA

lor, assentit aliquantulū nobis Aulus Gellius libri noni capite vicesimo secundo. Ex Platonis Gorgia longā & elegantē sententiā citans. Sic & noster Icolampadius nobis cōsentiens, abhorret ab eis theologis, q̄ theologiā ad v̄bosam loquacitatem, & (ut Gerson ait) ad chymerinā mathematicā redigūt, q̄ Aristotelis, Auerrois, & Auicēnæ pbatiores sententias creberrime p̄ferūt, ex lege, ex p̄phetis, ex euāgelio & Apostolis adducūt nihil, fragilēq; harūdinē p̄defensandis dictis suis leuant, & cœlitus missum ensen nuncq; supabilē, in quo fidere possent, vagina reconditum seruant. Ille idem Icolampadius etsi scholasticā theologiā in oibus p̄bet, visi sunt tñ ei complusculi ex eius cultoribus, in Rachele lippe scere, in Lia sterile scere. Affectiue v̄tutis stomacho incogbiles recipe cibos, vñ & intellectuē pturbari oculos necesse est, oblitū, q̄a deus ip̄os scientiā destruet, oblitū, q̄a scientiā inflat, caritas edificat, sic scādala quotidie suborientia docēt. Quā p̄pter mi Erasme, si vtriusq; nostræ animus recte p̄spectus fuerit, nec tua Moria meæ defensiōi, nec defensio mea tuę Morię videbit refragari. Quā mi hūanissime Desideri desiderabiliter a me lectam, persuasi conciuī, gentiliq; meo Matthiæ Schurerio, denuo a se im̄pressum iri, vt plurimi nostratiū tuarū lucubrationū lectores auidissimi fructū ex ea capiāt atq; voluptatem. Bene vale in domino. Ex Argentoraco. xiiij. Kal. Septembres, Anni salutis nostræ. M. D. XI.

Sebastiani Brant Hexastichon, in
Moriā Erasmi Roterodamiꝝ.

Vulgares nostra stultos vexisse carina
Contenti, intactam liquimus ire togam
Moria nunc prodit, que byrrhum, sarmata, fasces
Taxans, philosophos conuehit & druidas
Heu mihi, quas turbas, quas sanguinis illa lituras
Eliciet, biles, cum stomachisq; ciens.

Argentorati in ædibus Matthiæ Schureriꝝ
mense Augusto Anno
M. D. XI.

Conrado Duntzenhemio, II. dictatore
Argentorat.

REGNANTE CAESARE MAXI
MILIANO PIO FOELICI
A V G.

Ia. Vuymphelingius Vniuersis poetis & poeticæ
cultoribus Salutem.

Ex mea defensione Theologiæ Scholasticæ, ab inepto poe-
ta (q̄ theologos auariciæ & inuidiæ falso accusauit) scibus aſi-
ninus compate, nō suspicemini (p̄cor) me omnes poetas oiaq̄
poemata floccipendere, ut v̄sificator ille sacras q̄stiones flocci
fecit. q̄ppe qui nō nunq̄ leuandi tedij, somniq̄ pellendi gra-
tia, quantūuis fenex in Prudentio ac Baptista Mantuano solū-
tus sum me oblectare. Atq̄ vt plane cognoscatis me non esse
poetæ hostē aut oforem, inde sumite liqdū argumentū, q̄d
vehemēter stomachū meū pridē mouit, & hodie succenseo,
maleq̄ me habebit quoad vixero, quod in quadā imp̄ssione
decreti, nomē cuiusdā eximij poetæ, explosum ac eradicatum
est, in eius locum alterius cuiusdā noiē subrogato & inserto. Le-
gitote distinctōis decimę q̄ntæ caput Sancta Romana ecclesia
in quo scriptores p̄bati feriatim dinumerant, vbi post Seduli-
um mox Iuuēcus a diuo Hieronymo magnope laudatus, in
antiquioribus libris inscriptus est. Illic v̄o nūc nonnulli (q̄bus de-
us ignoscat) excluso vetustissimo Iuuēco, Vincenciū decreto
ip̄o longe posteriorē, ut fures, ut sacrilegi, ut falsarij, ut seducto-
res, vt corruptores, ut deprauatores, quasi p̄ fundā iniecerūt.
Poetas odio si p̄sequer, hęc me plagiariorū iniquitas nō adeo
cōmoueret. Bñ valete, & studia vestra, nō ad assentādū, nō ad
libidinē, nō ad vanitatē, sed ad altiores literas intelligendas ad-
de laudē, ad reipublicæ salutē trāsferte, sciētes alia studia adole-
scētes, alia viros, alia senes decere. Ex Argentoraco Idi. Au-
gusti Anno nostræ redemptōis, M. D. XI.

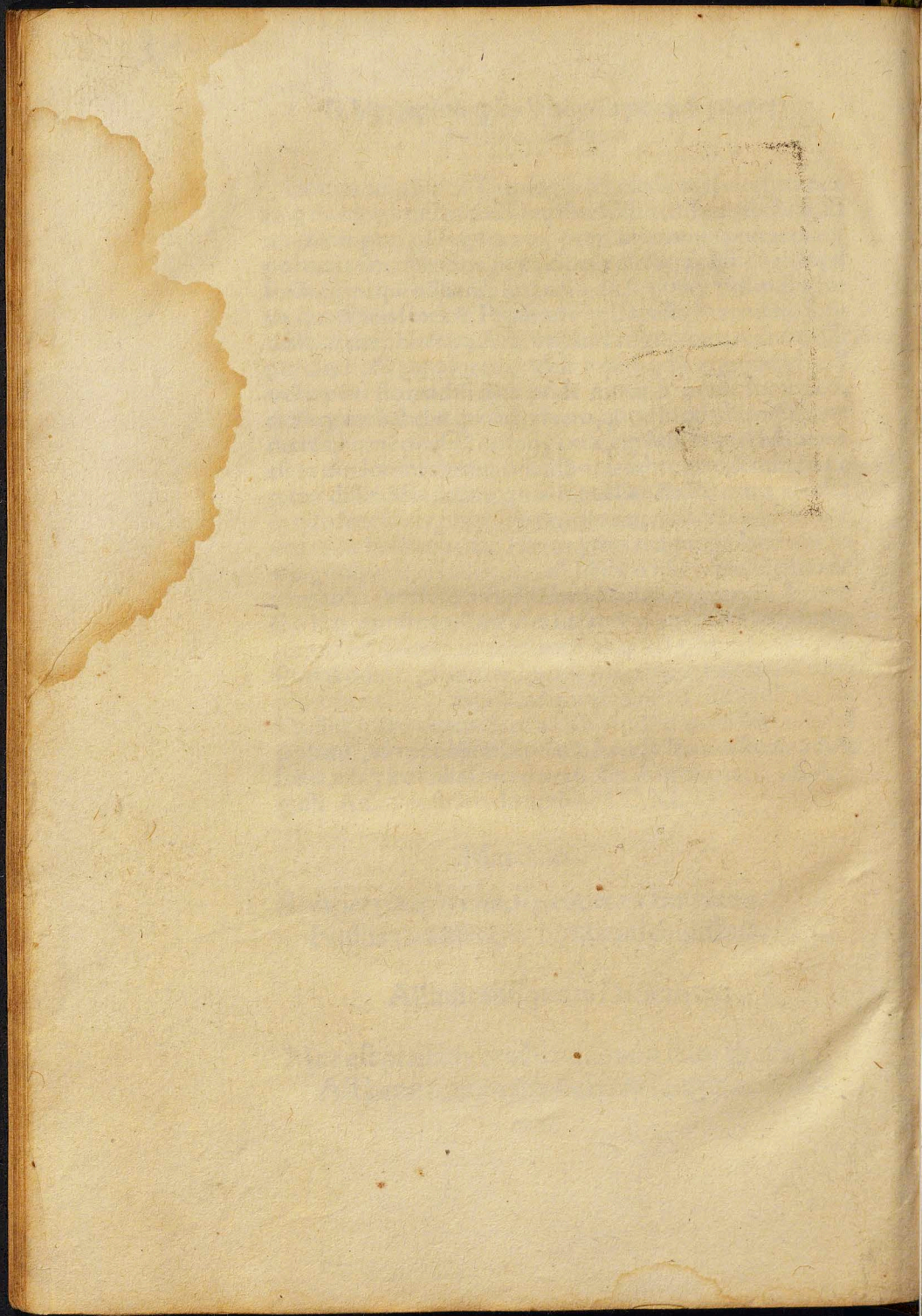
Marcialis.

Semper pauper eris, si pauper es Emiliane
Nullis dantur opes nunc, nisi diuitibus.

Alludit antiquum Dictērium.

Mos est praelatis præbendas non dare gratis
Ast bene nummatis, vel eorū sanguine natis.

oē
afi
aq
occi
gr
oli
esse
q
leo,
one
um
b. Le
esia
duli
is, in
is de
reto
reto
rūt.
adeo
ō ad
as ad
dole
Au

181. 181.

Wszystko na tej stronie

Biblioteka Jagiellońska

std:0042499

Konserwacja oprawy
1990r. - Bg

20